PERUTĚ MÍRU.

Přednášel a napsal

Prof. Dr. J. N. Jindra.

Schváleno nejdůstojnějším biskupským Ordinariatem v Hradci Králové dne 11. července 1907 čís. 7970.

1907.

Tiskem biskupské knihtiskárny v Hradci Králové. — Nákladem Jana z Hory.

Jeho Milosti,

nejdůstojnějšímu Pánu, Panu

Msgru. Dr. Jos. Doubravovi,

biskupu královéhradeckému,

na důkaz synovské úcty a poslušnosti

věnuje

spisovatel.

I.

Tlukot Srdce Kristova.

Předneseno v triduu nejsvětějšího Srdce Páně r. 1906.
k bohoslovcům v Hradci Králové.

Místo předmluvy.

I.

Ty často sobě zavzdycháš,
že nemá srdce tvoje,
komu by sobě postesklo,
vylilo city svoje?

O, spěj ku srdci Kristovu,
jemu věnuj své vzdechy,
a tam-li sobě posteskneš,
pak nabudeš zas těchy.

P. Fl. Březina O. Min. s. Fr.
(Srdečnice č. 29. na str. 26.)

II.

Když srdce tobě krvácí,
raněno od zlých lidí,
tu oko *v srdci Kristově*
nechť potěchu svou vidí.

Od vlastních Svých byl opuštěn
a od rodáků zrazen,
to rozjímej a poznáš pak,
kde útěchy je pramen.

P. Fl. Březina O. Min. s. Fr.
(Plaménky č. 24., str. 32—33.)

III.

Srdce Ježíšovo.

Ty trny, jež Tvé Božské Srdce vroubí,
můj hříšný splétal prst,
že zaryly se v svaté jeho hloubi,
a rubín pad' v mou hrst;

Tu ránu, jíž Tvé Božské Srdce puká,
to jab'ko granátu,
má hříšná, Kriste, otevřela ruka
v šílenství záchvatu;

Ten kříž, jejž Tvoje Božské Srdce nese,
já odepřel jsem nést,
jak Šimon, který nucen ustrne se
nad bolem Tvojich cest;

Ten plamen, jenž Tvé Božské srdce zžíhá,
já rozňal vinou svou,
mráz nevděku a velké viny tíha
mé chladné srdce rvou.

Kéž trny Tvé mi v lásky růže vzplanou
a v očistu Tvůj kříž,
a rána Tvá mě k Tobě vede branou
a plamen k Tobě blíž!

P. Sig. Bouška O. S. B.

Úvod.

Srdce Ježíšovo, kteréž jsi králem a středem všech srdcí, smiluj se nad námi.

Večeře poslední! Jen slova dvě, ale moře lásky vyvírá z nich! — Písmo svaté vypravuje takto:

„Pán Ježíš vstal od večeře a složil roucho své a vzav šat, přepásal se. Potom nalil vody do měděnice a počal umývati nohy učenníkům a utírati šatem, kterýmž byl přepásán. Tedy přišel k Šimonovi Petrovi. I řekl jemu Petr: Pane, ty mi nohy myješ? Odpověděl Ježíš a řekl jemu: Co já činím, nevíš nyní, ale zvíš potom. Dí jemu Petr: Nebudeš mi nohou mýti na věky. Odpověděl jemu Ježíš: *Neumyji-li tebe, nebudeš míti dílu se mnou.* Dí jemu Šimon Petr: Pane, netoliko nohy mé, ale i ruce i hlavu. Dí jemu Ježíš: Kdo jest umyt, nepotřebuje, než aby nohy umyl, ale jest čist všecken. *I vy čisti jste, ale ne všickni;* nebo věděl, kdo by byl, jenž ho měl zraditi, proto řekl: Nejste čisti všickni.

Když tedy umyl nohy jejich a vzal roucho své, posadil se opět za stůl a řekl jim: Víte-liž, co jsem učinil vám? Vy mne nazýváte Mistrem a Pánem, a dobře pravíte, jsemť zajisté. Poněvadž tedy já, Pán a Mistr, umyl jsem nohy vaše, i vy máte jeden druhého nohy umývati. *Příklad zajisté dal jsem vám, abyste, jakož jsem já učinil vám, tak i vy činili.* Amen, amen pravím vám: Není služebník větší nad pána svého, aniž posel větší jest nad toho, kdo jej poslal. To když víte, blahoslaveni budete, jestli to budete činiti. Ne o všech vás to pravím: *jáť vím, které jsem vyvolil:* ale

aby se naplnilo písmo: Kdo jí se mnou chléb, pozdvihne proti mně paty své. Již nyní vám o tom pravím, prvé než se to stane, abyste, když se stane, uvěřili, že já jsem. Amen, amen pravím vám: Kdo přijímá toho, kohož bych poslal, mne přijímá a kdo mne přijímá, přijímá toho, kterýž mne poslal.

To pověděv Ježíš zkormoutil se v duchu a osvědčil, řka: Amen, amen pravím vám: *Jeden z vás mne zradí.* Tedy vzhlédali učenníci na sebe vespolek, nevědouce, o kom by mluvil.

Byl pak jeden z učenníků jeho, kterýž ležel v klíně Ježíšově, jehož miloval Ježíš. Tomu tedy pokynul Šimon Petr a řekl jemu, aby se zeptal, kdo jest ten, o němž praví. Protož když on *spočinul na prsou Ježíšových,* dí jemu: Pane, kdo jest ten? Odpověděl Ježíš: Ten jest, komu podám skývu omočeného chleba. A omočiv chléb, podal Jidášovi, synu Šimona Iskariotského. Po té skývě vešel do něho ďábel. I řekl mu Ježíš: Co činíš, učiň spěšně. Ale žádný z přísedících nevěděl, k čemu by mu to řekl; neboť někteří se domnívali, poněvadž měl Jidáš měšec, že by mu řekl Ježíš: Nakup těch věcí, kterýchž jest nám potřebí ke dni svátečnímu; anebo aby dal něco chudým. Když tedy on vzal skývu, hned vyšel. *I byla noc.*" (Jan 13, 3—30).

Ctihodní pánové! O svatém Janu dí písmo svaté, že *spočinul na prsou Páně,* dotazuje se Mistra božského *a naslouchaje tajemnému tlukotu Srdce Kristova.* Skloňmež i my všickni dle příkladu Janova hlavu na prsa Ježíšova a slyšmež aspoň v těchto dnech, co nám tlukotem svým oznamuje Srdce nejsvětější. Tak učiníme Srdce Ježíšovo králem a středem srdcí svých.

Aby však Srdce Páně bylo králem a středem srdcí našich, jest nutno:

1. *odloučiti se* v tomto třídení *od světa* a žíti pouze Bohu a sobě; vážně napomínáť nás Ježíš Kristus: „Venite *seorsum* in desertum locum et *requiescite* pusillum. — Pojďte *soukromí* na pusté místo a *odpočiňte* maličko." (Mar. 6, 31.)

2. Jest třeba *mlčeti,* abychom uslyšeli *jemného tlukotu* Srdce Kristova. „Ducam animam in solitudinem et *loquar ad cor ejus.* — Povedu duši na poušť a mluviti budu k srdci jejímu." (Oseáš 2, 14.)

3. Žádoucno jest též *konati,* cokoliv poroučí dobrý Pastýř tlukotem Srdce svého. Kéž naplníme slova žalmistova: „Cogitavi vias meas et *converti* pedes meos in *testimonia tua.* — Přemýšlel jsem o cestách svých a *obrátil jsem* nohy své ke *svědectvím* tvým." (Žalm 118, 59.)

Chcete snad, ctihodní pánové, též poznati vhodnou pohnutku k uvedeným třem požadavkům? Nuže, vizte: *O samotě* ve svatyni klečí zbožná *Marketa Marie Alacoque* († 1690). Jest to kterýsi den po Božím Těle roku 1675. *Mlčíc,* naslouchá *tlukotu* Srdce nejsvětějšího. A hle! Jakoby v odměnu ze svatostánku vystupuje Pán a odhaluje přesvaté Srdce.

Srdce Páně v záři *světelných paprsků* se stkví. Jest ozdobeno *křížem.* Plápolá *ohněm* čisté lásky. I *probodeno* jest. Z otevřeného srdce vytéká *krev a voda.* Konečně i *trnová koruna* hlásá, že Syn Boží králem jest bolestí a trpitelů všech.

Avšak slyš! Již mluví Kristus Pán: „To jest to srdce, kteréž vás tolik milovalo, a za to nemám ničeho než *nevděku* ve Svátosti lásky."

Ó nechtějme býti nevděčnými! Použijme svědomitě třídení zasvěceného úctě přesvatého Srdce Ježíšova. Heslem ať jsou všem slova zpěvu lidového:

Rozpomeň se, duše drahá,
svět že štěstí nedá ti,
bez Ježíše není blaha,
nelze v srdci plesati.

(Píseň na 3. ned. po Zj. Páně.)

Cílem pak učiňmež si opravdovou tužbu básníkovu:

Tvým věčně *být,* můj Ježíši,
Tvým být má touha nejvyšší!

(X. Dvořák.)

Tak, ctihodní pánové, naše pobožnost třídenní bude vděčným díkem Ježíši Kristu na konci roku školního, bude i bezpečným průvodcem po dobu prázdnin, abyste ochránili sebe od ducha světského a s obnovenými silami se navrátíce, pokračovali na dráze začaté. Bude však i mnohým pánům andělem strážným na vinici Páně, kamž vysláni budou, aby pracovali o slávě Boží a o spáse duší nesmrtelných. — Ba i věrným spojencem bude v bojích, v něž kdy uvede horlivá činnost pastýřská neohrožené bojovníky za práva církve a lidu katolického.

Z uvedených důvodů, drazí pánové, konejte toto svaté triduum svědomitě, pečlivě, nadšeně, — pod ochranou blahoslavené Matky Boží Panny Marie, svatého Jana Nep. i všech sv. patronů našich.

Pod ochranu tvou se utíkáme, svatá Boží Rodičko!

I.

Vždy vpřed!

Srdce Ježíšovo, z jehož plnosti jsme my všickni obdrželi, smiluj se nad námi.

I. V záři sluneční odhaluje Srdce své Kristus Pán! Paprsky jako střely hbité na veškeré strany se šíří. Kamkoli dopadají, všude nastává život nový. — Milým jasem vše ozářeno, vše oblaženo, vše posíleno.

Takovým paprskem byl každý z apoštolů, — takovým paprskem jest každý kněz, každý pastýř duší nesmrtelných. Takovým paprskem mám býti také já — —, abych naplnil kulturní poslání své: „Jdouce po všem světě, kažte evangelium všemu stvoření.“ (Mat. 16, 15.)

II. Ó Srdce Ježíšovo, v němž jsou všecky poklady moudrosti a vědy, odhal oku mému obraz kulturního poslání knězova! Srdce Ježíšovo, z jehož plnosti jsme my všickni obdrželi, smiluj se nad námi a uděl, abychom i my poslání své tak naplnili, jako velikáni z dob apoštolských a naši věrozvěstové národní.

* * *

A) V duchu vidím vlídnou svatyni francouzskou v Římě. Jest od roku 1589 zasvěcena sv. Ludvíku. Na oltáři plane více svící. Právě jest vystavena velebná Svátost Oltářní, aby uděleno bylo požehnání po mši svaté. Vonný dým kadidla znázorňuje vroucí modlitbu několika věřících, kteří klaní se svému Pánu a Bohu. — Mezi zástupem zříti cizince. Z Anglie do věčného

města přichvátal, ač doma byl baštou a pastorem církve anglikánské. Čeho hledá v Římě? Po čem touží v kostele katolickém? — Avšak hle! Jaká změna děje se s ním! Katolická bohoslužba ho uchvacuje. Jasný paprsek ozařuje hladinu duchovou a ústa šepotají: „V katolicismu mohla by býti pravda. Ba, co dím, mohla by býti pravda. Vždyť jsem přesvědčen, že v katolické církvi jest pravda, ač dosud jsem anglikánem.“ Odchází, hluboko jsa dojat, otevíraje čím dále tím více srdce milosti Boží. Modlí se co nejvroucněji, zkoumá co nejpečlivěji, studuje co nejpilněji — a každým dnem mohutní jeho přesvědčení. — Již má *jasno v hlavě a v srdci žár* . . .

Do Londýna se vrací Dr. Eduard *Manning*, zcela jsa proměněn.

Jest smrtelná neděle 1851. V jesuitské kapli v Londýně radostná slaví se událost: Do lůna církve katolické přijímá rektor P. Brownbill dra Eduarda Manninga. Přestupuje k víře katolické, slzí radostí a vděčně objímá kněze přítomné. Brzy nato napsal pozoruhodná slova: „Vím jenom to, že nyní *vidím* a dříve jsem byl slepým.“

Ctihodní pánové! Jistě poznáváte, co znamená takový krok v životě Manningově. — Rodinný život opustil, obročí bohatého se vzdal, předních důstojností se zřekl a oprávněné naděje na veliký postup pohrobil, aby věnovati se mohl studiím bohoslovným. V pravdě opakuje se zde, co hrdě vyznává svatý Petr o apoštolích všech: „Aj, my jsme opustili všecko a šli za tebou.“ (Mat. 19, 27.)

Dotazoval-li se při téže příležitosti svatý Petr na odměnu: „Což tedy nám za to bude?“ (ibidem), zdaž nejsme zvědavi slyšeti, jak Manning byl od Boha odměněn za životní oběť svou? — Svatým kněžstvím odměnil ho nejsvětější velekněz Ježíš Kristus a učinil nádobou vyvolenou, aby rodákům hvězdou se stal, jež by je vedla ku pravdě Kristově.

V Paříži u Panny Marie Vítězné obětoval první oběť mešní světoznámý konvertit, vyprošuje si požehnání ke kulturnímu poslání svému. Nepřijal však úřadu

žádného, nýbrž působil v Anglii jako zpovědník a kazatel. Již roku 1852 zvláštní vzruch způsobily čtyry řeči, jež konal v Southwark-u „o důvodech víry“, vítězně dokazuje formální princip církve katolické. — Neunavně pracuje o spáse jiných, neustával zdokonalovati sebe. Celý život Manningův tlumočí zásadu: „*Vždy vpřed!*“ Pravda, od jedné důstojnosti téměř letem spěchal ke druhé, až i purpurem ozdoben byl. Avšak o závod s důstojnostmi mohutněly vědomosti a zářila svatost života pastýřského. Bylo toho třeba v dobách, kdy hrozivá otázka sociální Vesuvem se stávala lidstvu veškerému.

V této příčině trojí si vytkl cíl:

1. řádnou výchovu mládeže,
2. nápravu mravní mezi lidem a
3. pomoc nuzným a dělníkům.

Všude pociťovali blahý vliv vznešeného knížete církevního.

Pro mládež pracoval v tom směru, aby vyučováno bylo co nejsvědomitěji katolickému náboženství. Říkával, že cílem vyučování jest vypěstovati z dítek učedníky Ježíše Krista. Vyučování však světské ničeho neposkytuje mládeži v tomto směru, není-li proniknuto náboženstvím. — Hle, toť kulturní poslání knězovo ve škole, odchovati zdatné a věrné vyznavače Krista Ježíše.

Jsa veden znalostí ducha časového, nemohl neviděti spousty mravní, do níž klesal lid nesmírnou nestřídmostí. Blaho a zdraví obětováno bez rozmyslu děsné náruživosti. Proto Manning co nejhorlivěji podporoval spolky střídmosti a sám nejednou řečnil ve shromážděních lidových. Že slovo jen uchvacuje, ale příklad k nápravě nutí, objevuje se tu Manning jako muž skutků. Za jedné totiž řeči k lidu doporučoval, aby se lid úplně zdržel lihových nápojů. Mimo nadání pozeptal se ho jeden z posluchačů: „Zdali pak vy se zdržíte *všech* lihových nápojů?“ — Nikoliv odvětil kardinál, — lékař mi nařizuje, abych něco vína pil. — Proč se tedy neporadíte s jiným lékařem? — namítal interpellant. — Na to jsem dosud nepomyslil, ale

učiním tak. — A skutečně dle dané rady zařídil se Manning, aby příkladem nebořil, co slovem zbudoval.

Ba Manning neostýchal se i jednotlivé příbytky navštěvovati, aby slovem otcovským odvrátil mnohé od zhoubné náruživosti.

Když pak v Londýně povstala stávka na loděnicích a nebylo daleko, žeby krev lidská byla prolévána, nevěděl si kde kdo rady na utišení vzbouřeného lidu. — A hle! Jest to *katolický* biskup, kterýž neváhá jíti mezi *anglikánský* lid, jej konejší, ku práci přivádí. Ano, ano, revoluci slovem lásky Kristovy přemohl Manning. Hle! — a to budiž dobře pamatováno — katolický hodnostář církevní měl více vlivu, více moci v říši — než veškeří pohlaváři vládní, než veškerá moc peněžní. — Tato moc plynula ze srdce láskou křesťanskou planoucího. Chudí i bohatí jasně pociťovali, že otcovské srdce Manningovo pro ně bije, — že jest to srdce, kteréž se chudých ujímá. — Slovem: Všichni byli přesvědčeni, že Manning jest dobrým pastýřem, kterýž ochoten jest i život dáti za ovečky veškeré.

Takový byl Manning v činech veřejných!

A ptáte se po životě soukromém?

Hluboká nábožnost, — velice přísná ascesis, — oheň horlivé lásky zdobí duši muže Bohem nadšeného, ačkoliv purpur kardinálský jej povyšoval k nejvyšším vyznamenáním, jakých člověk zde na zemi může dosíci. Proto i královna vladařka přiznala mu přednost přede všemi ministry.

Jak jednoduchý byl stůl Manningův a lístek jídelní! Téměř výhradně sytil se ovesným chlebem, jejž zapíjel douškem vína dle rady lékařovy. Avšak i toho zanechal na pokyn výše označeného interpellanta. — Chudoba kardinálova nejdokonaleji byla poznána po jeho smrti. Rozdělovav své jmění kostelům, klášterům a chudým, na sebe ve všem zapomínal. I není divu, že, když mrtvola kardinálova byla vystavena v nádherné síni přijímací, všickni se divili obnošenému rouchu mrtvého knížete církevního. Denní listy o tom napsaly takto:

Byl tak přioděn, jako se sluší na člověka, jenž nesl břímě dne i horka. Zato zástupy chudých hrnuly se k mrtvole, aby se něžně rozloučily se svým dobrodincem. A byli mezi nimi lidé i z krajin mnoho mil vzdálených. Asi 70.000 lidí přišlo k mrtvole, — většinou chudých, ale černě oděných se znamením smutku. — Ale jeden byl všech hlas: „Tělo jest zde, — duše však jeho dlí v nebesích. Blažený výraz mrtvoly jest svědkem blahé smrti a blažené věčnosti.“

Ctihodní pánové! Jediný zachytil jsem pouze zářivý paprsek, jímž oblažilo Nejsvětější Srdce Páně Velikou Britanii a svět katolický. — Jak mnoho požehnání přinesl lidstvu jeden jediný paprsek! A ze Srdce Kristova nejeden, nýbrž na sta paprsků vychází. — Kéž byste i vy, ctihodní pánové, stali se ve své činnosti podobnými paprsky světelnými v duchu slov Ježíše Krista: „Vy jste světlo světa“. — (Mat. 5, 14.)

B) *Quid agendum? Co tu činiti?*

1. *Paprsek světelný jest nevážitelný!* — Vaše poslání, ctihodní pánové, vaše kněžství, váš úřad jest nade všecky poklady světa. Toto vědomí mějte na mysli vždy a pak žádná moc pozemská ani pekelná nebude s to vás připraviti o svaté nadšení, o pravý zájem, o ducha stavovského.

2. *Ze Srdce Páně vychází paprsek.* — Srdce láskou planoucí do světa širého vás vysílá, abyste rozohňovali srdce studená. — Láska vřelá a horlivost neunavná jsou znaky kněze Kristova. Synáčkové, milujte se vespolek. — Ano, všickni jsou od Nejsvětějšího Srdce Ježíšova vysláni, všecky spojovati má tatáž láska . . .

3. *Paprsek světelný rychle* spěje vpřed. — Kněz Kristův nesmí se zastaviti na cestě, jež vede ku vědomostem a svatosti kněžské. Nikdy nesmí být liknavý, běží-li o čest Boží a spásu duší nesmrtelných. Všude jest heslo pokroku, všude to hřmí „Jen vpřed“, — a já bych měl býti ztrnulým, zkostnatělým, nehybným, zkamenělým? Vše jest ozařováno světlem auerovým, elektřinou a já bych měl býti blikavou lampičkou? —

O závod běží pára s automobilem, — a já se mám pohybovat vpřed jak želva nebo obtížený hlemýžď? — Ne, nikoliv! Paprskem jsem vycházejícím ze Srdce Kristova! — Proto o závod s větrem spěju vpřed, — exultabo ut gigas ad currendam viam. — Obrem chci býti ve své oboru, obrem chci býti ve svatosti. — Svatým Zlatoústem budu na kazatelně, svatým Tomášem ve škole, svatým Karlem Borromejským, svatým Františkem Saleským, svatým Alfonsem v životě veřejném. O Ježíši, — posilni předsevzetí, — buď silou mou, — mým světlem, — mým vzorem, — mým cílem!

4. Světelný paprsek *i nečistá místa* osvěcuje, ale sám zůstává stejně čistým. Ba i tam proniká, kamž noha lidská vkročiti nemůže. — Ó kdož by tu nepomyslil, že kněz kamkoli jest volán, kdekoli pomoc jeho potřebna, všude spěchá, všude pomáhá — —.

Žádná hora není dosti vysoká, — žádná prohlubeň dosti hluboká, aby odstrašovala dobrého pastýře. — Žádný příbytek není tolik nízký, — žádná nemoc tolik odporna, — aby dovedla odpuditi kněze katolického — — Ba ani osobní odpor, ani nepřátelství nezdrží kněze, aby nechvátal a nežehnal duši kající — —. Žádný hřích není tolik ohavný, žádný zločin tak hrozný, aby mohl odvrátiti věrného sluhu Hospodinova od cest Ježíšem Kristem stanovených . . . Ano, ano, katolický kněz všude jde, vše může viděti, vše slyšeti, — ale — ať vždy zůstane nezkaleným paprskem světelným. Právě nyní denní listy přinášejí článek nadepsaný: Zaopatření svátostmi nemocných na Großglockneru. Z Inšpruku se píše: Kooperator z Kalsu byl nedávno volán, aby zaopatřil dělníka ve výšce 3462 metrů — na Adlersruhe, hodinu cesty asi pod Großglocknerem, kdež právě arcivévoda Jan staví chýši pro turisty. Zde se těžce rozstonal dělník Jiří Jans. Za hrozné, sněživé bouře a za častějšího použití ledovcového provazu dostihl kněz po 6 a půlhodinném stoupání chýše. Mužové, kteří lezli s ním, nesli léky a zásoby. Nemocnému se ulehčilo.

5. Jděmež však ještě o krok dále. — Jest známo, že světlo bílé hranolem se *rozkládá* ve světla barevná.

Ve vidmu čili spektru světla slunečního pozorujeme barvu červenou, oranžovou, žlutou, zelenou, temně a světle modrou, konečně fialovou. Světlo však hranolem rozložené jest jednoduché neboli homogenní.

Zvláštní úkaz tento významně poučuje nás, ctihodní pánové! Kněz ve své činnosti jest, má býti paprskem slunečním. Avšak i kněz může býti básníkem, malířem, hudebníkem, spisovatelem, včelařem, zahradníkem i rolníkem. Vše dá se výtečně srovnati. Vždyť pravidelně missionáři to byli, kteří s vírou i vzdělanost přinášeli. Avšak při veškeré činnosti zůstali paprskem světelným, jenž vychází ze Srdce Páně, zůstali nadšenými kněžími Kristovými.

Ó ano, ctihodní pánové! Má-li kdo schopnosti, děkuj Pánu Bohu a svědomitě jimi též. Buď spisovatelem nebo básníkem nebo hudebníkem nebo čímkoli jiným, ale vždy a všude pamatuj, že jsi knězem katolickým, že jsi vyslán, abys šířil slávu Boží a pečoval o spásu duše své i duší jiných!

6. Sluneční paprsek všude přináší *nový život a hojné požehnání.* Toť rovněž blahým úkolem knězovým. — Vizme Manninga! V čemkoli pracoval, všude objevuje se obrat k lepšímu, všude zříti požehnání. A nemůže ani jinak býti; neboť kněz katolický jest jakoby paprskem ze Srdce Ježíšova, jež jest nejen plné dobroty a lásky, ale i pramen života a svatosti.

Hle! Již v životě mateřském žehná Spasitel svému předchůdci Janovi. Avšak toť pouhá jitřenka, jež zvěstovala východ slunce Lásky věčné. — Jako nemocný každý spěchá ve přírodu a hledí na slunci zotaviti tělo vysláblé, tak zástupy neduživců chvátaly k Ježíši Kristu. A co dí písmo? Všem žehnal Pán, všecky uzdravoval, všude nastával nový život. Právem tudíž odpovídá Božský Mistr náš poslancům Janovým, poukázav na blahodárnou činnost veškerou, když velí: „Jdouce zvěstujte Janovi, co jste viděli a slyšeli; slepí vidí, kulhaví chodí, malomocní se očisťují, hluší slyší, mrtví z mrtvých vstávají a chudým se evangelium zvěstuje.“ (Mat. 11, 4—6.)

Proto i lid vděčně oslavuje Pána: „Dobře všecky věci učinil.“ (Mar. 7, 37.)

Vysílaje pak apoštoly do světa širého dí: „Jdouce po všem světě, kažte evangelium všemu stvoření. Kdo uvěří a pokřtěn bude; spasen bude; kdo pak neuvěří, bude zatracen. Tato pak znamení následovati budou těch, kteří uvěří. Budou ve jménu mém zlé duchy vymítati, novými jazyky mluviti, hady bráti, a jestliže by co jedovatého pili, neuškodí jim, na nemocné budou ruce vzkládati a dobře jim bude.“ (Mar. 16, 17—18.) V pravdě, toť vůle Páně, aby požehnání a nový život byl výsledkem činnosti apoštolské, byl výsledkem prací knězových.

Ctihodní pánové! Bylo tomu snad jinak při našich věrozvěstech? Jest tomu snad jinak v činnosti missionářské nyní? Všude odpověď k otázce jest táž: Šťastna země, kam katolický kněz vstoupil! Šťastný národ, který katolického kněze poznal a z jeho rukou přijal evangelium a milost Boží!

A my, ctihodní pánové, my bychom měli býti výjimkou, jež pravidlo dotvrzuje?

Pánové, chcete snad býti zkamenělinou bez života? Rozumíte slovu tak divnému? — — — Kněz do všech poměrů má vniknouti, všude rozsévati símě nového života, — kněz působí v čase a proto má působit tak, jak toho žádají potřeby, duch časový. Pravda Kristova i milost jest pro všecky věky a všecky lidi — a vhodným tlumočníkem má býti kněz, jenž jak sluneční paprsek vše proniká a přináší život a požehnání. — — A kněz zkamenělý? — „Denně ho vídá osada u oltáře, co týden na kazatelně a denně ho potkávají životem mladí i staří, zdraví i nemocní. Právě tak určitě, jak vídají sochu svatého Jana na mostě, svatého Petra v kostele . . .

Bouře se převalily přes osadu, zhoubné požáry a povodně ji z části obrátily v poušť, zlí lidé v ní prováděli bohaprázdné řemeslo a oni po celý ten čas „stáli věrně na svém místě“, ukazovali lidem cestu k nebi, k modlitbě, k Bohu . . . Kdo? Svatý Jan na

mostě, svatý Petr v kostele a — pan farář na osadě. Avšak neměli horoucího časového slova, jak lid po něm žíznil; neuměli vykročiti a tváří v tvář se postaviti škůdcům, jak poddaní jejich očekávali; neměli srdce, aby pojali ten rozličný veliký bol . . ., který vůkol svíral a užíral duše jim svěřené. Ukazovali k nebi více svým *zjevem*, činili dobré, — kdož o tom pochybuje? Ale co zanedbali, co všecko dálo se vůkol nich, a oni mlčeli, nebránili se, necítili toho, nepoznávali toho — *neměli života* . . . O kom byla řeč? O svatém Janě na mostě, o svatém Petru v kostele a *zkamenělém pastýři.*“ (Dr. Novák, Pohledy str. 268, 269.)

Ctihodní pánové! Chcete-li míti v sobě život a rozsévati činností pastýřskou požehnání, není jiného prostředku, leč co nejvíce prodlévat u Božského Srdce Páně, abyste sami na sobě pocítili, co vyznáváte, když při adorací denní pějete:

Ach můj nejsladší Ježíši,
dárce *života* mého,
kterýžto plyne v hojnosti
od studně *Srdce* Tvého;
můj Pane, plný milosti,
jenž vše v hojnosti dáváš,
stvoření všemu pod nebem,
nám nejvíce podáváš!

* * *

Končím. Ctihodní pánové! Blahé jsou účinky paprsku slunečního. Blaženější jsou účinky paprsků lásky křesťanské. — Avšak nejblahodárnější jsou účinky paprsků lásky pastýřské, jež ohřívána a zaněcována jest u Srdce nejsvětějšího. Zářná činnost Manningova budiž nám hvězdou, jež nás často povede ke svatostánku. Duše pak zatouží býti nejen svící u svatostánku hořící, nejen kalichem na oltáři nebo snad pouhou květinou, — ne — to duši pastýřské nedostačí. Paprskem vycházejícím ze Srdce Páně chce býti a proto prosí, — volá, — tluče:

O, Pane, já jsem slepý — dej světla očím mým!
Ó, Kriste, já jsem hluchý — dej sluchu uším mým!
Má duše rozbouřena — Ty pokoj dej jí Svůj!
Má mysl zarmoucena — Ty sám ji potěšuj!
Jsem, Pane, opuštěný — Ty buď mi přítelem!
Jsem, Kriste, unavený — Ty na svůj klín mne vem!
Jsem zbloudilý a slabý — Ty dej mi radu Svou
a k bráně věčné slávy mne zdvihej za Sebou.

(K. Dostal-Lutinov.)

II.

Ve kříži síla má!

Srdce Ježíšovo, v němž přebývá všecka plnost božství, smiluj se nad námi.

I. Vznešené jest povolání knězovo. Vždy vpřed ve vědách, vždy vpřed na cestě dokonalosti, vždy vpřed v neunavné práci pro Boha, církev, vlast, vždy vpřed k vítězným bojům proti hříchu a spojencům jeho, — vždy vpřed, dokud nestaneme před trůnem Nejsvětějšího Pastýře a neuslyšíme blahá slova: „To dobře, služebníče dobrý a věrný; že jsi nad málem byl věrný, nad mnohem tebe ustanovím; vejdiž v radost pána svého.“ (Mat. 25, 23.) — Než, ctihodní pánové, pozorujme dnes život a činnost veškerou, zda vezdy byla odleskem vylíčeného povolání! Ano často, přečasto zabočili jsme jinam. Každá odchylka jest zradou na povolání. Co tu chyb, co nedokonalostí, co pokleskův, ba i — bojím se vysloviti — ba i hříchův. Ó jaká to anomalie v životě kněžském! Světlem býti mám a byl jsem tmou. Ó kéž aspoň tmou bych byl, aby svět neviděl vad a hříchů mých, — — ne tmou, ale bludičkou jsem byl a nejednoho uvedl na pokraj záhuby. — — Hroznou pravdou jest, co česká matka děla o kněžích nehodných: „Šťastný člověk, kterýž vás nepozná!“ — Jako sůl od nákazy chrání, tak strážcem býti jsem měl slávy Boží a duší nesmrtelných. A svědomí opět mne viní ze hříchu. — — „Šťastný člověk, kterýž vás nepozná!“ zní opět jako pekelný refrain světem širým.

Nenalézám pokoje. — Ó zastav se, duše drahá, u svatého kříže kalvarského. Či chceš snad, aby marně umřel na kříži Pán? Či chceš snad, aby marně prolita byla krev předrahá?

Ne, nikoliv. — Jako setník postavím se pod křížem a úder ve hříšná prsa ať svědkem jest ducha kajícího, — ať svědkem jest začátku nového života . . .

II. Ó Ježíši ukřižovaný, promluv k srdci mému s bolestné kazatelny křížové, abych poznal ohavnost hříchu a nikdy nikdy více nezhřešil. Srdce Ježíšovo, oběti za *hříšníky,* smiluj se nad námi! „Ó srdce na kříži bolestí pukající pro hříchy světa", uděl mi pravou lítost nad hříchy mými! (Sv. Alfons: Návštěva 30.) Ó Maria, útočiště hříšníkův, oroduj za nás!

* * *

A) Smutno, velice smutno bývá ve svatyni katolické o Velikém pátku. Lampa věčná nesvítí, – svatostánek prázdný, — černá barva smrt a pohřeb připomíná.

Již kněz do rukou béře kříž. — Tělo Páně jest zakryto. Po částech odhalován jest mrtvý Spasitel na kříži. Obřad vysvětlují slova kněžská: „Ecce, lignum crucis, in quo salus mundi pependit, venite, adoremus." Na zemi položen obnažený kříž. Po třikráte kleká duchovenstvo a tichou koná modlitbu. Hle! Již i hluboce se sklání a líbá rány světa Vykupitele. Mezitím dojemný zní zpěv, kterýž hýbe srdcem i otužilým:

1. Popule meus! quid feci tibi? aut in quo contristavi te? responde mihi. — Quia eduxi te *de Egypto,* parasti *crucem* Salvatori tuo . . . Lid poznávaje vinu, bolně pěje: Hagios o theos, hagios ischyros, hagios athanatos, eleison himas, Sanctus Deus, Sanctus fortis, Sanctus immortalis, miserere nobis.

2. Quia duxi te *per desertum* quadraginta annis et manna cibavi te et introduxi te in terram *satis bonam:* parasti *crucem* Salvatori tuo . . . A lid opět, jsa zdrcen výčitkou novou, žalně zpívá: Hagios o theos, hagios ischyros, hagios athanatos, eleison himas, Sanctus Deus, Sanctus fortis, Sanctus immortalis, miserere nobis.

Veškerý obřad jest výmluvným kazatelem všem přítomným. Avšak klerik, kněz téměř vidí, cítí, jak proniká slovo kříže. Vždyť z Egypta, t. j. ze světa, z poroby, z potupy vyvedl jej Hospodin a uvedl do země svobody synů Božích a za to hříchy svými jej spoutal, břímě hříchů hrozných na ramena vložil, ba hříchy svými znova na kříž přibil. Svému osvoboditeli, svému Spasiteli připravil kříž bolestnější, než zhotovili zapřisáhlí nepřátelé Páně. Hřešiliť více ve tmách, ale křesťan, katolík, klerik, kněz hřeší za světla denního, za jasu slunečního! Ó v pravdě hrozný to nevděk, hrozná to urážka ve hříchu každém. A my nejeden jsme spáchali hřích. Běda nám! Krev Abelovu požadoval Bůh z rukou Kainových, krev Kristova pomstu volala na národ židovský a vyplnila slova smělá „Krev jeho na nás a naše syny". (Mat. 27, 25.) Co čekati může hříšník jiného? Ó uznej proto hřích svůj, bolem naplň srdce zarmoucené a kajícně volej: „Hagios o theos . . ."

Avšak i pouští života vedl mne Pán. Tisíceré neštěstí v jícen děsný mne pohltiti chtělo. A Tys, Bože, byl ochráncem mým. Nejednou noc nastala v životě duševním. A hle! „Facta est nox: in ipsa pertransibunt omnes bestiae silvae. Catuli leonum rugientes, ut rapiant et quaerant a Deo escam sibi." (Ž. 103, 20. 21.) — Ano, ano, byla to noc, jaká ovládala duši Jidášovu, když opustil večeřadlo. Proto sv. Jan (13, 30) významně napsal: „Když tedy Jidáš vzal skývu, hned vyšel. I byla noc". Noc byla venku, ale děsnější noc přikrývala zrádnou duši apoštolovu. Ihned dravá zvěř vášní nezkrocených uchvacuje jej, — vede nepřátele na svého Spasitele za bídný žold, — neslyší laskavých slov, — nepamatuje na vyvolení své, — líbá zákeřnicky Syna člověka. — Ký div, že na to upadá v zoufalství a končí sebevraždou. Avšak zde končí pouze čas — a nastane věčnost přiměřená skutkům života! Toť, drazí moji, odplata za hřích. Avšak ke mně milosrdným byl Pán. Přijal mne jak otec marnotratného syna na milost — „ortus est sol et congregati sunt (catuli leonum) et in cubilibus suis collocabuntur." (Ž. 103, 22.) Slunce pravdy a milosti Boží vyšlo

a zachránilo mne nejednou od záhuby jisté. A já bídnějším jsem byl syna marnotratného. Vzbouřil jsem se jako nezdárný Absolon proti Otci nebeskému. A přece vždy na milost přijímal mne Bůh, když k němu jsem vracel se na perutěch lásky věčné. Proto i na mně, plnil, co oslavuje hymnus církevní:

Se nascens dedit socium,
convescens in edulium,
Se moriens in pretium,
Se regnans dat in proemium.

Nuže, co měl jsem ještě učiniti a neučinil jsem? — významě ptá se nás Hospodin!

Bratře drahý, na chvilku pozastav se nyní u přesvatého Srdce Ježíšova a vážně uvažuj význam svatého kříže. Co ozývá se srdcem tvým? Jistě ohlas velebné písně:

Bys všeho hříchu tíži,
s nás hříšných, Kriste, sňal,
sám's na potupném kříži
za nás ses v oběť dal.
Ach zraněné to *Srdce* Tvé
tak sladce mne též k lásce zve,
Ty jediná jsi touha má,
můj Ježíš Bůh a Pán!

Nezůstávej však při slovu nebo dojmu chvilkovém. Ať slova svatého Augustina ukáží ti dolohu praktickou: „Domine, noverim te, noverim me, ut diligam te et oderim me.“ Tak jistě i vůdčím bude nám slovo z *Následování Pána Ježíše.* (II. 6.) „Jsi-li chválen, tím nejsi o nic světějším, jako nejsi horším, jsi-li kárán. Tím jsi, kým jsi, nemůžeš slouti větším, nežli jsi dle svědectví Božího“.

Toť prvé zrcadlo mého života. A druhé — — podobné prvému, ale pohled hroznější jest v ně — zato působivější. Vizme již.

B) Významně promluvil k duši mé kříž kalvárský. Co tu nauk vzácných! Co tu pravd vznešených! A přece nejeden objevuje se za našich dnů člověk, ba křesťan i katolík, že nedbá hlasu Kristova. Avšak co dím, že

nedbá hlasu Kristova. Dnes již *boj o kříž* se svádí, boj o kříž zuří *v rodinách,* boj o kříž jest *ve škole,* boj o kříž vede se *v osadách, v městech a v četných zemích.* Zdá se, jakoby lidstvo rozdělovalo se v tábory dva.

Drazí moji! Uvažme, kdo v boji tomto zvítězí? Odpověď jest snadna. Píseň lidová tlumočí ji jasně takto:

Svatý kříži, tebe ctíme,
lůžko Pána Ježíše,
jejž v den soudný uvidíme
na nebesích třpytit se.

Ano, kříž zvítězí, kříž, jenž zastkví se ve slávě a lesku nevídaném. Hle! Již tisíceré paprsky proudí od oslaveného kříže Páně. Tajemně zahřívají hřbitov světový, na němž probouzí se nový život. Všecka těla zemřelých vstávají. Krásna a slična jsou těla spravedlivých, avšak ohyzdna jsou těla hříšníků bídných. Proto významně píše svatý apoštol národů Pavel: „Všickni zajisté vstaneme z mrtvých, ale ne všickni budeme proměněni.“ (I. Kor. 15, 51.)

Kolem oslaveného kříže Kristova jsou již shromážděni všickni. Naplňuje se tak slovo proroka Joela, (3, 2,) jenž dí o Hospodinu: „Shromáždím všecky národy a svedu je do údolí Josaphat a souditi se budu s nimi o lid svůj a dědictví své israelské.“

Dle skutků rozděleno jest lidstvo. Spravedliví po pravici Páně radostně pohlíží ku zářnému znamení Syna člověka. Zavržení po levici hrůzou se chvějí a třesou! — —

Ctihodní pánové! Co říkáte shromážděným zástupům na pravici, k nimž Boží Syn dí: „Pojďte, požehnaní Otce mého, a vládněte královstvím vám připraveným od ustanovení světa“? (Mat. 25, 34.) Jistě uznáte, že všichni svatí Boží byli lidé velikých povah. A kdyby i některé z nich na chvíli byl schvátil hřích, jádro bylo zdravé a silné. Na to jádro navázal Bůh ve chvíli jím vyhlédnuté a učinil z nich nástroje milosti své a lásky. Gratia Dei mecum, vyznává o sobě veliký apoštol národů. Nemá sice hranic všemohoucnost bož-

ská, a pravidlo jest, že staví na přírodě, jako očkuje zahradník na zdravém plánětí. (Dr. Novák, Pohledy 125, 126.)

Již svatý Jan Zlatoústý nedovolával se při knězi ani tak postu a bdění a jiných mimořádných přísností, ale dovolával se mimořádné síly, *„diamantové duše“*, charakteru (ibidem 127), slovem: mravních gigantů.

A přece mnohý tak rád toho zapomíná.

„V době železnic a telegrafů zdá se, jako by i v naší mládeži byla zavládla víra, že charaktery rostou přes noc. Při nejednom jinochu, který později nalezl cestu do semináře, značila leta gymnasijní — mravní bahno, třeba ještě ne hluboké, ale přece jen bahno. Ale léta seminářská? Snad opět bahno, ne sice mravního dekadentství, ale bahno malicherných snah, osobičkářství, pohodlnůstek, citlivůstek, planého snění, nejasného tápání. A jedné posvátné chvíle přišel biskup a skládal na něho ruce. Čím bude taký kněz lidu? Dubem, mohutnou oporou v bouři a zkouškách? Sotva. *Z bahna přes noc nerodí se dub, rodí se třtina. Či lze se domnívat, že třtina se promění v dub, naloží-li se jí břímě, které jen dub unese?* (ibidem 129.)

Ctihodní pánové! V zrcadle věcí posledních pozorujte sílu, karakter. Pozorujte velikány ve vědách a svatosti, — vizte Ježíše Krista, jenž pravdou a svatostí poutal zástupy, — vizte Syna člověka na cestě křížové a vyznáte:

„Ó jak veliký jsi, Pane, na bolestné cestě své,
jako kníže opásané kráčíš na smrt hotově,
pokoj svatý s tváří svítá, láskou rdíš se radostnou,
že jho kříže Tebe vítá pro mou duši žalostnou.

Zdaž pohled na Pána neznázorňuje slova žalmistova: „Exultavit ut gigas ad currendam viam?“ (18, 6).

Ano, drazí přátelé, naučme se býti velikány, jimiž neotřese nic, co nemá stálé ceny. Buďme hrdiny, kteříž napsali na štít vzácnou pravdu: „Nihil time, nihil cupe, nisi quod aeternum est“. — „Ničeho se neboj, po ničem netuž, jen věčnost na mysli měj.“

* * *

Pln svaté bázně a bolu nad hříchem spáchaným, padám před božské Srdce Tvé, ó Ježíši, a za pomoc snažně žádám. Vždyť Srdce Tvé, ó Ježíši, již na stromě kříže vidělo hříchy zraněné srdce mé a láskou objalo je. Dobyloť svou láskou srdci mému všech milostí potřebných. Na dřevě kříže v Srdci Svém měl jsi mne, ó Kriste Ježíši, a otevřel jsi mi pramen veškerých prostředků spásy. Pravdu jsi mi svěřil i milostí obdařil, abych denně dokonalejším se stával. (Srov. sv. František Sáleský: Bohumila V. 13.) Toto i dnes hluboko zapisuji v duši vděčnou. Již nikdy nechci rozhněvati Ježíše. Proto posiluj mne, abych nikdy více do starých hříchů neklesal.

Ó dobrotivý Ježíši, buď silou mou a na mně dokaž pravdu slov, jež pěje zbožný lid katolický:

Kdo vzpomíná vždy na Tebe
a Tobě důvěřuje,
své práce, kříže, lopoty
Ti zbožně obětuje,
toho Ty *silně* podpíráš,
jsa rychlý k smilování,
svým věrným jdeš rád na pomoc,
Tvá ruka vždy je chrání. — Amen.

III.

Srdce otevřené!

Srdce Ježíšovo kopím probodené,
smiluj se nad námi.

I. Světelným paprskem, jenž vychází ze Srdce Páně, mám býti všem. — Avšak v zrcadle kříže kalvárského i kříže oslaveného zřím bídnost — ubohost svou. — Co učiním? K Nejsvětějšímu Srdci Páně spěchám — chci býti hrdinou. Prvním krokem k tomu jest řádná svatá zpověď. I té učí nás Srdce Kristovo. Slyšme jak:

Svatá Mechtildis měla významné zjevení. Ježíš Kristus ukázal světici jakousi pannu, jejíž krásu zvýšoval zářný lesk vycházející od božského Srdce.

Panna měla v ruce démant, jejž ponořovala do krve a vody, prýštící z otevřeného Srdce Ježíšova.

Podivné zjevení vysvětlil svaté Mechtildě Ježíš Kristus takto: Krásná ona panna jest láska ke hříšníkům, démant znamená hříšníka zatvrzelého, jenž však jsa omýván krví a vodou z otevřeného Srdce Páně, měkne jako vosk.

To majíce na mysli, pochopíme zaslíbení Srdce Kristova: „Hříšníci naleznou v Srdci mém pramen a nevyvážitelné moře milosrdenství.“ (cf. Hesse 69.)

II. Ó Srdce Nejsvětější! Dnes — v den svaté zpovědi — jako hříšník objevuji se před soudem milosrdenství Tvého. Uděl mi milost, abych otevřel srdce své sobě a veškeré hříchy poznal. Posiluj mne, ó Ježíši,

abych srdce své i zpovědníku otevřel a ze všeho upřímně a úplně se vyznal. Uveď mne mezi dobré mé přátele a upřímné, abych i jim srdce otevříti mohl a nalezl pokoje pro duši ubohou. Ó Ježíši milosrdný, nauč mne:

1. otevírati srdce sobě při zpytování svědomí,
2. otevříti srdce zpovědníku a konečně
3. otevříti srdce všem upřímným přátelům.

Srdce Ježíšovo kopím probodené, smiluj se nad námi!

Coelestium donorum distributor Deus, qui in angelico juvene *Aloisio* miram vitae innocentiam pari cum poenitentia sociasti, ejus meritis et precibus concede, ut innocentem non secuti poenitentem imitemur.

* * *

A) Otevříti Srdce své dal Ježíš Kristus, aby učil otevříti srdce, když zpytujeme svědomí, aby nás naučil poznávati sebe.

Ctihodní pánové! Pozorujte okamžik srdce otevřené! Jest to ústroj podivuhodný. Stěny jsou tvořeny svalovitými vlákny příčně pruhovanými. Vlákna jsou uložena kruhovitě, elypticky a částečně i podélně. Tím jest podmíněna stažitelnost srdce.

Zevně jest povrch srdce kryt jemnou blanou (epicardium). Podobně i vnitřní povrch jest vystlán nitroblanou (endocardium).

Zevní rýhy naznačují vnitřní rozdělení srdce na na dvě předsíně a dvě komory. Předsíň s komorou jest spojena otvorem, jejž uzavírá chlopeň. Chlopeň pravého srdce jest trojcípá, levého dvojcípá.

Ve stěnách předsíní i komor jsou otvory, jimiž ústí, případně odcházejí veliké cevy.

Takto význačně stvořené srdce jest ústředním *hybným* ústrojem *krve*, jež dodává výživné látky celému tělu.

Avšak pohyb krve jest podmíněn *stahem* srdce, jenž děje se rhytmicky a jest na naší vůli zcela nezávislý, ač nelze upříti, že jistými vlivy (strachem, radostí, leknutím) se uvolňuje nebo zrychluje.

Avšak i život náš duševní má své srdce, svou hybnou sílu. Touto hybnou sílou jest *láska* — jest jaksi duchovní srdce života mravního. Proto Ježíš Kristus jen dva ohlásil zákony lásky: „Milovati budeš Pána Boha . . .“ a „Milovati budeš bližního . . .“ Avšak dodává zároveň: „Na těch dvou přikázáních všecken zákon záleží i proroci“, t. j. veškerá mravnost a budoucí odměna (Mat. 22, 37—40). V témž asi duchu volá věhlasný učenec svatý Augustin: „Miluj náležitě Boha, sebe, bližního a pak si dělej co chceš.“ Avšak neméně sličně připomíná týž učitel církevní, že láska charakterisuje člověka, když učí: „Kdo zemi miluje, země jest, kdo nebe miluje, nebe jest a kdo Boha miluje, *Bůh* jest. Zdali není v zákoně vašem psáno, dí Ježíš Kristus: Já jsem řekl: Bohové jste.“ (Jan 10, 34 a Ž. 81, 6.)

Ó, ctihodní pánové, jak nutno zkoumati každý záhyb duše, abychom zvěděli, kam spějeme a včas zařídili v blažený přístav člunek života pozemského — každý proto bedlivě zkoumej *předmět lásky své* a poznej tak mravní povahu *vůbec*. Než to nedostačí a málo by prospělo. Zkoumejme důkladněji jednotlivosti.

Ctihodní pánové! Jsme kleriky — ostiáry — lektory — exorcisty — akolyty — podjáhny — jáhny — kněžími — presbytery. Každý jmenovaný úřad označuje zvláštní předmět lásky. Nemá to býti snad titulus sine re!

Jsem klerikem. — Mým podílem jest Bůh. — „Dominus pars hereditatis meae et calicis mei, tu es, qui restitues hereditatem meam mihi“ (Ps. 15, 5).

Jsem ostiárem — strážcem domu Hospodinova — jsem lektorem, abych zvláště v písmech svatých čítal; — jako exorcista jsem spiritualis imperator et medicus ecclesiae gratia curationum; — úřad akolyty rozněcuje ve mně lásku, ochotu, touhu po službě u oltáře; — blíže ve službě Boží stojím jako podjáhen. Proto na perutech čistoty a modlitby vznáší se duch můj k Hospodinu. — Coelebs manebis et breviarium recitabis — jest zásadou mého života, jest však i mým štěstím a blahou nadějí. — „Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt“ (Mat. 5, 8). Ba zdá mi se, že z dáli

věčné mile mi k uchu spěje píseň, jíž žádný se nemohl naučiti. Toť píseň — modlitba paniců, kteříž následují Beránka, kamkoli jde. (Apoc. 14, 3. 4.)

Avšak ještě blíž k oběti přesvaté přistoupiti mohu jako jáhen. — Oběť Eucharistická rozohňuje srdce mé, abych v úřadě svém stal se druhým Filipem, jenž v Samaří zástupům kázal a nemocné uzdravoval, — Filipem, jenž komorníka královny mouřeninské do církve uvádí a mne na srdce klade i t. zv. intelligenci, pokud jest dobré vůle. Ano, ano oběť Eucharistická dodává mi síly a odvahy, abych byl i svatým Štěpánem, jenž slovem i skutkem hlásal křesťanskou charitu a umíraje se i za vrahy modlil. Konečně koruna knížecí zdobí hlavu mou, jsem knězem a slyším opět svatého Augustina: „O veneranda sacerdotum dignitas, in quorum manibus Dei filius velut in utero Virginis incarnatur.“ Veškeré poklady světa — veškeré úřady a přednosti ve světě téměř ničím nejsou, jsouce porovnány s důstojností kněžskou. Ač tělem jsem mlád, přece církev mne starším, presbyterem jmenuje, abych z myšlení, z řečí, ze skutků vše odstranil, co připomíná nerozvážnost mladíkovu, neustálenost názorův a mravní slabost, již přemáhá pokušení sebe menší. Denně obětuji na oltáři Krista, denně obětuji sebe Bohu, nic jsem si neponechal — celý náležím Bohu a svatému povolání svému — jsem sacerdos, jenž vše posvěcuje a Bohu oběť přináší . . .

Ctihodní pánové! Srdce kněžské jsem otevřel vám, — otevřete sobě i srdce svá a srovnávejte svědomitě, neúprosně.

Nalézáte vše v pořádku?

Snad mnohé nedostatky poznáváte?

Buď tomu tak nebo jinak, spějte k otci duchovnímu, spějte ke zpovědníku a otevřete mu srdce tak, jako jste je otevřeli sobě. Kdo zdráv, bude posilněn, — kdo nemocen, bude uzdraven . . .

B) Otevříti srdce zpovědníku! O tomto by vlastně nebylo třeba mluviti. Jsem hluboce přesvědčen, ctihodní pánové, že upřímně a úplně otevíráte srdce svá zpo-

vědníku svědomitému a zkušenému ve zpovědnici. — Ó setrvejte, moji drazí, v tomto směru až do posledního dechu. Více ku povzbuzení než ku poučení vzpomínám události, kterou vypravuje svatý *Antoninus* z Florencie:

Z falešného studu zamlčela 18letá dívka ve zpovědi hřích proti šestému přikázání. Od té doby veškeré zpovědi koná neúplně. Sama však činí nejpřísnější pokání. V klášteře považována za světici a proto zvolena za abatyši. Avšak zamlčovaný hřích jako těžký balvan tíží nešťastnici. Kolikrát chtěla svaliti jej s duše ubohé! Vždy však nad vůlí vítězil stud.

Již odkládá opravdový smír na poslední zpověď před smrtí. Pohled do věčnosti jistě mne posilní, abych se vyznala úplně. Než i tu stud uzavřel ústa hříšné kajícnici.

Nastává zápas smrtelný. Brány věčnosti se otvírají. Nešťastnice volá po knězi. Kněz sice přichází, ale zápas smrtelný před chvílí byl dokonán, — na lůžku chladnoucí mrtvola!

Co vše byly platny četné pobožnosti? Co pomohly jí přísné posty, když hřích zamlčený zavřel navždy bránu nebeskou! Že tomu tak, sama oznámila bývalým spolusestrám, zjevivši se v choru a volajíc: „Ustaňte modliti se za mne. Jsemť na věky zavržena proto, že od mladosti jsem zamlčovala jeden hřích ve zpovědi.“

Ctihodní pánové! Jistě rozumíte slovům velikého učence florencského. Netřeba připojovati poznámky! Jste bohoslovci!

Než něco jiného ještě mám na mysli dnes.

Časové naši jsou bouřlivi. Najednou se zatmí — plamenný had ozáří tmavou oblohu — jak hukot mořský zaburácí hrom. Nezasáhne i mne duch časový? Přítomnost vážně napomíná: „Kdo stojíš, hlediž, abys nepadl!“ (I. Kor. 10, 12.) A což kdyby přece uchvátil proud časový mladého kněze? Denní zkušenost praví: Již uchvátil nejednoho! Bojím se na to pomysliti, poněvadž vás, ctihodní pánové, srdečnou objímám láskou

a hrůza mne pojímá při vzpomínce, že by to mohl býti snad některý posluchač můj. Ne, nikoliv — to není možné. Pánové, o žádného z vás se nebojím, pokud budete otevírati upřímně a úplně srdce své učenému a svatému zpovědníku. „Dentur idonei confessarii — ecce omnium christianorum plena reformatio“ (S. Pius V.). V té příčině radostně vzpomínám na faráře v Arles Jana Křtitele *Vianney*. Jednoho dne zpovídal totiž četné zástupy mužů. Mezi nimi přistupuje i muž v oděvu vojenském, řka: „Důstojný pane, rád bych s vámi promluvil o věci důležité.“

„Nuže tedy, klekněte si, pane,“ vlídně odpovídá svatý kněz.

Avšak zdráhá se tak učiniti vojín a opět dokládá: „Důstojný pane, to jest mýlka. Nechci ke svaté zpovědi, nýbrž prosím o vážné vysvětlení; neboť jsem nevěrec, nevěřím ani v Boha, ani . . .“ Nedává mu domluviti Vianney a znova napomíná: „Jen si klekněte, pane, já to již znám; klekněte a dělejte kříž . . .“

Aby všemu konec učinil, poklekl důstojník, naslouchaje vážným slovům zpovědníkovým. Hle! Již nevěra mizí, paprsky milosti Boží pronikají duší důstojníkovou, již i slzu zříš v oku jeho, ve zpovědnici nalézá víru, pokoj, štěstí, sílu, odpověď ke svým otázkám . . .

Kdybychom klesli někdy, spějme ke zpovědnici a vždy poznáme na sobě: „Hříšníci naleznou v Srdci mém pramen a nevyvážitelné moře milosrdenství.“

Avšak ani kdyby o hříchu mluviti se nedalo. — Kdyby jen pokušení dorážela, pamatujme na božské Srdce Páně! — Ano, předrazí posluchači, kdykoli co tížiti bude duši vaši, považte slova věhlasného učitele církve, svatého Alfonsa, jimiž oslavuje ve 30. návštěvě Nejsvětější Srdce Páně: „Ó srdce *otevřené*, abys bylo útočištěm duší, ukryj mě v sobě“; — když v Srdci Kristovu budete skryti, nic vám neuškodí, Ježíš Kristus bude vám, ctihodní pánové, sluncem, silou, ochráncem čistoty, příkladem ctností, útočištěm, otcem, pokladem, pastýřem, světlem, cestou, životem, radostí a jednou i věčnou odměnou . . .

Ano, ano, drazí moji, hluboce zapišme v duši vnímavou, že svátost pokání jest nejen pro hříšníky pramenem milostí, nýbrž i zřídlem požehnání jest spravedlivým. Proto co nejvíce a co nejupřímněji poklekejme k otci duchovnímu, otevírejme mu srdce své, abychom tak co nejčastěji uctili otevřené Srdce Kristovo.

Tak otevírajíce srdce sobě, — sebe poznáme. A sebepoznání základem jest nového života.

Otevírajíce srdce zpovědníku, — zachráníme život nadpřirozený v sobě, — sesílíme, — zmohutníme, — staneme se mravnými karaktery, — povahami, — démantovými dušemi . . .!

C) I zeptá se snad mnohý: Jinému již nemám otevírati srdce zarmoucené, stísněné? K otázce odpovídá nadšený básník:

Jak blažen, komu přáno
věrného druha mít,
toť Bohem jemu dáno,
by blaze mohl žít —

Jak bije srdce volně,
když útěchu tu má,
že jiný obapolně
sladké ty city zná.

Hněte-li mysl péče
a síla vadne již,
tu jemu slza teče
on k nám se vine blíž.

Hned bolest v srdci hasne
a duch se zotaví,
je mžikem oko jasné
a svět zas pozdraví.

Jos. Chmelenský.

Již z dob studentských vždy dojímala mne báseň uvedená, učíc otevírati zarmoucené srdce příteli, aby pravdou bylo, že „sdělený bol jest bolem polovičným“. To maje na mysli, jasně poznávám a pochopuji smrtelnou úzkost Páně v zahradě Gethsemanské. Toliko Petra, Jakuba a Jana béře s sebou. Avšak i ti opustili

Ho, jak svědčí slovo Páně k nim: „Ani jediné hodiny nemůžete bdíti *se mnou?*“ Hle! Nemá ve smutné chvíli Pán přítele, jenž by s ním bol sdílel a ulehčoval. Pije kalich utrpení sám do kapky poslední. Pravé to moře bolu a žalu!

A což, ctihodní pánové, na kříži! Opuštěnost Kristovu tlumočí také slova: „Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil.“ (Mar. 15, 34.)

Jak jinak jest nám, ctihodní pánové! Pravda, i my máme svůj bol, své utrpení, své námahy. — Ale máme téměř vždy věrného, oddaného přítele, jenž vyslechne, pomůže, potěší. Avšak i kdyby takového kdo neměl, není opuštěn. Vždyť ustavičně volá Spasitel ze svatostánku: „Pojďte ke mně všickni, kteří pracujete a obtíženi jste a já vás občerstvím.“ (Mat. 11, 28.) K Ježíši Kristu spěchal svatý Tomáš, arcibiskup a mučedník, aby nabyl síly ke smrti hrdinné. K Ježíši svátostnému spějme vždy, sdělme Mu svůj boj a občerstvena bude duše k novým pracím, bojům a utrpením . . .

Než na mysli mám též velikého světce národního, svatého Jana Nepomuckého. Hrozný boj nastával mu. Není pochyby, že i Ježíši Kristu si postěžoval a u Něho vytrvalosti se učil. Ale i na jiný pramen síly a útěchy poukazuje všem. Hle! Jak poutníka zříme jej, an chvátá do Staré Boleslavi. Před milostným obrazem klečí, srdce otevírá Matce předobré. A pomocnice křesťanů i nyní dotvrzuje slovo, že nebylo od věků slýcháno, aby koho opustila. Neobyčejně jsa posilněn vrací se svatý Jan do Prahy stověžaté a podstupuje hrdinnou smrt pro svátost pokání . . .

Mám, ctihodní pánové, jíti ještě dále? — Pak jest mi poukázati na mocnou přímluvu našich svatých patronů. Vzpomínám opět na ctihodného sluhu Páně Jana Nepomuckého Neumanna.

Na cestě do vlasti udála se mu zvláštní nehoda. Ztratilť na cestě kufr, v němž si uschoval ostatky svatých. Na vše strany telegrafováno, ale nedocíleno výsledku příznivého.

Smutně procházel se sluha Hospodinův nádražím, přemýšleje, jak nalézti poklad ztracený. V tom vzpomíná na svatého *Antonína* a činí slib: „Dostanu-li zpět ztracené ostatky svatých, příští mši svatou budu obětovati ke cti svatého Antonína a jemu na počest vystavím obraz k veřejnému uctění v jednom chrámě diecése.“ — Jedva slib vysloven, přichází neznámý jinoch, přinášeje pohřešovaný kufr.

Kdo vypíše radost nad tak rychlou pomocí svatého Antonína? Kdo vylíčí ochotu, s jakou plní Neumann slib učiněný?

Quid credendum? Ctihodní pánové! Nejsme tak opuštěni, jak mnohdy si představujeme. Jen víru mějme živou a všude pomoc, útěcha, posila v boji, v práci, v bolestech, v utrpeních . . .

A přece mnozí jinde, docela jinde hledají pomoci!

Laikům nejeden se svěřuje, *laikům* otevírá srdce, odhaluje co ho tíží, co ho znepokojuje. Byli ovšem a jsou dosud laici, kteří posilní duchem Kristovým i kněze. Ale kolik jich jest? Zda nebude snad důvěrně sdělených věcí časem použito proti duchovenstvu nebo i proti církvi?

Jiným ani toto nestačí. Hledají útěchy návštěvou domů soukromých. Avšak vážná nastává otázka, proč nevyhledávají domů, kdež by zřeli větší bol, hroznější utrpení, kdež by slyšeli žal, jenž srdcem hýbe. Sem nespěchají, aby výmluvná přítomnost jich neusvědčovala z nesmírné obrazotvornosti, kteráž vidí i to, co neexistuje. Zvláště pozastavují se mnozí nad tím, proč právě takovými domy útěchy jsou místa, jež něžné a mladé oživuje pokolení . . . Sapienti sat! — Moudrému napověz . . .

Avšak jest i třetí druh trpitelů, či říci mám, mučedníků? Běda tomu, jenž u něho upadl v nemilost. Sáhá po péru v jedu pohanské nelásky namočeném — a denní listy přinášejí zprávy „z kruhů duchovenstva“, jsouce jasným důkazem, že každá vášeň jest slepa. — Ctihodní pánové! Za bouře a blesku každý chvátá pod střechu. — Proto dříve nutno vášeň utlumiti a

pak — objeviti se na veřejnosti. — Paličským článkem se nebuduje budova dokonalosti kněžské!

Sám ovšem si snad odlehčil . . . Ale jaký balvan svalil nejednou na čest stavovskou? Co let uplyne, než bude odvalen. Kolika generacím bude kamenem úrazu na cestě do věčnosti! — A to vše jistě mluví jasně, zřetelně. — Ba, co dím, mluví. — Hromem rachotí ve svědomí a věští neblahou budoucnost v čase i na věčnosti — — —

Ctihodní pánové! Ke komu půjdeme my? Komu otevřeme srdce své? — Snadná odpověď: „Pojďte ke mně všickni, kteří pracujete a obtíženi jste, já vás občerstvím.“ (Mat. 11, 28.) — Spějte ke Kristu, spějte před svatostánek. Zde otevřete srdce a Božský Samaritán sejme bol a utrpení, posilní v práci a boji, zničí nedůvěru a malomyslnost. — Nový život rozproudí žilami, — zásvit blaha ozáří vás. — —

Avšak oko vaše, ctihodní pánové, mi praví, že znáte též i jinou pomocnici, o níž není slýcháno, aby koho opustila, kdo vroucně vzýval ji. Ano, ano, Maria jest to, matka naše, jež tak něžně k nám se sklání a nás k sobě zve: „Přistupte ž ke mně všickni, kteří mně žádostivi jste a plody mými se nasyťte.“ (Eccl. 24, 26.) Ó věř, bratře drahý, svatému Bernardu, jenž oslavuje Marii Pannu jako hvězdu mořskou a napomíná tebe: „Ne avertas oculos a fulgore hujus sideris, si non vis obrui procellis.

Si insurgant venti tentationum, si incurras scopulos tribulationum, respice stellam, voca Mariam.

Si jactaris superbiae undis, si ambitionis, si detractionis, si aemulationis, respice stellam, voca Mariam.

Si iracundia, aut avaritia, aut carnis illecebra naviculam concusserit mentis, respice ad Mariam.

Si criminum immanitate turbatus, conscientiae foeditate confusus, judicii honore perterritus, barathro incipias absorberi tristitiae, desperationis abysso, cogita Mariam.

In periculis, in angustiis, in rebus dubiis Mariam cogita, Mariam invoca. — Non recedat ab ore, non

recedat a corde et, ut impetres ejus orationis suffragium, non deseras conversationis exemplum.

Ipsam sequens non devias, ipsam rogans, non desperas, ipsam cogitans non erras, ipsa tenente, non corruis, ipsa protegente, non metuis, ipsa duce, non fatigaris, ipsa propitia pervenis et sic in temetipso experiris, quam merito dictum sit: Et nomen virginis Maria."

(cf. L. 5. 6. ex Festo St. Nominis Beatae Mariae Virginis.)

* * *

Vážným pravdám učilo nás Nejsvětější Srdce Páně, jež kruté otevřelo kopí. Kéž se nám stanou zásadami životními. Pravda, často jinak jednal jsem dosud, avšak dnes obrat nastává k dobrému. Proto spěji, ó Ježíši, k otevřenému Srdci Tvému a volám:

Ó můj Ježíši, láskou jatý k duším, — poznávám, jak neprávě lidé k Tobě se chovají. Ty je miluješ a oni Tebe nemilují; Ty jim dobře činíš a oni se Ti odměňují urážkami; chceš k nim mluviti a oni Tebe nechtějí slyšeti; nabízíš jim milosti své a oni je odmítají.

Ó Ježíši můj, je-li možná, že také já jsem se kdysi přidal k těmto nevděčníkům, abych Tě hněval? Ó, bohužel, jest tomu tak. Ale chci se polepšiti a dokud mi ještě života popřeješ, chci napraviti urážky Ti učiněné a chci, seč budu, Tobě se líbiti a radost Ti činiti. Rci, Pane, čeho si přeješ ode mne? Jsem ochoten ke všemu bez výjimky (sv. Alfons, Návštěva 31.).

Již, již ke svému otci duchovnímu přiklekám. Dej mi, ó Bože, sílu, abych svatou zpovědí upřímně a úplně srdce své otevřel a nabyl pokoje, kterýž mi bude předzvěstí pokoje věčného. — Amen.

IV.

Srdce knězovo láskou plá!

Srdce Ježíšovo, „hořící ohnisko lásky", smiluj se nad námi!

I. Svatou zpovědí jsa očištěn, opět pozoruji nejsvětější Srdce Páně. — Láskou vděčnou plane duše má — proto všímá si, že oheň plane ze srdce Kristova a zaněcuje srdce vlažná. — Srdce Ježíšovo, hořící ohnisko lásky, smiluj se nad námi!

Již svaté Gertrudě u vytržení zjevil se svatý apoštol Jan. Mezi jiným dotazuje se světice miláčka Páně, proč tak málo napsal o nejsvětějším Srdci, na němž přece při večeři poslední spočinul. — Svatý Jan odpověděl: „Síla tlukotu Srdce Páně bude zjevena pozdějším věkům." — Dotazujíc se po příčině, dovídá se svatá Gertruda následující pravdu: „Pozdějším věkům zjevena bude síla tlukotu Srdce Kristova, aby stárnoucí téměř svět a v lásce Boží chladnoucí znovu byl rozehřát, poznav takové tajemství." (cf. Hesse str. 77.)

Zaslíbení toto se splnilo. Dne 16. června 1675 odhalil „hořící ohnisko lásky" světu širému Pán.

II. Rozehřej, ó Pane, studené, ledové srdce mé, dej, ať láskou vřelou zaplanu ke svému povolání kněžskému a stanu se zároveň svědomitým apoštolem úcty k nejsvětějšímu Srdci Tvému! Proto se svatým Alfonsem volám a prosím: „Ó nejlaskavější Srdce Ježíše mého, jež zasluhuješ, aby Ti náležela srdce všech tvorů, ó Srdce, jež jsi ustavičně plné nejčistších plamenů lásky. O ohni sžírající, celého mne strav a uděl mi nový život lásky a milosti." (cf. Návštěva 30.)

A) Dojmem věčně krásným působí na pastýře duší zjev zmrtvýchvstalého Pána učeníkům Emauzským. — Cestou hovoří o Kristu ukřižovaném. — Jsou však velice smutni. — Tu neznámý poutník setkává se s nimi a vážný zapřádá rozhovor. A hle! Jak zanícena jsou srdce učeníků! Zmizel smutek a rozradostnělá duše blaženě vzpomíná na chvíle uplynulé: „Zdaliž nehořelo srdce naše v nás, když mluvil na cestě a otevíral nám písma?“ (Luk. 24, 32.) Ba ano, zahořela láskou srdce učeníkův Emauzských — a více nikdy nevyhasl oheň lásky svaté v nich. Hle! — Již chvátají do Jerusalema zpět — nedbajíce temnoty noční — spěchají k apoštolům. — „Viděli jsme Pána a poznali jsme jej při lámání chleba.“ — Tak sdělují všem a stávají se mimoděk apoštoly zmrtvýchvstalého Pána a lásky jeho něžné. Zdaž neplní se zde slovo Páně: „Oheň přišel jsem pustit na svět, a co chci, jediné aby se zapálil.“ (Luk. 12, 49.) Avšak to byl jen začátek nového života, jejž zasvětili úplně a pouze Bohu, úplně a pouze práci pro duši nesmrtelnou.

Vizme Zachea! U Srdce Kristova rozehřálo se studené jindy srdce jeho tak, že volá: „Polovici statku svého dám chudým a oklamal-li jsem koho v čem, nahradím čtvernásobně.“ (Luk. 19, 8.)

A co nadšených jednotlivcův odchováno na Srdci nejsvětějším! — Ze zástupu mnohých aspoň jediného zobraziti se pokusím. Jest to missionář pensylvánský — obecně zvaný bratr *Smith*, rodem kníže Dimitrij Gallitzin.

Narodil se v Haagu 22. prosince 1770. Vyrostl v ovzduší náboženského indifferentismu. Nedivno; neboť v rodině k posměchu bylo náboženství zjevené. Většina pak příbuzných byla vyznání protestantského.

Aby se ve světě zušlechtil a jasnějšího názoru nabyl, poslán byl, jsa 22 let stár, do Ameriky. A právě v Americe nastal u něho obrat životní. Vstoupilť do semináře v Baltimore! A co ho přimělo k takovému kroku? Sám o tom píše do Münsteru. Byl to nedostatek dělníků na vinici Páně; neboť bylo kněžím vésti duchovní správu v obvodu tak rozsáhlém, že i 40—50

hodin cestu konali k nemocnému. — Jako blesk zasáhla tato zpráva rodinný dům Gallitzinův. — „Svého souhlasu nedám mu nikdy“ — rozhodně prohlásil *otec*. Matka však šťastnou byla, že jedenkráte spatří milého syna u oltáře Hospodinova. Kéž by jí toho štěstí bylo dopřáno!

Dokonav svědomitě přípravu veškerou, byl vysvěcen na kněze dne 16. března 1795. Nejprve poslán byl do Port Tabakka. Na to působil asi 3 leta v Connowagu jako missionář. Koncem roku 1799 v letě odebral se do Pensylvanie pod jménem Smith v místa lesem zarostlá, kdež základ dal k místu zvanému Loretto. Svatyně jednoduchá a domek dřevěný byla první stavení nového působiště. Zde rozvinul všestrannou činnost, jež celé okolí obdivem naplňovala. Ký div, že záhy získal mnohé rodiny, jichž počet rostl očividně. Radostně o tom píše své matce: „Kněží ubývá, ale katolíků přibývá. Nemohu tudíž je opustiti a navštíviti rodnou zemi.“ Ani když otec zemřel, nemohl se odhodlati k cestě do Evropy, ač sám biskup Caroll svoloval a k cestě vybízel; neboť horlivému pastýři nemožným zdálo se, aby jen na čas opustil stádce sobě svěřené, ač za veškerou obětavost a horlivost nejednou snášel nevděk, ano i příkoří. — To však nevadí lásce pastýřské. — Vždyť láska pastýřská jest trpěliva, dobrotiva, nezávidí, nečiní nic na chloubu, nenadýmá se, není ctižádostiva, nehledá, což jejího jest, nezpouzí se, nemyslí zlého, neraduje se z nepravosti, ale raduje se pravdě, všemu věří, všeho se naděje, všeho trpělivě čeká, láska nikdy nevypadá (I. Kor. 13, 4—8).

Když domů nemohl se vypraviti, mateřská láska zvláštní mu přikvapila překvapení. — Zaslalať mu značný obnos peněžní a bednu plnou knih, růženců, prádla různého a šatů. Nejpečlivěji uložen tu nádherný ornát mešní, jejž vyhotovila něžná sestra s matkou vlastnoručně. Syna svého nemohouc máti předobrá u oltáře spatřiti, aspoň takto projevila úctu k Ježíši Svátostnému. Proto pouze o velkých svátcích brával toto roucho mešní neunavný missionář a byl též v něm do hrobu položen.

Avšak nový bol nastával nadšenému knězi. Dne 27. dubna 1806 utichlo navždy srdce něžné máteře. Hrozná zpráva překvapila, ale neohromila neunavné činnosti. Žil i na dále všem a byl jim všecko. Veškeré úspěchy jasně dokazují, že jeho horlivost pastýřská byla rozumna, vlídna a pokorna, svata a nezištna, zmužila, velika a vytrvala. Jeho životopisec Lemcke upozorňuje, že Smith měl zvláštní bystrost rozpoznati převrácenost a zároveň rozhodnost, vše hned v zárodcích utlumiti. Tak vstoupila do svatyně dáma, jež jak oděvem, tak chováním budila pozornost. Mimo nadání objevil se vedle hrabě Gallitzin, pojal ji za ruku a vyvedl ze dveří! — U nás ze samé zdvořilosti trpíme i nejhorší věci na místě Božím. Jak jinak by tomu bylo, kdyby uvedený modus americanus jen poněkud nabyl domovského práva!

Jindy po práci odpočíval a modlil se církevní hodinky. V tom slyší, že dospělá dcera slovy ne právě něžnými obořila se na starou matku. Ihned vstal, spěchal na jeviště a ve svatém zápalu spor urovnal, ovšem trochu po americku. Mladé dámě pádnou pravicí cosi pošeptal do uší a přinutil, aby na kolenou odprosila zneuctěnou matku.

Všude dovedl uplatniti vliv blahodárný tak, že pověst vždy jej předcházela chvalná. Již i vážně se jednalo o to, aby byl r. 1809 jmenován biskupem ve Filadelfii. Avšak pokorný sluha Páně rozhodně odmítal, nemoha si představiti, že by mohl se rozloučiti se svým Lorettem. Proto neunavný muž práce byl jmenován generálním vikářem. Avšak ani tento úřad neochladil lásky vřelé, ani neodloudil milým osadníkům. Pro ně a s nimi žil. — Toť obraz řádné duchovní správy, pastorace. Naskytne se snad otázka: Což neužil i mimořádných prostředků pastoračních pastýř tak nadšený? — Spisy jeho odpovídají jasně. Při tolikeré práci nalezl dosti času, aby psal „Obranu katolické pravdy“, „Apellaci ku protestantskému publiku“, „O písmě svatém“, „O bibli, pravdě a lásce“ a pod. Jsou to spisy psané duchem apoštolským pro lid. Proto lid rád po nich sahal. V té příčině zazářila obětavost a praktičnost

Smithova. Všude, kde mohl, rozdával spisy své. Tak stalo se, že ve všech hostincích a ode všech lidí čten byl Smith. Není tudíž divno, když Smithovy spisy přinášely mnohonásobný užitek v tom, že četní protestanté stali se vyznavači pravdy katolické. Ano, ano — píše Lemcke — našel jsem spisy Smithovy i tam, kde bych toho nejméně čekal, ale byly tak upotřebeny jako nějaký slabikář. Skvostné svědectví! — Blahodárně 48 let působil v Americe hrabě Gallitzin pro své Loretto. Ani smrt otcova ani matčina nedovedla odloučiti jej od stádce milého. Setrval v neunavné práci pro čest Boží a spásu duší do posledního dechu. Jsa 70 let stár dokonal dne 6. května 1840 dráhu pozemského života, jsa pln blahé naděje, že Ježíš Kristus korunou slávy věčné odmění věrného pastýře osady Lorettské!

B) Quid faciendum, co činiti? Ctihodní pánové! — Snadná tu odpověď. Volám s božským Učitelem světa: „Jdiž i ty, a čiň podobně“ (Luk. 10, 37). Praví se *podobně*, ne však totéž. Každý dle schopností, každý dle potřeb osadníků!

1. Poslechl hlasu milosti Boží *ihned*. Poslouchá-li člověk hned, koná vůli Boží. Proto Bůh co nejvíce uděluje milostí. Za chvíli-li teprvé poslouchaje, konám vlastně vůli svou a proto nemožno ani žádati o tutéž náplň milosti. „Nescit tarda molimina Spiritus sancti gratia“, učí svatý Augustin.

Avšak jak jemný jest tlukot srdce lidského a jen za ticha znamená jej badatel pozorný! Proto hleďme spořádati život veškerý, aby ticho vládlo duší a podporou bylo sluchu duše horlivé! — Vzorem poslušnosti nám budiž Maria Panna a svatý Josef!

2. Vstoupil do semináře, aby se stal dělníkem na vinici Páně. — Jak vážné to poučení pro nás, ctihodní pánové! Nehledá zaopatření, nehledá cti, nehledá pohodlí — *pracovati* na vinici Páně touží. — Pán Ježíš hledá dělníky na vinici Svou. Svatá církev o suchých dnech prosí, aby Bůh hodné dělníky poslal na Svou vinici a přece nejednou platna jsou slova svatého Řehoře: „Ecce mundus sacerdotibus plenus est, sed tamen

in messe Dei rarus valde invenitur operator" (cf. Lect. VII. In octava sancti Adalberti). A přece, jak praví *svatý Leonard a Portu Mauritio:* „O spáse duší pracovati jest zajisté nejvíce božské zaměstnání ze všech zaměstnání božských." Proto pln jsa touhy, pracovati o spáse lidstva, volá k Hospodinu *svatý František Xav.:* „Duše mi dej, Pane". — Kéž i vás, ctihodní pánové, týž duch práce a nadšenosti vždy oživuje! Na kazatelně volejte: „Duše mi dej, Pane," bude-li málo posluchačů. Když málo kajícníků, prosme: „Duše mi dej, Pane," abych pro ně pracovati mohl.

3. S osadníky téměř srostl bratr Smith. S nimi žil, pro ně pracoval, s nimi trpěl, uprostřed nich umíral. A co spojovalo osadu a nadšeného kněze? — Láska to byla, láska Kristova, láska čerpaná ze studně Srdce Kristova, láska, o níž hlásá svatý Pavel tolik slávy a dotazuje se: „A protož, kdo nás odloučí od lásky Kristovy? Zdali soužení? aneb ouzkost? nebo hlad? zdali nahota? čili nebezpečenství? zdali protivenství čili meč? — Jist jsem zajisté, že ani smrt, ani život, ani andělé, ani knížetstva, ani mocnosti, ani věci přítomné, ani budoucí, ani síla, ani vysokost, ani hlubokost, ani jiné stvoření nebude moci nás odloučiti od lásky Boží, kteráž jest v Kristu Ježíši Pánu našem." (Řím. 8, 35. 38. 39.) — Toť, ctihodní pánové, duch pravé pastorace, jemuž se úplně a zcela protiví pastorace kočující, když jeden pastýř, sotva se poohlédl, odchází na místo výhodnější, aby byl článkem v řetěze ustavičných změn osobních v duchovní správě. Že i lid náš dovede oceniti lásku pastýře, jenž téměř celý život jim věnoval, jasně dokazuje něžná líčeň v Raisově „Západu". Ó čtětež, ctihodní pánové, „Západ" a knihy podobné. Pak všickni k vám volati budou: „Si hic et ille, cur non tu, Augustine!?"

4. Řádné prostředky pastýřské činnosti jsou: pravda Kristova, milost a kázeň. Jsou to téměř nástroje v rukou lékařských. — Chce-li operateur se zdarem pracovati, jak důkladnou si musí osvojiti znalost všeho a zároveň dovednost. Každá žilka, každý sval, celý organismus

lidský dopodrobna zná a svědomitě pozoruje. A my, ctihodní pánové, kteří pracujeme o záchraně duší nesmrtelných, mohli bychom se spokojiti vědomostmi ledabylými, dovedností neohrabanou, svědomitostí rozpoutanou? Kdož toho názoru by byl, není hoden slouti klerikem, ne, nikoliv, to nemůže být pastýř dle vzoru Kristova, toť nájemce jen, jenž pouze na sebe hledí, o sebe se stará — avšak duše hynou, propadají smrti věčné.

Vyčítá-li co komu svědomí, slyš pozorně hlasu jeho, avšak nejen slyš, nýbrž i naprav, v čem kdy chyba se stala. —

Ano, ano, ó nejsvětější Srdce Páně! Ode dneška chci býti podoben missionáři bratru Smithovi — chci býti ohněm vycházejícím ze Srdce Tvého, chci vážně pojímati poslání kněžské a dle toho i zaříditi přípravu jak vzhledem na vědomosti, tak vzhledem na svatost. Chci se přičiniti, aby žár svaté lásky Tvé mne rozohnil k činům i hrdinným za čest Tvou a ke spáse duší nesmrtelných.

5. I mimořádných prostředkův užil Smith. Byl to zvláště tisk a apoštolát laický. — Důležitost a prospěch obou názorně připomíná tábor nám nepřátelský. Tak na př. zakladatel židovské internacionály *Disraeli* napsal: „Tiskem můžeme učiniti právo neprávem, hanbu ctí. Tiskem můžeme otřásati trůny a rozváděti rodiny. Tiskem můžeme pochovati víru v to, čeho si nepřátelé dosud vážili. Tiskem můžeme zničiti úvěr a rozpoutati vášně, způsobiti válku i mír, slavným učiniti a zhanobiti. Kdo má tisk, má uši národa." A my bychom mohli býti netečni? Pamatujte si však, ctihodní pánové, že tisk nám jest mimořádným prostředkem pastorace, činnosti pastýřské. Proto cíl pastorace — budiž i cílem tisku v rukou knězových! Sláva Boha Trojjediného — spása duší nesmrtelných — pravda a milost i kázeň Kristova — péče o vážnost, důvěru a lásku k duchovenstvu — toť hráze, přes něž ani největší bouře nemá vrhati vlny proudu tiskového! A co děje se dnes? To Bohu buď žalováno — že mnozí kněží zapomínají svého poslání — tiskem podrývají autoritu přednostů církevních, ač

nemohou neuznati, že autorita jest svatý majetek, společný majetek nás všech — že autorita jest ochrannou kůrou na živoucím stromku církve — že autorita jest hlavou, jež jest první na těle lidském, jež myslí a poroučí, — že autorita jest i mečem dvousečným. Má ovšem autorita také své vady, pokud jest vykonávána lidmi a mezi lidmi, to však nijak neospravedlňuje boj proti autoritě. Pánové! Boj proti autoritě jest vlastně boj proti Bohu. Odtud časové heslo: „Ni Dieu ni maître — ani Boha ani pána.“ Boj proti autoritě jest ničiti zdravý vzrůst společnosti. Boj proti autoritě jest boj proti obecnému blahu. Boj proti autoritě jest hrobařem lidstva . . .

Ctihodní pánové! Uvedených prostředků dovede užívati k oslavě Boha Trojjediného a spáse své i spolubližních pouze pastýř, jehož srdce plane láskou dle vzoru Srdce Kristova. Chcete, ctihodní pánové, býti horlivými pastýři? Pak ohřívejte srdce svá u Srdce nejsvětějšího jako učeníci Emauzští. — Kristova pravda a Ježíš Svátostný rozehřál učeníky — rozehřál zástupy svatých, rozehřeje i nás. Proto o svatém Janu Nepomuckém pěje svatá církev (hymnus ad matutinum):

Hinc cor ejus *igne* flagrans
fortis urit *caritas*,
Hinc ab ejus ore manans
mira prodit suavitas.

Nunc *amore* cor bonorum
ad Salutem pertrahit
nunc timore cor malorum
a gehenna retrahit.

Pauperes solatur aere,
derelictis subvenit
Non sinit justos jacere,
damna famae praepedit.

Jasně plane svatý oheň lásky v srdci svatého Jana. — I přeje si svatá církev, aby týž oheň rozehřál i nás, když končí píseň:

Per Joannis sanctitatem,
o beata Trinitas,

Mentibus da puritatem,
Corde regnet charitas.

Z týchž důvodů modlí se kněz v sekretě: „Per haec tua, Domine, sacra mysteria illo nos charitatis igne accendamur, quo inclytus martyr Joannes eadem peragendo flagrabat . . .“

Ctihodní pánové! Kolikrát již hleděli jste k hlavnímu oltáři — ke knězi světci a mučedníku, svatému Janu Nepomuckému! — Každý pohled zvěstuje mi lásku Janovu, o níž pěje svatá církev v hodinkách: „Aquae multae non potuerunt extinguere charitem, nec flumina obruent illam“ (2 Antiph. III. nocturni). — Ano — mučiti mohl svět Jana, páliti jej mohl, i v propast vodní uvrhnouti mohl, nemohl však uhasiti lásky, kterouž plálo nevinné srdce Janovo ke Spasiteli světa. — Tak tomu, drazí přátelé, podnes. — Svět může kněze tupiti, hanobiti, pronásledovati, trýzniti, usmrcovati, nedovede však utlumiti lásku v srdci svatého kněze katolického. Je-li láska matkou a královnou ctností, pak láska ke Kristu jest zkušebným kamenem života kněžského. — Ó bratři drazí! — Kéž planoucí Srdce Páně rozněcuje v nás lásku ke Kristu v dobách smutných i radostných, kéž srdce naše jest plno ohně, svatého zápalu pro věc Kristovu a svaté církve.

Pak jistě i srdcem blažená ozvou se slova:

Kdo vroucně Tě miluje
a v lásce setrvá,
již v světě obdařuje
jej, Pane, milost Tvá.
Jen láska Tvá mír srdci dá —
a proto lká vždy duše má —
Tys nejdražší, Tys nejsladší,
můj Ježíš, Bůh a Pán.

V.

Tlukot Srdce Kristova.

Srdce Ježíšovo, *živote* náš a *vzkříšení* naše, smiluj se nad námi!

I. V malé chvíli, ctihodní pánové, přistoupíte k oltáři Hospodinovu, Kristovo tělo bude vaším pokrmem, předrahá krev nápojem. — Štěstí to nesmírné! — Nebe na zemi! —

Avšak, drazí bratři, neodstupujte dnes od oltáře, dokud dle příkladu Janova neskloníte hlav na prsa Eucharistického Spasitele a neuslyšíte *tlukotu Srdce* Ježíšova . . .

II. Ó Ježíši! Zbystři sluch můj, abych uslyšel tukot Srdce Tvého. — Osvěť rozum, abych tlukotu tomu rozuměl, — zapal srdce, abych jej miloval, posilni vůli, abych tak život nový započal, — dej, ó Pane, dej, aby tlukot Srdce Tvého byl tlukotem srdce mého nyní — vždycky — na věky. — Nejsvětější Srdce Ježíšovo, smiluj se nad námi!

A) Před oltářem klečíme. — Oko upřeno na svatý kříž. — Na kříži Ježíš Kristus umírá. — „Otče, v ruce tvé poroučím ducha svého“ — jest slovo poslední. — Syn Boží kloní hlavu. — Původce života dokonal — opona chrámová se trhá — země se chvěje — skály pukají — hrobové se otvírají — těla svatých v Jerusalemě se zjevují — setník kajícně vyznává víru v Syna Božího! — — Hle, již jeden z vojáků přistupuje, kopí vztahuje a otevírá bok Páně — a hned vytéká krev a voda. —

Fudit sanguinem suum et emit orbem terrarum — dí svatý Augustin (cf. Off. Pret. Sang. fer. VI. post dom. IV. Quadr. lect. 8). — Prolil krev za apoštoly, za učeníky, za mne, za tebe — za všecky — za celý svět. — Ó zdaž tišící se tlukot Srdce Páně na kříži nevolá: „*Většího milování nemá žádný* nad to, by kdo život svůj položil za přátele své“. (Jan 15, 23.)

Ctihodní pánové! *Quid credendum? Dvou slov* si zvláště všímejme: 1. život položit, 2. za přátele.

Ad 1. Život svůj za mne dal života Pán — za mne zemřel, abych byl živ. — Jaká to prohlubeň lásky — jaká výheň milosti! — Avšak úplně obecně zní slova: „Většího milování . . .“ Jest to tudíž věcná zásada, věcné měřítko lásky. Kdo smrt podstupuje z lásky, dokazuje, že pravá a svrchovaná jest láska jeho. Jmenuje sice Pán pouze *přátele*, avšak činí tak proto, že k apoštolům mluví a v nich veškerenstvo vidí krví svou posvěcených přátel, jež vřele miluje. — Velebí tudíž právem svatý Pavel lásku Kristovu (Řím. 5, 60), když se dotazuje: „Proč Kristus, když jsme ještě mdlí byli, podle času za bezbožné umřel?, neb sotva kdo za spravedlivé umírá — dokazujeť pak Bůh lásky své k nám, nebo když jsme ještě hříšníci byli, podle času umřel Kristus za nás“. — Hle! Svrchovaná láska nehledí k hodnosti, nýbrž k potřebám toho, jejž miluje, — svrchovaná láska jest ochotna dáti život i za nepřátele a za ně vylíti i poslední krůpěj krve. — — Právem tudíž zpívá se ve zpěvu velikonočním:

Nobis diu qui debitae
Redemptor affixus cruci,
Nostrae dedisti *prodigus*
Pretium salutis — sanguinem.
(Hymn. ad Mat. temp. pasch.)

Proto i sv. Petr píše: „Scientes, quod non corruptibilibus, auro vel argento redempti estis de vana vestra conversatione paternae traditionis sed *pretioso* sanguine quasi agni immaculati Christi et incontaminati.“ (I. Petr 1, 18.)

Ad 2. Ba i kdyby života za nás neobětoval Kristus, již slova „Většího milování . . .“ přesvědčují o lásce

každého. Vždyť nepřátele své, mučitele své, hříšníky vůbec — jmenuje svými přáteli. — Nikoliv ne, Srdce Páně není schopno odporu. — Jest to Srdce Ježíše, jenž jest útočištěm hříšníků, — jest to Srdce Ježíše, dobrého pastýře, je to Srdce, z jehož plnosti jsme všichni obdrželi . . .

Nuže, ctihodní pánové, *quid agendum?* Odpovídá svatý Jan, miláček Páně: „V tom poznáváme lásku Boží, že život svůj dal za nás, i *my máme život* za bratry klásti“ (I. Jan 3, 1). — Ctihodní pánové! Byli křesťané, že dovedli klásti život za přátele a bratry své. Doby pronásledování jsou toho svědkem přejasným. Avšak dosud nevymřel týž duch — nevyhasla tatáž láska. — A hrdostí dmou se prsa naše, že právě duchovní stav předvádí světu ne jednoho, ale zástupy, legie svatých kněží, kteří obětovali život, aby pomohli trpícímu bratru, příteli, ba nejednou i nepříteli. Hle! V krajiny daleké spěchá P. Damián. Mezi malomocné chvátá. — Což neleká se nákazy? Což nebojí se brzké smrti? — — Kde Kristus jest, tam není bázně. — Proto ochotně a rád sklání se k ubožákům, je učí, žehná jim, k Bohu vede po cestě tolik a tak hrozné — — a sám? — — Podléhá nákaze. — Mezi malomocnými — žije malomocný kněz. — Trpí, ale nehořekuje; trpí a při tom jiné těší; trpí a jiné posiluje. — Avšak již kyne života Pán a věrný sluha Hospodinův dokonává cestu bolestného života. — Svatě a blaze umírá v náručí malomocných bratří — a duch vznáší se k věčnému Učiteli a Hlasateli lásky, jenž klade i život za přátele. —

A myslíte, ctihodní pánové, že tento duch lásky snad vymizel? Jistě nikoliv. Podnes vidíme nadšené kněze, kteříž opouští rodnou vlast a na perutích lásky Kristovy zalétají v končiny daleké, aby hlásali nauku Páně, aby milostí Ducha svatého posvěcovali svěřence a vedli je kázní církevní v blaženou věčnost. V pravdě nevymizel dosud duch lásky Kristovy — ba jsem přesvědčen, že tatáž láska dobrého pastýře oživuje srdce vaše, ctihodní pánové, jsem přesvědčen, že každý z vás ochoten jest zastávati úřad svůj pastýřský věrně s obětí svého života!

A k obětem velikým jsou ochotny i řeholnice. — Hle! Do nemocnice v Eschu (Lucembursko) dopravena byla těchto dnů 5letá dceruška. Opařila se a lékaři pochybovali o jejím zachránění. K záchraně bylo zapotřebí části zdravé lidské kůže. Ačkoliv byla nabízena značná suma, nechtěl se nikdo k tomu propůjčiti, aby si část kůže dal vyříznouti. Zvěděvši o tom představená Milosrdných sester, ošetřovatelek téže nemocnice, operaci té ochotně se podrobila. Lékaři vyřízli jí 10 centimetrů kůže, pomocí kteréž opařené dívčině život byl zachráněn. A my bychom neměli míti obětavosti Kristovy?

Jen ku povzbuzení budiž uveden příběh ze života kněžského. Ve francouzské obci vypukl oheň. Bylo to roku 1867. Oheň šířil se tou měrou, že v okamžiku zachvácen byl domek chudé vdovy. Celý domek stojí v plamenech tak, že ani vdova ani dvě dítky nemohou utéci. Jen srdcelomný nářek proniká plameny a hrůzou plní lidstvo shromážděné kolem. Kdo je zachrání? Kdo se za ně obětuje? — Nikdo nechtěl se odvážiti činu tak smělého. Není tu žádné pomoci, jest přesvědčení všech. — Avšak, hle! Ze zástupu vystupuje muž — jak větrem jsa unášen, spěje vpřed — již mizí v plamenech. Hrůza pojímá všecky. Než již se vrací a dvě dítky nese v náručí. Zbývá ještě matka! Znova vrací se v jícen plamenný zmužilý hrdina, uchvacuje matku a oknem šťastně zachrání. — Již, již opouší místo hrůzy. V tom řítí se strop — zasahuje ho — a plameny uchvacují již kořist svou.

Spějí mu mnozí ku pomoci. Jest sice vytažen živ, ale celé tělo jedna spálenina. Ve hrozných bolestech pronáší obětavý nešťastník významné slovo: „Přátelé, dítky moje, jen ne do pekla! Jen do pekla ne. Hrozným jistě jest — takto hořeti po celé věky!“

Snad tážete se, ctihodní pánové, kdo onen muž jest. Denní listy oznámily jméno i stav. Byl to farář Laurent. — Obětoval život za farníky své!

To-li se obětuje pro život časný, zdaž mnohem více nebylo by obětovati pro život věčný? Zkoumej každý sebe, co kdy obětoval za časné a věčné blaho bližního?

Zkoumej, zda i tlukotem srdce tvého jest zásada: „Většího milování nemá žádný nad to, by kdo život svůj položil za přátele své“ (Jan 15, 23). —

Avšak slyším již *druhý* tlukot srdce Kristova:

B) „Vy jste moji *přátelé*, učiníte-li, co ***přikazuji*** vám“. (Jan 15, 14.) — Mnohá přikázání dal apoštolům Pán Ježíš. Ale jedno dáno za okolností tolik zvláštních, že nikdo nemůže zapomenouti na ně. Jaké to asi přikázání? — Umyv apoštolům nohy Pán, odkládá roucho bílé a ke stolu zasedá. Již béře chléb — oko k nebesům obrací. Již díky činí, žehná chléb a dává učeníkům řka: „Vezměte a jezte; totoť jest tělo mé, které za vás vydáno bude.“

Duch lidský ve vážná noří se tajemství a úžas obkličuje ho! Než předobrý Spasitel světa za obdivu nebes a země i kalich s vínem pozvedá, — opět díky činí, žehná a podává přítomným řka: „Vezměte a pijte z toho všickni; toť jest krev má, krev nového zákona, kteráž za vás a za mnohé vylita bude na odpuštění hříchů. To čiňte na mou památku.“ (Mat. 26, 26—28; Mar. 14, 22; Luk. 22, 19.)

„To čiňte na mou památku!“ — Přeněžný to rozkaz Páně, jejž opěvuje píseň lidová:

Tys, Kriste, ve Svátosti
sám za pokrm se dal,
bys Svojí přítomností
nám život zachoval.
Ó duše má jak zaplesá,
když požívá tajemství Tvá,
v nichž k mé spáse podává se
můj Ježíš, Bůh a Pán!

Ó v pravdě, jak by neplesala duše naše, když jasně poznává a vidí, že Ježíš Kristus jest jí přítelem! Avšak — jak žádoucno, abychom i my objevili se před Ježíšem Kristem jako přátelé. — Cesta k tomu krátká a snadná. — Čiňme, co přikazuje nám. — Vše konejme, ale zvláště pamatujme na slova: „To čiňte na mou památku!“ —

Není vám ovšem možno, ctihodní pánové, přistoupiti k oltáři a Bohu obětovati obět nejčistší, ale to nijak nevadí, abyste při oběti Páně jen a pouze pamatovali na Ježíše Krista. —

Proto, ctihodní pánové, když Kristus Pán na oltář přichází — Jerusalemem jásajícím má býti svatyně naše, vítajíc Spasitele světa. Přinášeti jest ratolesti se stromu ctnostného života — rozprostírati roucho nevinnosti, jsme povinni klaněti se Pánu, jenž vjezd na oltář slaví. Všude ať zní chvalozpěv: „Svatý, svatý, svatý. — Požehnaný, jenž se béře ve jménu Páně.“ — Slovem: Při oběti mešní — celá bytost naše ať náleží Bohu — tělo ať se sklání, aby přijalo záruku slavného vzkříšení. — Oko těla vidí chléb a víno, oko duše, oko víry poznává vtěleného Syna Božího. — Ucho tělesné slyší: „To jest tělo mé — To jest krev má.“ — Ucho duševní naslouchá chvalozpěvům andělským jakoby na luzích betlémských — jazyk rozpoznává způsobu, ale duše pociťuje sladkosti nebeské, ruka dotýká se Pána a duše seznává, že nebeská moc a milost oživila činnost veškerou. Proto nejednou se zázraky staly veliké, abychom celou bytostí svou sledovali obět nejdražší. Tak z apoštolské činnosti ctihodného sluhy Páně Neumanna se vypravuje následující událost:

Bídou jsouce svedeni, připadli dva manželé na smutnou myšlenku, že stanou se aspoň na oko nekatolíky. Nějaký čas po odpadu přišel nešťastný manžel do Pittsburku a vstoupil též do chrámu svaté Filomeny. Byla právě mše svatá. Neviditelnou mocí jsa puzen, postupoval vždy blíž, až se ocitl u oltáře. Zde stál jako přimražený. O hůl se opíraje, ztrnule sledoval děj na oltáři. Právě lámal kněz svatou hostii nad kalichem. Tu vzkřikl nešťastný odpadlík, padl na kolena a hořce plakal. — Odkud ta náhlá změna? — Jasně odpovídají zachované zprávy: „Bůh učinil odpadlíka svědkem velikého zázraku!“ Spatřil totiž, když lámal kněz svatou hostii, krůpěje krve, jež do kalichu kanuly, a zároveň slyšel hlas: „Tuto krev jsi mi ty vycedil svým odpadlictvím.“

Podobně jasně mluví i brevíř na mnoha místech. Vzpomínám aspoň svatého Paschala Baylonského ze

dne 17. května. Jako mrtvola odpočívá ve svatyni. A hle! Při proměně a pozdvihování zázrakem otevírá oči a jest živým napomenutím pro všechny přítomné.

Ctihodní pánové! Jaká jest naše přítomnost při mši svaté? Zdaž cele a úplně věnujeme se veleknězi svému? Či máme za to, že dostačí jen časem k oltáři pohlédnouti a jinak věnovati se sobě? — Někomu to ovšem dostačí, ale zkoumejme, zda jest upřímným přítelem Ježíše Krista. Přítel s přítele očí nespouští, přítel snaží se z oka každé přání vyčísti, a my, které zvláště svými přáteli zve Pán, my bychom měli jednati jinak? — Ó želme všeho života minulého a s dětinnou důvěrou prosme Pána: „Nauč nás býti tak přítomnu při mši svaté, abychom skutkem dokazovali, jak pojímáme svatý rozkaz Tvůj: „To čiňte na mou památku.“

Přijď tedy, ó Pane, přijď a učiň srdce mé stánkem Svým; zavři je navždy každému stvoření, aby se do něho nevkradlo a ho neoloupilo o lásku, která náleží Tobě a kterou Ti daruji. Ó nejdražší Vykupiteli můj, panuj Ty jediný nade mnou; nechť všecek náležím jediné Tobě a jestli Tě někdy na slovo ve všem neuposlechnu, přísně mne potrestej, abych budoucně lépe dbal vůle Tvé a hleděl se Ti zalíbiti. Dej, ať si ode dneška jiného nepřeji a jiné radosti nehledám, než Tobě činiti radost, Tebe často ve velebné Svátosti navštěvovati, u Tebe rád prodlévati a Tebe svátostně přijímati (sv. Alf. návšt. 1.). Přijď, ó Ježíši Kriste, přijď do srdce mého a zůstaň v něm na věky, aby o mně bylo platno slovo svatého apoštola Pavla (Gal. 2, 20): „Živ pak jsem již ne já, ale živ jest ve mně Kristus.“

C) Již po třetí naslouchám tlukotu Srdce Kristova. — Co slyším? „Přikázání nové dávám vám, abyste se milovali vespolek, jako já jsem miloval vás“ (Jan 13, 34).

Oslavuje rodinu nazaretskou, pěje zbožný lid náš:

Však i velké *lásky* dary
vidíš v svaté rodině —
s Matkou, Strážcem Bůh tvůj živý
láskou sloučen v nevině.

Ó, kéž taky s duší mojí
v svátosti se spojí Bůh,
bez něho se nespokojí,
po něm žízní lidský duch.

Ctihodní pánové! Vaši touhu opravdu naplní Ježíš Kristus v málo minutách při svatém přijímání. Jak miluje vás! Přesvaté Tělo dává za pokrm. Nejsvětější krví hasí žízeň duší nesmrtelných. Slyší a plní prosbu naši:

Anima Christi sanctifica me.
Corpus Christi salva me.
Sanguis Christi inebria me. —
Aqua lateris Christi lava me.
Passio Christi conforta me.
O bone Jesu exaudi me. —
Intra vulnera tua absconde me,
ne permittas me separari a te,
ab hoste maligno defende me,
in hora mortis meae voca
et jube me venire ad te,
ut cum sanctis laudem te
in saecula saeculorum. Amen.

Po svatém přijímání cítíme, že jsme jedna rodina, že jsme bratři. Jeden a týž duch oživuje nás. „Milujme se vespolek, jako Kristus miloval nás“ — stává se zvučným heslem všech. — Či nebylo tomu tak při večeři poslední? Bylo, mělo býti a proto Pán Ježíš tolik něžně k apoštolům mluví a dokládá: „Přikázání nové dávám vám, abyste se milovali vespolek, jakož já miloval jsem vás, tak abyste i vy vespolek se milovali. Po tom všickni poznají, že jste moji učeníci, budete-li míti lásku jedni k druhým“ (Jan 13, 34—35). — Toť tlukot nejsvětějšího Srdce ve chvíli vážné a rozhodné. Slyšte jej, pánové ctihodní, slyšte a do smrti ať zní uchem vaším. – U hlasatelů lásky Kristovy ovšem mělo by se to rozuměti samo sebou. Ale zkušenost o jiném poučuje. — Chladne láska mezi kněžími — někdy i vymizí a pak stává se takový nešťastník Jidášem, jenž zrazuje Krista, stává se Efialtem, jenž zrazuje

své bratry, stává se Herostratem, jenž buduje si slávu na zříceninách cti jiných, stává se Vestoněm, jemuž právem zahřměl v uši vůdce věrný:

Křesťanů zrádce, skvrno věčná;
v záhubu chceš vrci dobré lidi?
Od Boha milost čekati chvalno,
ne v porobě od sveřepých vrahů.
Nechtějte, ach bratří, spět v záhubu.

Rukopis Kralodvorský.

A přece tolik jasně a tak vroucně napomíná Spasitel: „Přikázání nové dávám vám, abyste se milovali vespolek, jako já jsem miloval vás“ (Jan 13, 34). — Ne každá vzájemná láska dostačí. Naše vzájemná láska má vzor v lásce, jakou nás miloval Pán. Zde ovšem jazyk lidský vypovídá službu, má-li vylíčiti prohlubeň lásky Kristovy. Proto jednoduše volá: Pozoruj jesle a uč se znáti lásku Syna Božího k nám. Viz svatý kříž — pozastav se u oltáře — zatluc na svatostánek — vše vypravuje ti o nesmírné lásce, jakou tě miloval Bůh. Avšak — hleď i za Ježíšem do nebe jdoucím, aby byl prostředníkem u Boha — slyš hukot prudkého větru, viz ohnivé jazyky nad hlavami apoštolů a pamatuj, že láska věčná Ducha svatého sesílá, aby tě osvěcoval, sílil, posvěcoval, dary obdařoval. — Konečně rozjímej o koruně slávy věčné, kterou připravuje všem, kdož Ho milují. — Toť láska Kristova. — Podobná budiž i láska naše vzájemná — nadpřirozená — vnitřní účinná — nezištná — obecná. — O takové lásce mluví svatý Řehoř Veliký, když píše: „Ecce enim binos ad praedicandum discipulos Dominus mittit, quatenus hoc nobis tacitus innuat, quia qui charitatem erga alterum non habet, praedicationis officium suscipere nullatenus debet“ (cf. L. 8. in festo s. Aug. 28. Maji). — Vzájemné lásce zvláště *nás* učí Bůh tím, že dva bratry, svatého Cyrilla a Methoděje vyslal do vlastí našich. Kéž bratrská láska Cyrillo-Methodějská spojuje kněžstvo veškeré, aby tak naplněno bylo přání třetího tlukotu Srdce Páně: „Přikázání nové dávám vám, abyste se milovali vespolek, jakož já miloval jsem vás, tak abyste i vy se vespolek

milovali. Po tom všichni poznají, že jste moji učeníci, budete-li míti lásku jedni k druhým“ (Jan 13, 34. 35).

* * *

Jak milý akkord zní duší mou, ó Ježíši, trojí tlukot svatého Srdce Tvého:

„Většího milování nemá žádný nad to, by kdo život svůj položil za přátele své.“

„Vy jste moji přátelé, učiníte-li co přikazuji vám.“

„Přikázání nové dávám vám, abyste se milovali vespolek, jako já jsem miloval vás.“

Dej mi, ó Ježíši, milost, aby tento tlukot Srdce Tvého stal se též tlukotem srdce mého. Ó Pane můj, nedopusť, aby kdy velebný trojzvuk Srdce Tvého stal se mi tlukotem cizím — neznámým. — Kdybych však někdy od Srdce Tvého se oddaloval a tlukotu jeho více neslyšel, sešli anděla Svého, aby mne zachránil a k Srdci Tvému zpět uvedl. — Ó Srdce Ježíšovo, buď jediným pánem srdce mého. Znič ve mně vše, co se Ti nelíbí. Obrať srdce mé docela k Sobě, abych jiného nechtěl a si nežádal, než co Ty chceš. Učiň, ať jsem živ jediné proto, abych Tebe poslouchal, Tebe miloval a Tobě se líbil, naslouchaje a jednaje dle tlukotu Srdce Tvého. — Proto již pěje srdce roztoužené:

Přijď ke mně, Pane, zdroji milosti,
ať duše má tě v hloubi pohostí;
je lačna k smrti — a ty's sladký hod,
tak žízní — a ty's pramen živých vod,
a má-li *v dál* se *věčnou* silna brát,
chce *prvé na tvém srdci* pookřát.

X. Dvořák. (Z hlubin věků str. 106.)

VI.

Svatost knězova.

Vodo z boku Kristova, obmej mne!

I. Z otevřeného Srdce Páně vytéká krev, vytéká *voda.* —

Krví Svou občerstvil k věčnému životu duše naše Pán života i smrti. Spočinuvše při svatém přijímání jakoby na prsou Páně, naslouchali jsme tajemnému tlukotu Srdce nejsvětějšího:

1. Majorem charitatem nemo habet, ut animam suam ponat quis pro amicis suis. — Většího milování nemá žádný nad to, aby kdo život položil za přátele své. (Jan 15, 23.)

2. Vos amici mei estis, si feceritis, quae praecipio vobis. — Vy jste moji přátelé, učiníte-li, co přikazuji vám. (Jan 15, 14.)

3. Hoc est praeceptum meum, ut diligatis invicem, sicut dilexi vos. — Toť přikázání mé, abyste se milovali vespolek.

Co však připomíná *voda* vytékající z boku Kristova? Svatý Augustin dí: „Latus ejus . . . aperuit, ut illic quodam modo vitae ostium panderetur, unde sacramenta Ecclesiae manaverunt, sine quibus ad vitam, quae vera est vita, non intratur.

Ille sanguis, qui fusus est, in remissionem peccatorum fusus est.

Aqua illa salutare temperat poculum: haec et lavacrum praestat et potum . . .“ (Srov. čt. 7. na svátek nejsv. krve Páně.)

Proto pěje svatá církev:

Qui, pastor aeternus, gregem
aqua lavas baptismatis:
Haec est lavacrum mentium,
Haec est sepulchrum criminum.
(cf. Hymnus ad Mat. temp. pasch.)

Také lid náš poučně oslavuje božského Joba:

I svatý bok Tvůj proklán byl —
tu krve proud a vody
se vyřinul, by lidstvo smyl
a zbavil věčné škody. (cf. Oltář 165.)

II. Ctihodní pánové! Často, velmi často zastavme se u Srdce nejsvětějšího, aby *voda* z boku Páně obmývala duši hříšnou, volejme vždy a všude se svatým Ignácem: „Aqua lateris Christi lava *me.*“ Když pak únavou klesati budeme, sáhneme též po nápoji občerstvujícím — Aqua lateris Christi fiat nobis fons aquae salientis in vitam aeternam. — Da nobis, Jesu, hanc aquam, ne sitiamus amplius neque hauriamus quid ex saeculi hujus puteo alto . . . (cf. Joan. 4.), ut ita perveniamus ad sanctitatis probatae culmen, quod exigit meum sacerdotium aeternum.

Srdce Ježíšovo, hlubino všech ctností, smiluj se nad námi!

A) Sanctitas probata. — Svatost vyzkoušená. — Ctihodní pánové! Toť dům na skále vystavěný. Toť stromový velikán, jenž vzdoruje bouřím i větrům. — Avšak i bystřinou jest, kteráž uchvacuje a omývá. — Tak od Srdce Páně ohlas zní slov: „*Svatí* buďte, nebo já svatý jsem“ (I. Petr 1, 16, 3. Mojž. 11, 44). A slova ta zvláštním způsobem promlouvají k těm, kteříž Boha svým podílem zovou. Avšak již na vzor hleď, příteli drahý! — Svatí buďte, jako já svatý jsem, — dí Hospodin Bůh váš. — *Marně* člověk jen ze zdálí snaží se postihnouti jas svatosti Boží. — Proto obdob aspoň si všímá. — Na jasnou oblohu nebeskou u večer patří. — Hle! Hvězd zástupy se kmitají v moři vzduchovém. — A vyjde slunce, — hvězdy se tratí oku našemu, — jen sluneční zář osvětluje krajinu a oslňuje oko lidské. —

Toť jakýs obraz svatosti Boží. Proto i Pána Ježíše sluncem spravedlivosti nazýváme. — Výše však vzlétá duch můj a pozoruje svět nadhvězdný. — Andělé i svatí provázejí Pána, stkví se sice jako hvězdy — avšak jasnost boží osvěcuje je a svíce města nebeského jest Beránek (Apoc. 21, 23). Z té příčiny, jsouce sami svatí, pějí Hospodinu: Třikrát svatý — a velebí Boha nejvýš svatého. — Toť i povolání vaše, k němuž vás zvou slova nápisu kopulového:

Ad regias Agni dapes —
Stolis amicti *candidis*
Post transitum maris rubri
Christi canamus Principi:
Sanctus, — sanctus, — sanctus!
(Hymnus pasch. Dom. ad Vesp.)

Rozumějme per regias agni dapes — mši svatou. — Hned nastává povinnost — transire mare rubrum, — opustiti svět, tělo a zpívati Hospodinu trojí „Sanctus" svatostí veškerého života. — Již svatý sněm Tridentský (XXIII. cp. 12. de ref.) praví vzhledem na nižší svěcení: „Clerici ita de gradu in gradum ascendant, ut in eis cum aetate vitae *meritum et doctrina major* acrescat, quod et bonorum morum exemplum, et assiduum in Ecclesiae ministerium atque major erga presbyteros et superiores ordines reverentia et crebrior quam antea Corporis Christi communio maxime comprobabunt."

Mluvě pak o svěceních vyšších, hledá dignos dumtaxat, quorum probata vita senectus est (XXIII. c. 11).

Chtějíce znáti názory svatých učitelů církevních, uvažme aspoň, co praví svatý Jan Zlatoústý a andělský učitel svatý Tomáš. Učíť veliký patriarcha cařihradský: „Sacerdos debet vitam habere immaculatam . . . . idcirco enim nos elegit Deus, ut simus quasi *luminaria* et magistri ceterorum ac veluti Angeli versemur in terris." — Svatý Tomáš určitě připomíná: „Ad idoneam executionem Ordinum non sufficit bonitas qualiscumque sed requiritur *bonitas excellens.*"

Kéž by těmto zásadám bylo porozuměno vždy a všude! —

Aby snad někdo nezmalomyslněl vida, čeho po něm žádá povolání vznešené, aby nelekal se přejíti rudým mořem světského života, aby vždy pečoval o bělostný oděv duše nesmrtelné, popsati se vynasnažím lesk jedné hvězdy, již uctíváme ve blahoslaveném Janu Nepomuckém Neumannovi. — Tak bude odpověděno k otázce *Quid agendum?* Co činiti nám?

B) V Prachaticích se narodil 28. března 1811. Vychován byl svědomitě po katolicku. Ve škole dařilo se mu dobře a zaujat byl neobyčejně touhou po vědomostech. O tom uvádí se jasný příklad z jeho dětství. Jedné noci totiž přišel bratr Janův Václav k matce se zprávou, že Jan jest neklidný a nespí. Přichvátala tudíž matka, plna jsouc starostí, k lůžku zdánlivě nemocného. Avšak jak podivuje se, slyšíc odpověď k otázce: „Co je ti?" „Ale maminko – dí chlapec — jak jest to možno, že země, na níž žijeme, volně ve vzduchu visí a přece nespadne?" — „I nech ji viseti," potěšila malého vědce rozumná matka, „tobě není třeba ji držeti; raději spi a nevytrhuj ze spánku Václava."

S vědami o závod mohutněla i svatost chlapcova. Významným jistě jest zjevem, že z lásky k Pánu Ježíši nechtěl dříve snídati, než by přisluhoval knězi při mši svaté. Tak stalo se, že zůstával lačným do poledne, bylo-li mu sloužiti při pozdní mši svaté slavné.

Ký div, že zatoužil po vyšším vzdělání. A jest zásluhou katechetovou, že poslán do Budějovic na gymnasium. Dokonav studia přípravná, chtěl vstoupiti do semináře budějovického. Ač nikým nebyl doporučen, byl přijat. Prospívaje ve vědomostech i svatosti, záhy vynikl nad ostatní druhy v theologii. Proto byl poslán na universitu do Prahy, aby se dále vzdělával. Avšak na vysokých školách nenalezl, po čem toužil. Nebylo tu ani důkladných učitelů, kteříž by ryze církevně smýšleli, nedostalo se mu v Praze ani řádné podpory duševní na cestě dokonalosti. Ba často byla zbožnost jeho terčem úsměškův a jednou i veřejně předčitán list, kdež se z něho šašky tropily pro jeho pravověrnost. Pracoval proto jak na dráze vědecké,

tak ascetické jako samouk, avšak přece pracoval výtečně. I nedivno, že za takových poměrův utvořil si nový životní plán; — chtěl státi se *missionářem* ve vzdálené Americe. Skutečně provedl úmysl odvážný, nečekaje ani na svěcení.

Tak setkáváme se s Neumannem dne 10. dubna 1836 na lodi „Europa", jež ho za 40 dní po bouřlivé plavbě přenesla do světa nového.

Jak bylo u srdce Neumannovi při vstupu do přístavu newyorkského, snadno pochopí každý. Neznám stojí na půdě cizí, — nemaje diecése, nemaje biskupa. Ale Pán Bůh dobře zařídil kroky nadšeného bohoslovce. Druhého dne přišel do katolického chrámu. — Zde byl již doma. — Týž Spasitel ve svatostánku ho vítá jako v Evropě — táž obět oltářní novou mu vlévá sílu. — Ó zdaž mohl odolati, aby se nesvěřil tamnímu faráři Raffeiner-ovi? S otevřenou náručí přijímá katolický kněz hrdinného jinocha a uvádí k biskupu Duboisovi, starci již osmdesátiletému. A velepastýř otcovsky přijímá jej za syna duchovního a radost září okem i tváří. — Po několikanedělní přípravě udělil mu biskup Dubois další svěcení, — dne 19. června 1836 podjáhenství, dne 24. jáhenství a dne 25. kněžství. Již dne 26. června obětoval Neumann první mši svatou v kostele sv. Mikuláše.

Hned po dvou dnech spěchal 25letý novosvěcenec do působiště svého do Williamswillu, maje ke správě i osady sousední. Dorazil na místo dne 12. července. Dosti obtíží stavělo se v cestu mladistvému pastýři, avšak neklesal na mysli. Vždyť statečnost křesťanská zdobila jej.

Hrdinné pak statečnosti zdrojem byl mladému knězi *Ježíš Kristus*, jejž pozdravujeme jako „Boha silného". Avšak i Rodička Boží, Panna Maria, byla mu zvláštní pomocnicí a ochranou. Dosvědčuje to Neumann sám, když napsal: „První mé kázaní bylo dobře přijato. Přičítám to přímluvě *Panny nejsvětější*, jíž jsem slíbil, že zde mezi dítkami zavedu bratrstvo nejsvětější Svátosti."

Neohroženě kráčeje vpřed pod ochranou blahoslavené Panny, na sta přemohl překážek; jsa sílen nejsvětějším Srdcem Páně, jež jest hlubinou všech ctností, neunavným vždy zůstal pastýřem duší nesmrtelných.

Tak pracoval pro rozsáhlou vinici Páně do října 1840, kdy rozloučil se s osadami a vstoupil do kongregace Nejsvětějšího Vykupitele v *Rochestru*. Avšak i tu provázely ho zvlášní milosti Boží. Brzo potom, když byl oblečen v roucho řeholní, měl *sen*. Zdáloť se mu, jakoby se ocitl v Baltimore. Nějaký biskup snažil se ho polapiti a vysvětiti na biskupa. Avšak čím více se biskup namáhal, tím více se Neumann bránil, tím více utíkal. Při tom snu se tolik upachtil, až se probudil . . . A přece Neumann neutekl na dlouho.

Vše ostatní pomíjejíce, zříme v roce 1851 P. Neumanna v Baltimore jako rektora. Něco zvláštního asi tíží srdce obětavé. Trváť na vroucích modlitbách. Zač tolik úpěnlivě prosí Pána? Modlí se, aby Bůh od jisté diecése americké hrozící veliké nebezpečenství odvrátil! — Jaké neštěstí na mysli měl, ukazuje další událost:

Dne 19. března 1851 vzdálil se Neumann na nějaký čas ze své celly, aby potřebné obstaral. Vrátiv se, pozoruje na chudičkém stolku nějaký lesklý předmět. Jak se zalekl, když blíže přistoupil a viděl biskupský prsten a kříž. Celý zmaten jsa a rozechvěn, běží ke vrátnému s otázkou, byl-li někdo v jeho pokoji, když nebyl přítomen. — „Ano — zněla odpověď — pan arcibiskup tam byl a chtěl se zpovídati."

Nyní poznal P. Neumann, co to znamená. — Bylť jmenován biskupem filadelfským! Ctihodní pánové! P. Neumann stal se sice biskupem, ale zůstal světcem. Jen oděv zaměnil, zůstav tichým, skromným a pokorným sluhou Božím. Nebyloť ani jinak možno u toho, jenž denně svolával Pána Ježíše na oltář a zřel neobyčejnou pokoru jeho. — Jemu vzorem byl Pán, tichý a pokorný srdcem. — Nemůžeme ovšem, ctihodní pánové, sledovati veškeru činnost biskupskou. Avšak nám dostačí, když víme, že biskup Neumann, jsa věren slibu svému: „*Nezmařiti* ani okamžiku času", byl čin-

ným ve všech odborech duchovní správy a vykonal věci obdivuhodné. Ovládaje veškeré jazyky rozsáhlé diecése, neunavně kázal, katechisoval a zpovídal. Větší osady navštívil každoročně, při čemž duchovenstvo jej vítalo jako otce a bystrého rádce, říkajíc: „Máme svatého biskupa.“ Ano, svatým jistě byl, když při tom při všem dovedl býti tolik pokorným. Řekl sám v žertu za posledních let svého života: „Osloví-li mne kdo: Vaše Biskupská Milosti, zdá se mi, že stojí za mnou nějaký vznešený pán, jemuž ta pocta patří.“

Neméně zajímavě projevil pokoru biskup filadelfský v Mnichově, kamž dorazil dne 21. února 1855, vraceje se z Říma přes svou domovinu do Ameriky. Té doby zemřel arcibiskup *Gelbsattel*. Biskup Neumann byl také pozván, aby účastnil se zádušních obřadů. Když stanovená hodina se přiblížila, vstoupil do sakristie mezi shromážděné kněze malý, jednoduše oděný kněz, nesa si sám vak cestovní. Nejsa téměř od shromážděného kněžstva ani povšimnut, klekl si o samotě a modlil se růženec.

Po nějaké chvíli zmínili se přítomní, že čekají na příchod biskupa filadelfského. Avšak jak se podivil každý, když pokorný onen kněz dal se poznati a oblékl roucho biskupské!

Avšak čím více se ponižoval věrný sluha Páně, tím více byl obdařován mořem milostí od Hospodina. Mimo jiné byla v tom z roku 1857 předpověď, že nedosáhne padesáti let života. Než nebál se smrti pokorný biskup filadelfský. Říkávalť: „Křesťan a nadto řeholník má býti vždycky na smrt připraven; je-li tomu tak, pak je lépe náhle zemříti. Tím uvarujeme sebe a spolubratří, kteří nás obsluhují, tak mnohé příležitosti k netrpělivosti a též ďábel nemá kdy nás pokoušeti; — buď jak buď, onen způsob smrti je nejlepší, který na nás Bůh sešle.“ A smrt nebyla daleko. V předvečer svatých Tří králů, 5. ledna 1860 pocítil Neumann velikou únavu. Bylo mu podivně, jako ještě nikdy jindy. I vydal se na cestu, aby pohybem a čerstvým vzduchem zapudil slabost tělesnou.

Ale na zpáteční cestě klesl do mdlob, byl donesen do nejbližšího domu, kdež sluha Boží dokonal 49letou pouť pozemskou! Avšak s biskupem Baltimorským Fr. Patrikem Kenrickem pevně máme za to, že duše svatého biskupa Neumanna vesele a radostně vznesla se do společnosti všech svatých pastýřů, kteříž vodivše svá stáda způsobem bohumilým, nosí nyní korunu vítězství, jížto kníže pastýřů odměnil věrnost jejich. Již obcuje duše jeho se svatým Ambrožem, svatým Augustinem, ale zvláště se svatým Alfonsem, jehož tak věrně následoval. S nimi chválí Boha pro veliké milosrdenství, velebě Ho na věky věkův.

Pohřben jest v podzemní kapli chrámu redemptorského. Hrob Neumannův stal se brzo místem modlitby a zvláštních milostí. Proto již podniknuty první kroky ku provedení apoštolského processu. Kéž splní Pán pevnou naději ctitelů sluhy Božího Neumanna, aby v něm vlast naše mohla pozdraviti druhého svatého Jana Nepomuckého!

Ctihodní pánové! Co si odnesete od hrobu Neumannova?

Odneste si aspoň pevný úmysl, nikdy nemařiti ani okamžiku času, abyste každým dnem pokročili ve svatosti kněžské. — Estote modesti, casti, misericordes, pii, estote sacerdotes probatae castitatis! — Bude-li kdy svět, tělo, ďábel útočiti na svatost vaši, — pamatujte na heslo Neumannovo: *„Panis Christi conforta me“*. — Proeliamini proelia Domini — a buďte vždy vítězi. — Správně dí svatý Řehoř Veliký: „Ad magna praemia pervenire non potest nisi per magnos labores.“ (cf. Com. u. Martyris.)

A blahou naději nám vlévá svatý Lev P., když učí: „Certa atque secura est exspectatio promissae beatitudinis, ubi est participatio Dominicae passionis.“ (cf. Dom. Passionis 1. IV.)

Pamatujte, ctihodní pánové, že svatost jest *okem* kazatelovým i pastýřovým. — Kdo *svatost* pochoval, pohrobil i úspěch v činnosti pastýřské vůbec a za

našich dnů zvláště. — Pravdu znázorňuje známá bajka o medvědu:

Mladý medvěd nepoznal dosud člověka. I chtěl člověka viděti. Proto vzal ho starý medvěd na procházku.

Potkali dítě. — Žasna, táže se mladý medvěd: „Toto-li člověk?“ — „Nikoliv,“ odpovídá starý. „Toto teprve *bude* člověk!“

Jdou dále. I vidí starce, jenž o berli se opírá. „Snad toto jest člověk?“ nedočkavě vyzvídá mladý. — Avšak i tentokráte odpověď zní záporně: „To *byl* člověk!“

Konečně přichází muž chodu pevného s puškou na rameně, osvědčený myslivec. Ani na otázku nečekaje, varovné slovo pronáší starý medvěd: „Utíkej, utíkej. *Toto jest člověk!*“

Ctihodní pánové! Často, přečasto vzpomeňte příběhu o medvědu, abyste ve svatosti nebyli pouze nezkušenými dětmi, ani slabými starci, nýbrž neohroženými pastýři, před nimiž prchá nepřítel každý! Posilou v bojích bude vám častá svatá zpověď. K té ať vás vybízí pohled na Božské Srdce Páně, z něhož vytéká *voda;* ať vybízí vás i slova svatého Ignáce: „Aqua lateris Christi lava me!“ — U nejsvětějšího Srdce Ježíšova dokonalosti nabyl svatý František Sal., svatý Alfons, ctihodný kněz de la Colombiére, voda z boku Páně zalévala něžné ctnosti svaté Gertrudy, svaté Luitgardy, svaté Terezie, svaté Kateřiny Janovské. U nejsvětějšího Srdce nalezneme i my pramen síly a svatého života. — Tak budete se, ctihodní pánové, otužovati, stanete se kněžskými charaktery, stanete se věrnými následovníky svatého Jana Nepomuckého, jenž raději zemřel, než by se svatosti kněžské zpronevěřil. — Budete jako svatý Josef viri fideles et custodes Domini! Ctihodní pánové! Ani v těžkých případech nijak na mysli neklesejte. „Ve všech protivenstvích potěším ctitele Srdce Svého“, slibuje Kristus Pán. Hle, drazí moji! Jak svatý Stanislav, biskup krakovský, proti králi Boleslavovi po třech letech z hrobu povolává svědka Petra, aby byl obhájcem Stanislavovým (cf. officium 7/5). — Ano, ano

na zvláštní péči má Pán kněze svaté a čisté! Beati pacifici, beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt non solum in coelis, sed in necessitate quacunque!

Na konec ještě jednu myšlenku! Říkává se „vae soli“, et „vae victis“. Abyste nebyli „soli“, průvodce jako archanděla Rafaela dala vám svatá církev ve *breviři.* Abyste nebyli přemoženi, sílí vás nejsvětější Srdce, občerstvujíc živou vodou duši žíznivou.

Ctihodní pánové! O nikoho z vás se nebojím za bouří a poměrů sebe smutnějších, když zbraní vaší bude brevíř a posilou Ježíš Svátostný. — S breviřem v ruce, ctihodní pánové, zůstanete pokornými, zůstanete čistými, zůstanete svatými! Proto asi zvěčnělý jeden biskup volával ke svěcencům: „Unus dolor nobis sit hac esca privari!“ (l. 4. feriae II. infra Octavam Corporis Domini ex sermone s. Joan. Chrys.) Náš pak lid nazývá breviář žertovně knězovou ženou, manželkou. Jest v tom mnohá, hluboká pravda . . .

Svatým jest svazek pojící muže a ženu, tak svatým, že pouhé zanedbání dostačí na věčné zatracení mužovo neb ženino. *Svatým* jest svazek, který víže kněze a modlitbu; pouhé zanedbání tohoto svazku i povinnosti kněžské modlitby již dostačí, aby z něho učinilo člověka před Bohem špatného, nemajícího účastenství ve věčné naději (Pohledy, str. 366).

Pojetím ženy počíná rodina, dle uznání všech pramen největšího *přirozeného* štěstí na zemi. Kněz toho štěstí navždy se vzdal. Ale ve chvíli, kdy tu těžkou oběť přináší, vtiskuje mu církev do rukou breviář — symbol modlitby. *Ten symbol modlitby* jest knězi zároveň i *symbolem štěstí.* Bude šťastným ve svém povolání, jen bude-li život jeho úzce a vroucně sloučen s jeho ženou — modlitbou.

Hodná žena dovede *v rovnováze* udržeti duševní síly mužovy: krotiti jeho vášně, tišiti jeho hněv, mírniti jeho bol . . . Touž úlohu zastává při knězi modlitba. Studiem duše vysýchá, častým zklamáním malomyslní, denní prací a zápasy klesá a slábne. I přichází

modlitba a líbajíc nebesky vroucím rtem čelo jeho, vrací mu horlivost, sladký pokoj, odevzdanost, důvěru.

Žena milovaná dovede *napiati síly mužovy* k práci, oběti, udatnosti . . . Tichá modlitba zdvojnásobňuje síly kněžské a kněz, jenž opravdu se modlí, bude jistě a opravdově pracovati.

Požehnána žena dobrá; kdo ji nalezl, pro toho jest znamením věčného vyvolení. Požehnána modlitba, kdo ji ocenil, neopustí ho, dokud mu neotevře brány vyvolených. (cf. Dr. Novák, Pohledy 365—366.)

Za tou příčinou, plni jsouce vážných úmyslů, vrhněmež se pokorně před tvář Boha ve Svátosti skrytého a ústa ať tlumočí ohlas vnitřního života:

„Klaním se Tobě, králi srdce mého a pravý milovníče lidí, ó pastýři, přílišnou láskou k ovečkám jatý, a blížím se k tomuto trůnu Tvé lásky.

Nemaje, co bych Ti daroval, obětuji Ti ubohé srdce své, aby bylo docela zasvěceno Tvé lásce a Tvému zalíbení. Srdcem tím mohu a chci Tě milovati, seč jsem. Přitáhni tedy a připoutej je úplně k vůli Své, abych tak každým dnem ve svatosti prospíval a naplnil rozkaz Tvůj: „Svatí buďte, jako já svatý jsem.“ Slyš, ó Pane, hlas srdce nadšeného: Chci býti knězem svatým, knězem dle Srdce Tvého po celý život i ve smrti. — Slavným důkazem mých úmyslů budiž veřejné zasvěcení se nejsvětějšímu Srdci Tvému nyní při mši svaté. — Ó Ježíši, slyš hlas náš a zůstaň vždy s námi.“ — (Návštěva 23.)

Ó Srdce Páně *milostné,*
Tys radost mého žití,
u Tebe jsem vždy potěšen,
u Tebe chci umříti.

Ó *Božské* Srdce Kristovo,
má pevná jest v Tě víra,
kéž nikdy se neoslabí
a nikdy neumírá.

Ó *věrné* Srdce Kristovo,
Ti věren chci vždy býti

a všecko, co mi uložíš,
Ti z lásky vyplniti.

Ó *silné* Srdce Kristovo,
Tys hlubina pokladů,
ni v zlata ani stříbra lesk,
v Tebe naději kladu.

Bolestné Srdce Kristovo,
s Tebou chci trpět, lkáti,
bych po kratinké žalosti
s Tebou moh' přebývati.

P. Fl. Březina, O. Min.
(Srdečnice č. 14 na str. 14., 15.)

VII.

Odměna ctitelů nejsv. Srdce Páně.

Srdce Ježíšovo, kteréž jsi králem a středem všech srdcí, smiluj se nad námi!

I. Ctihodní pánové! Ještě jeden pohled, pohled poslední k nejsv. Srdci! Hle! — Trnová koruna zdobí Srdce Páně. Koruna vždy bývá znakem odměny. Jak podivné odměny dostalo se Pánu! — Když lid, jsa zázračně na poušti nasycen, jej hledá a králem prohlásiti žádá, — mizí před zástupy a nepřijímá koruny zlaté. A neuplyne drahně času — týž lid připravuje opět korunu, — korunu trnovou. — Tu přijímá, — jako odznak krále bolestí a všech trpících. Proto i Srdce korunou trnovou ověnčil, aby všickni, kdož trpí, nabyli odvahy, síly, potěchy, — čeho potřebují. Trním korunované Srdce Páně skutečně královsky odměňuje důvěru Sobě věnovanou.

Již dějiny zjevení Božího dosvědčují, že Ježíš Kristus i malé služby odměňoval co nejvíce. Trnová koruna připomíná utrpení Páně. Nuže, vizme doklad z cesty křížové!

Pod křížem klesl světa Pán. Bolný to děj pro něžnou matku a miláčka Jana. Šimon Cyrenský, donucen byv pomáhá nésti kříž. Neochotně jen službu prokázal Spasiteli, ale odměny se mu dostává nesmírné v říši milosti a blaha věčného! — Průvod smutečný ubírá se vpřed kol domu nábožné Serapie. — Vidouc Pána jíti kolem s čelem zaprášeným a zkrváceným, jest dojata

milosrdenstvím. Nedbajíc nadávek, spěchá ke Kristu a utírá obličej Páně šátkem. — Jak žasne však, rozhalujíc šátek! Zříť bolestnou tvář Syna člověka. V pravdě vzácná to odměna za skutek lásky obětavé. — Ctihodní pánové! Týž duch proniká dosud nejsvětější Srdce Páně. Snažíť se všem odměniti každou i nepatrnou službu lásky. Proto tím více odměňuje ctitele přesvatého Srdce Svého. — Ba i vzácná zaslíbení opravdovým ctitelům Svého Srdce učinil Pán! Obyčejně uvádějí se takto:

1. *Dám ctitelům Svého Srdce veškeré stavu jejich potřebné milosti.*

2. Udělím pokoj rodinám jejich.

3. Ve všech protivenstvích potěším je.

4. V životě a zvláště v poslední hodince budu jim bezpečným útočištěm.

5. Všecky podniky jejich hojným požehnáním provodím.

6. Hříšníci naleznou v Srdci Mém pramen a nevyvážitelné moře milosrdenství.

7. Vlažné duše stanou se horlivými.

8. Horlivé duše rychle povznesou se k veliké dokonalosti.

9. I domům těm požehnám, kdež obraz svatého Srdce Mého vystaven a ctěn bude.

10. *Kněze a všecky, kteříž o spáse duší pracují, ozbrojím darem takovým, že nejzarytější hříšníky obrátí.*

11. *Jména těch, kdož uctění Srdce mého rozšiřují, zapsána budou v Srdci Mém a nikdy z něho nevymizí.*

12. Těm, kdož každý první pátek po devět měsíců po sobě přistoupí ke stolu Páně, dám milost, vytrvati v kajícnosti až do smrti.

Aspoň ke třem zaslíbením přihlédněmež a rozjímejmež o nich. Dojímajíť nás zvláště následující:

1. Dám ctitelům Svého Srdce veškeré stavu jejich potřebné milosti.

2. Kněze a všecky, kteříž o spáse duší pracují, ozbrojím darem takovým, že nejzarytější hříšníky obrátí.

3. Jména těch, kdož uctění Srdce Mého rozšiřují, zapsána budou v Srdci Mém a nikdy z Něho nevymizí.

II. Pane Ježíši Kriste, jenž jsi nezměrná bohatství Srdce Svého zjevil blahoslavené panně Marketě, otevři i nám v Srdci nejsvětějším pramen potřebných milostí, abychom ve stavu kněžském svatě žili, spasitelně působili a jednou korunou slávy věčné odměněni byli. — Srdce Jezíšovo, v němž přebývá veškerá plnost božství, smiluj se nad námi!

A) *Dám ctitelům Svého Srdce veškeré stavu jejich potřebné milosti.* — Kdož by nevěděl, jak něžně pečoval Pán Ježíš o svatého apoštola *Tomáše?* Písmo svaté vypravuje takto:

„Když byl večer toho dne, kterýž jest první po sobotě, a dvéře byly zavřeny, kdež byli učeníci shromážděni pro strach před židy, přišel Ježíš a stál uprostřed a řekl jim: Pokoj vám! A to pověděv *ukázal jim ruce a bok.* I zradovali se učeníci, vidouce Pána... Ale Tomáš, jeden ze dvanácti, kterýž slove Blíženec, nebyl s nimi, když přišel Ježíš. Tedy řekli jemu ostatní učeníci: Viděli jsme Pána. On pak řekl jim: Leč uzřím v rukou Jeho bodení hřebů a pustím prst svůj v místo hřebů *a ruku svou vložím v bok Jeho,* neuvěřím.

A po osmi dnech byli učeníci Jeho opět vnitř a Tomáš s nimi. Přišel Ježíš zavřenými dveřmi a stál uprostřed nich a řekl: Pokoj vám! Pak dí k Tomášovi: Vlož prst svůj sem a viz ruce mé a vztáhni ruku svou a *vpusť v bok můj* a nebudiž nevěřící, ale věřící. Odpověděl Tomáš a řekl Jemu: Pán můj a Bůh můj.“ (Jan 20, 19—20. 24—28.)

Hle! Ctihodní pánové! Vidí svatý Tomáš rány Páně a zvláště *otevřený bok,* vkládá prst do ran a *ruku v bok,* — stává se věřícím, padá na kolena a klaní se Pánu Bohu svému. Zdaž není to výkladem i důkazem ku zaslíbení: Dám ctitelům Svého Srdce veškeré stavu jejich potřebné milosti?

Jaká to útěcha pro nás! Ctihodní pánové!

Nejednou totiž ten který klerik, ten který kněz tak si vede, že může o sobě říci slova ze Zjevení:

„Jsem bohat a mám hojnost a ničeho nepotřebuji“ (3, 17). Tak zaslepen jest svým nadáním, vědou, spisovatelstvím, uměním, úspěchy . . . A přece odpovídá mu Pán: „Pravda, to všecko máš, ale nevíš, že jsi bídný a ubohý a chudý i slepý i nahý“ (3, 17).

Ó drazí bratři! Pakli slepota ve věcech víry a mravův jest tu závadou na cestě ctnosti a k životu věčně blaženému, naučte se volati a prositi co nejvíce: „Pane, ať vidím“ (Luk. 18, 41). — *Jsi u oltáře.* — Avšak tak si vedeš, jako bys neviděl Ježíše Krista. — Volej: „Pane, ať vidím — zástupy andělské, jež se Ti klaní — Pane, ať vidím velebnost Tvou . . . , abych co nejpokorněji klaněl se Pánu Bohu svému.“ — *Jsi u svaté zpovědi,* volej: Pane, ať vidím, — ať vidím předobrého Otce nebeského ve zpovědníku, abych mu úplně a upřímně otevíral srdce kající. — Jest studium. — Pane, ať vidím — ony zpousty, jež nejednou zaviňuje nevědomost kněžská — a jistě prohlubovati budu studia bohoslovná.

Když takto pozorovati budeš cesty prozřetelnosti Boží, jistě poznáš, jak *bohatě a nádherně odíval* Pán duše, jimž svěřoval Syna věčného. — Avšak viz!

Svatá Anežka z Montepulčana (20./4.) vynikala velikou svatostí. Spávala na holé zemi. Kámen jí byl poduškou pod hlavu. Modlila se neunavně. Pán Bůh chtěje znázorniti nádherné roucho neobyčejné světice, u vytržení odíval ji pláštěm, jenž obsypán byl lesklými kapkami rosy ve způsobě křížku. V pravdě hodná to světice milosti, aby Matka Boží Marie Panna vložila jí do rukou dítko Ježíše a anděl častěji podával jí Tělo Páně.

Ano, ano, tvá duše má být přioděna rouchem svatosti, na němž jak hvězdy se třpytí ctnosti přemnohé. Proto spěchej denně k božskému Srdci Páně a uvažuj slova svatého Anselma: „Lásky hoden jest Ježíš, že otevříti dal bok Svůj; neboť tím odhalil nám bohatství Své dobroty, *lásku* totiž Svého Srdce k nám.“ (cf. Hattler pg. 470.) U Srdce Páně posvětíš duši svou, ozdobíš ji též ctností všelikou a poznáš, že pravdiva jsou slova:

„Dám ctitelům Svého Srdce veškeré stavu jejich potřebné milosti.“ — —

Než jiný již obraz tane mi na mysli. Nakreslil jej rukou umělou Duch svatý. Zaznamenán jest u svatého Jana v hlavě páté takto: „Potom byl svátek židovský. I vstoupil Ježíš do Jerusalema. Jest pak v Jerusalemě rybník bravný, kterýž slove židovsky Betsajda, patero podloubí maje. V těch leželo veliké množství neduživých, slepých, kulhavých, schnoucích, očekávajících hnutí vody; nebo anděl Páně sestupoval jistým časem do rybníka a hýbala se voda. A kdo první po hnutí vody do rybníka sestoupil, uzdraven býval, od kterékoli nemoci trápen byl.

I byl tu jeden člověk, maje osmatřiceti let nemoci své. Toho uzřev Ježíš ležeti a poznav, že by již čas mnohý měl, dí jemu: Chceš-li býti zdráv? Odpověděl Jemu nemocný: Pane, nemám člověka . . .“ (Jan 5, 1—7). Toť v pravdě miseria humana — *bída* děsná!

Při tomto odstavci bolem se vždycky zachvěji. Ten, kterého Bůh vyvolil, ten, jenž přítelem Božím jest, ten, jenž život a požehnání všem přináší — — volá: „Pane, nemám člověka — —“ Kéž bych mohl popříti pravdu tak smutnou! — Pánové! Mohu bez bázně odhaliti vám, co nyní na srdci mi leží? Aspoň příkladem věc objasním:

Opat *Jan* byl neunavný, udíleje chybujícím rady. Mezi jinými přicházel k němu i starý bratr poustevník. Ale paměť jeho byla chaba, tak že zítra zapomněl, co dnes slyšel. Nechtěje tudíž býti obtížným týmiž otázkami, odhodlal se, více na nic se netázati. Avšak opat sám ho navštívil a vyzvídal příčinu, proč více nepřichází s mnohými pochybnostmi k němu na poradu. — „Bojím se, abych vám nebyl obtížným,“ upřímně odpověděl stařeček. „Toť jistě marna jest obava,“ poučuje bratra, řekl opat, „neboť láska křesťanská nezměrna jest a nevyvážitelna.“ Aby pravdu tolik vážnou nezkušenému poustevníku znázornil, zvolal: „Bratře, rozsviť lampu!“ — Bratr poslechl. — Tu vzal opat lampu jinou a rozžehl ji od lampy hořící. „Nyní odpověz, bratře milý,

k otázce: „Ujmu-li utrpělo světlo lampy tvé proto, že jsem druhou od ní rozžal?“ — „Toho nepozoruji,“ byla odpověď. — „Věz tedy,“ doložil Jan, „kdyby všickni bratři ze scytické pouště u mne se sešli, aby se poradili se mnou, ničeho bych nepozbyl, udíleje rady, *poněvadž ji vážím ze Srdce Kristova.* Proto přicházej, bratře, kdykoli ti mé rady třeba, nic se neboje, že bys mi nějak byl obtížným.“ (Srov. k věci: Podstránský: Výklad IV. str. 646, 647.)

Takovým sluncem má býti jeden křesťan druhému. Dnes chybí jeden. Odchýlí se od cesty pravé. Druzí vidí chybu, hřích — a přece nenapomenou bližního v lásce. — Za zády o tom mluví, ale nešťastníku nepomáhají. — Hle! Opět může volati: „Pane, nemám člověka . . .“

A nebývá tomu mnohdy jinak i mezi kleriky. — Chybuje se při studiu, chybuje se při modlitbách, chybuje se ve společenském řádu. — Mnohý škodolibě se pousměje, ale neporadí, nepoučí. — V pravdě: „Pane, nemám člověka . . .“ Pánové, to jsou věci stavovské. A hle! Pán Ježíš praví: „Dám ctitelům Svého Srdce veškeré *stavu* jejich potřebné milosti.“ Quid faciendum? Buďme ctiteli nejsvětějšího Srdce Páně a nalezneme milosti potřebné ve stavu svém. — Avšak nám více jest třeba milostí než jiným. — Jsmeť pastýři duší nesmrtelných a těmto zvláště dáno jest zaslíbení: „*Kněze* a všecky, kdož o spáse duší pracují, ozbrojím darem takovým, že *nejzarytější hříšníky obrátí.*“

B) Blahoslavená *Angela* z Foligna narodila se roku 1248. Provdavši se, vedla život úplně světský. Avšak ve světě nenašla pokoje. Hlas svědomí živě jí připomínal soud po smrti a tresty věčné. Hledajíc klidu, začala se opět modliti a uvažovati o utrpení Páně. Toť správná cesta k dokonalému obratu. Větší ovšem bylo milosrdenství Boží než veškeré hříchy spáchané. Aby o lásce vroucí ujistil kajícnici Pán, často se jí zjevoval. Tak jednou odhalil jí veškeré hříchy a poukazoval, co za které hříchy vytrpěl. Zvláště bylo uvedeno, že Srdce Kristovo bylo probodeno pro veškeré

hříchy srdce — pro zlost, závist, špatnou lásku, hříšné žádosti a náklonnosti . . . Aby na utrpení Páně tím více pamatovala, prosila blahoslavenou Pannu Marii a sv. Jana Ev. o znamení, jež by jí vždy připomínalo utrpení Páně. Tu ukázáno jí bylo Srdce Kristovo se slovy: „V Srdci tomto není klamu, nýbrž vše v Něm jest pravda.“ Když dále na modlitbách trvala kajícnice, zjevil se jí Kristus jasněji a vybídl ji, aby ústa přiložila k otevřenému boku a pila z krve vytékající, jež ji očistí. — Takto jsouc úplnou kajícností proniknuta, opustila svět a ve třetím řádě svatého Františka kajícně dokonala život v roce 1309.

U nejsvětějšího Srdce Páně stala se Anděla z Foligna kajícnicí, světicí.

Proto svatý Bonaventura, serafský učitel církevní, blaženě napomíná: „Surge igitur, anima amica Christi, vigilare non cesses, ibi os appone, ut haurias aquas de fontibus Salvatoris“ (L. 9. de Ss. Corde).

Avšak co zbloudilých duší jest, jež k Srdci Páně nespěchají, tlukotu Jeho neslyší, — po cestách špatných se ubírají . . . A hle! Vzácný jistě prostředek podává Pán, když velebné činí zaslíbení: : *„Kněze a všecky, kteříž o spáse duší pracují,* ozbrojím darem takovým, že nejzarytější hříšníky obrátí.“ — Ano, ano, ctihodní pánové, buďte sami horlivými ctiteli Srdce Kristova, učte jiné ctíti Srdce Páně, přiveďte hříšníky k otevřenému boku Ježíšovu — a všude nastane obrat životní. — Proudům lásky, jež plynou ze Srdce Páně, neodolá nikdo. — Neodolal vojín, jenž bok Kristův otevřel, neodolal setník pod křížem, neodolali četní jiní, o nichž praví písmo svaté: „A veškeren zástup těch, kteřížto spolu byli u toho divadla a viděli, co se dálo, tepouce se v prsy své, navracovali se.“ (Luk. 23, 48.) Neodolá tudíž ani nejzarytější hříšník. Paprsky Srdce Páně ozáří temnotu duše, kříž Srdce Kristova otřese svědomím, plamen rozehřeje ledové srdce hříšníkovo tak, že ochotně poklekne u zpovědnice, otevře srdce dříve tolik nepřístupné. Radostně rozhřešuje kajícníka kněz a vede ho k oltáři Páně, aby tu na prsou Páně spočinul, tajemný

tlukot přesvatého Srdce uslyšel a Ježíši Kristu slíbil, že nikdy více se nevzdálí od bohatého pramene milosti a pravdy.

Toť, ctihodní pánové, tajemství zázračné téměř činnosti pastýřské svatého Františka Sáleského. Jsa zcela proniknut láskou a úctou k božskému Srdci, na 72.000 bludařů přivádí zpět ke stádci Kristovu!

Nuže, bratře drahý! Rozvaž velikolepý úspěch ctitelův a apoštolů Srdce Páně a snadno se přesvědčíš, jak nesmírnou podporou nynější činnosti pastýřské jest ctíti Srdce Ježíšovo a úctu jeho každým okamžikem šířiti. —

Než i o apoštolátu laiků mluví se dnes! Mnohý myslí, kdoví jaké novoty nepřináší v pastýřskou činnost časovou. A přece již dávno k apoštolátu laiků poukazoval Kristus ve svém zaslíbení: *„Kněze a všecky, kdož o spáse duší pracují,* ozbrojím darem takovým, že nejzarytější hříšníky obrátí.“ Ctihodní pánové! Kdož jsou ti všickni? Inu — každý, kdo s knězem spolupůsobí, aby dosažen byl cíl pastorace. — Výslovně to víme o sestrách Navštívení Panny Marie ze zjevení, jehož se dostalo blahoslavené Marketě roku 1688. O všech jiných tak usuzujeme z toho, že Pius IX. a Lev XIII. schválili a omilostnili tak zvaný *apoštolát modlitby.*

Apoštolátem modlitby myslíme spolek věřících, kteří hlavně modlitbou a dobrými skutky pomáhají šířiti úmysly Srdce Ježíšova. Členové se dělí na tři třídy. — *Prvá* třída každý den ráno budí úmysl, obětovati modlitby, práce i utrpení dle vůle přesvatého Srdce Páně. — *Druhá* třída přidává k úmyslu každý den jeden „Otce náš“ a desetkráte „Zdrávas Maria“, modlíc se zároveň na zvláštní úmysl, jenž členům se dává každého měsíce. — *Třetí* třída ukládá členům svaté přijímání ke cti božského Srdce.

Údův apoštolátu modlitby jest na milliony. — Jest to mohutný šik zbožných ctitelů Srdce Kristova, kteří dobývají co nejvíce milosti sobě i lidstvu veškerému. Toť jistě jen dokladem ke slovům Páně (Mat. 18, 19. 20.):

„Opět pravím vám, jestliže by dva z vás svolili se na zemi o jakoukoli věc, za kterou by prosili, staneť se jim od Otce mého, kterýž v nebesích jest. Nebo kde jsou dva, neb tři shromážděni ve jménu mém, tuť jsem já uprostřed nich.“

C) Konečně budiž pamatováno, že Ježíš Kristus velice cení úctu věnovanou přesvatému Srdci Svému. — Proto ctitelů Srdce Svého zvláště si váží a za všech okolností na ně pamatuje. Věru vzácná to vděcnost! Známý básník praví:

Udělíš-li dobrodiní,
vpiš to v listí květinové,
tobě-li kdo dobře činí,
vpiš to v desky mramorové.

Zvadne brzo list květinový, časem zvětrá i deska mramorová. Avšak památka těch, kteříž šíří úctu Srdce Ježíšova, na věky jest. Proto jména jejich zapisuje si Kristus do Srdce, jež jest Srdcem Syna *věčného* Otce. O tom svědčí zaslíbení jedenácté, když ohlašuje:

„Jména těch, kdož uctění Srdce mého rozšiřují, zapsána budou v Srdci Mém a *nikdy* z něho nevymizí.“

Ó hleďmež tudíž, ctihodní pánové, státi se nadšenými *šiřiteli* úcty přesvatého Srdce Páně. Trojí cestou možno se bráti k cíli:

1. K prvé cestě náleží následující podniky: rozdělovati *obrazy*, medailky, škapulíře Srdce Ježíšova; rozšiřovati knihy o Srdci Páně nebo aspoň získati nové předplatitele; opatřiti sochy nejsvětějšího Srdce; prapory zdobiti Srdcem Páně, zřizovati, zdobiti oltáře, kaple a kostely ke cti nejsvětějšího Srdce. — Jak zavděčili by se páni novosvěcenci nejsvětějšímu Srdci, kdyby na památku svých prvotin rozdávali obrázky nejsvětějšího Srdce Kristova!

2. Druhý způsob, rozšiřovati pobožnost k Srdci Ježíšovu, jest v tom, že *vyučujeme* jiné, jak jest ctíti

Srdce Kristovo, nebo aspoň vybízíme schopné, aby vyučovali. — Jak snadné a záslužné to pole působnosti pro katechetu ve škole, pro kazatele v kostele, pro Samaritána u lože nemocných!

3. Třetím prostředkem jest *modlitba* na úmysl, aby Duch svatý všechna srdce osvítil a lásku rozohnil k nejsvětějšímu Srdci Páně. Ba můžeme se též modliti, aby Bůh požehnal námahám horlivých rozšiřovatelů pobožnosti a úcty k Srdci Páně.

Ctihodní pánové! Jak šťastni jste, že můžete trojím způsobem přispěti k tomu, aby nejsvětější Srdce Kristovo bylo co nejvíce ctěno a milováno! Každá obět v té příčině nese veliké úroky! Vrátíte, ctihodní pánové, pokoj tak mnohým rodinám! Ve všech protivenstvích otevřete sobě i jiným pramen jisté potěchy! Bezpečným útočištěm bude Kristus Pán vám i všem ctitelům nejsvětějšího Srdce vaší péči svěřeným! Co požehnání přivodí tato pobožnost do rodin, osad, měst i zemí! — Hříšníci započnou život nový, zmizí vlažnost z osady a horlivost ozdobí každého, kdož dobré vůle jsou. A co nejvíce na váhu padá za rozbouřených dob přítomných — pokoj přinášeti budete svým milým a s ním i požehnání Boží. Kdož by tu odvážil se říci, že by marně se namáhal, kdyby úctu Srdce Kristova šířil. A přece, drazí moji, ještě to nejhlavnější nebylo uvedeno. Což není blahým zaslíbením, že jména těch, kdož uctění Srdce Jeho rozšiřují, zapsána budou v Srdci Jeho a nikdy z Něho nevymizí? Pravda, jest to obrazně řečeno, ale za to tím názorněji. — O kom že říkáme, že si jméno jeho zapíšeme do srdce svého? Jest to jistě osoba nám velice milá, jest to náš veliký dobrodinec, jest to zachránce života našeho a p. A hle! Ježíš Kristus totéž tvrdí o všech, kdož rozšiřují úctu Srdce přesvatého. Ó ctihodní pánové, snažte se, aby vaše jména zapsána byla do Srdce Ježíšova a proto se staňte neunavnými horlivými missionáři úcty Srdce nejsvětějšího! Pečujte o to, aby Srdce Ježíšovo stalo se králem a středem všech srdcí!

* * *

Jako vzácný trojzvuk od nejsvětějšího Srdce zní trojí zaslíbení:

1. Dám ctitelům Svého Srdce veškeré stavu jejich potřebné milosti.

2. Kněze a všecky, kteříž o spáse duší pracují, ozbrojím darem takovým, že nejzarytější hříšníky obrátí.

3. Jména těch, kdož uctění Srdce mého rozšiřují, zapsána budou v Srdci Mém a nikdy z Něho nevymizí.

Dobré srdce vaše, ctihodní pánové, nemohlo jinak odpověděti než vážnou připovědí: „Chci vždy býti horlivým ctitelem Srdce Ježíšova, chci býti též neunavným úcty Jeho missionářem. Ó díky vám za taký úmysl. — Bůh jej slyš, sil a požehnej. Tak činnost vaše přinášeti bude užitek mnohonásobný a blahá vás bude provázeti jistota ze slov Páně: „Qui manet in me et ego in eo, hic fert fructum multum.“ „Kdo zůstává ve mně a já v něm, ten nese ovoce mnohé.“ (Jan 15, 5.) — Zdaž není v tom vyznačen jasný znak, že rozšiřovatel úcty Božského Srdce jest vyvolen pro věčnou blaženost? Jak dobrý jest k nám Hospodin! Svaté Kateřině dal voliti mezi korunou trnovou a zlatou. A světice sáhla po trnové koruně. Nám však nabízí pouze korunu života věčného. Ó tisícerý buď Ti vzdán dík, Ježíši milostný, za pramen lásky tak veliké. Jen o jedno Tě prosím. Dal-li jsi mi začíti, dopřej milosti, abych též úmysly provedl a v nich do konce též setrval.

Proto pln jsa blahé naděje, v jásavý zpěv propukám:

Ježíši, Spasiteli můj,
chovej mne ve Své stráži,
ať zhoubná světa lest
mne více neuráží,
jako ovce bývá chráněna
rukou pastýře svého,
Své mi poskytuj ochrany
před klamem hříchu všeho.

Až vyprší má hodina,
když v zem se tělo vrátí,
tu zvláště, smírce laskavý,
rač o duši mou dbáti,
za všecko, co zde opustím,
rač vyměnit mi nebe,
bych v sboru svatých andělů
tam věčně slavil Tebe.

Doslov.

Málo chvil dleli jsme u nejsvětějšího Srdce Kristova. Ale jak dobrotiv byl k nám Hospodin. Pravdami věčnými vzdělán rozum. Srdce zušlechtěno vzorem Kristovým a vůle nadšená si zvolila hesla:

Vždy vpřed!

Ve kříži síla má!

Srdce knězovo ať láskou plá!

Otevírej srdce své sobě, zpovědníku i příteli!

Tlukot Srdce Kristova buď tlukotem srdce mého!

Svatým budu dle vůle Hospodinovy!

Snaž se o odměnu slíbenou ctitelům nejsvětějšího Srdce Páně! — —

Končíme třídení. Na rozchod jednu otázku: Kam půjdeme *nyní?* —

Ó Srdce Ježíšovo! Kam nyní půjdu, ptáš se mne? — Snadná odpověď! — Nebudou-li jasné *paprsky* Srdce Tvého ozařovati duše mé, jsem slepým vůdcem duší nesmrtelných.

Kříž-li na Srdci Tvém nebude mne síliti, ochabnu a slabým budu tlumočníkem vůle Hospodinovy.

Když *oheň* svatý nerozehřeje srdce chladného, ustydne láska a vzmůže se nepravost.

Nenaučí-li mne *otevřené* Srdce Tvé otvírati srdce sobě při zpytování svědomí, duchovnímu otci ve zpovědnici a příteli v žalu, na věky zavřeš nebe hříšníku nekajícnému.

Když přesvatá *krev* nenapojí duše žíznivé, zahyne a věčnou žízní bude trápena.

Voda-li z boku Tvého neobčerství často znaveného pastýře, zemdlí, usne a dravý vlk uchvátí, rozptýlí ovečky Tvou krví vykoupené.

Když *koruna* nebude hlásati odměny za práci, boje, utrpení, zmalomyslním a budu služebníkem neužitečným.

Nuže, ke komu půjdeme jinému, ó Ježíši předrahý, — ke komu jinému než k Tobě, — na Srdce Tvé. — Zde jest nám dobře býti. — Ó Srdce Ježíšovo, zůstaň králem a středem srdcí našich. Tlukot Srdce Tvého buď i tlukotem naším po celý život, po celou věčnost.

Proto, jakoby na milou vzpomínku, pěje rozradostnělá duše má:

Ó Jesu, lásky zdroji,
Ty touho duše mé,
kéž navždy s Tebou spojí
mne svaté *Srdce* Tvé.

Bych hříchů kál, Tě miloval,
se spasen stal a radoval,
kde v slávě své svým jeví se
můj Ježíš, Bůh a Pán. Amen.

II.

Činnost pastýřská a náš duch stavovský.

Předneseno při pouti bohoslovců československých na Svatou Horu u Příbrami v roce 1904.

Raduj se, Matko Božská,
a pros za nás, Panno čistá;
uslyš nás, Kriste Pane,
na prosbu Matky Své milé!

[: Buď nám milostivá,
oroduj za nás,
Panno Maria! :]

Zpěv lidu na Svaté Hoře.

Ctihodní pánové!

Za zvláštních okolností začalo století dvacáté. Jestiť známo, jaký spor veden o to, *kdy* vlastně dvacáté století začíná. *Bojem* tedy začalo naše století a boj zuří podnes. Po krvavých hrůzách válečných v jižní Africe nastal ukrutný zápas v Asii, jenž v dějinách lidstva sotva má soupeře. Avšak ani v Evropě není pokoje. Neteče sice krev lidská potokem, ale boj na život a smrt vypovězen církvi ve Francii, jež světové mateři lidstva tolik děkovati má. A jak v Italii tomu jest?

Není však třeba choditi ani tak daleko. Vždyť u nás, doma žijeme v ustavičném ohni křížovém. Boj jest ve sněmovnách, boj zuří mezi jednotlivými stranami, ba i dravý řádí boj mezi jednotlivými stavy. Bohužel, že ani stav duchovní není boje ušetřen. I mezi námi objevují se strany, jež nejednou příkře proti sobě stojí.

Kdykoli nastaly doby kritické, vždy vážné ozvaly se hlasy a připomínaly zásady, jež by rozvaděnému lidstvu prospěly co nejvíce. Tak tomu i dnes; neboť nejednou rozhodné pronešeno slovo *o povinnostech katolíků ve století dvacátém.* U nás v té příčině platně slova se ujal nejdůstojnější pan biskup Eduard Jan Nepomucký *Brynych.* Bylo to na druhém sjezdě katolíků československých v Hradci Králové roku 1902. V úchvatné řeči připomínal následující povinnosti:

1. Buďme katolíky z přesvědčení!
2. Mysleme důsledně.
3. Pečujme o poučení vzdělanstva i lidu.
4. Pro katolíky chceme katolické školy.
5. Neunavně pracujme ve spolcích.
6. Tisk katolický podporujme ze všech sil.
7. Buďme spojeni s Petrem.
8. Hajme svobod církevních proti přehmatům státním.
9. Křesťanská charitas budiž naší apologií.
10. Náboženské povinnosti konejme horlivě.
11. Postarejme se o spravedlivý dějepis český!

Duchem uvedených povinností katolíků dvacátého století jest i vésti veškerou činnost pastýřskou dnes; neboť dobrý pastýř stádce své nejen vede, nýbrž i předchází, na sobě názorný dávaje vzor uvědomělého katolíka. Než ku práci tak vážné, k boji tak smrtonosnému nedostačí jednotlivec. V jeden mocný šik jest se spojiti všem. To však jen tehdy možno, ovládá-li *týž duch* všecky *pastýře.*

Dnes pak, vážení pánové, jest mně uloženo pojednati jak *o činnosti pastýřské,* tak *o duchu stavovském.*

I.

Pastýřská činnost.

Jen málo slovy rád bych, ctihodní pánové, naznačil *časovou činnost pastýřskou* za našich dnův. Avšak přál bych si upoutati celý postup řeči k něčemu známému a nám všem milému. A tu na pomoc mi spěje svatý Otec *Pius X.*, prohlásiv mimořádné léto milostivé na svatou pamět dne, kdy za článek víry prohlášena byla nauka o neposkvrněném početí nejblahoslavenější Panny a Matky Boží Marie. Představme si živě obraz svaté Panny bez hříchu prvotního počaté a z něho naučme se znáti:

A) podmínky zdárné činnosti pastýřské a

B) směr pastýřské činnosti nynější.

Tak více přivineme se k Matce Boží a aspoň poněkud oslavíme významné jubileum letošní na Svaté Hoře.

A) Podmínky zdárné činnosti pastýřské.

1. První podmínka zdárné činnosti pastýřské za našich dnů jest *svaté nadšení pro věc Kristovu.* Nadšen budiž pastýř sám, jiným však nadšení sděluj. Toť vůle Páně. „Ignem veni mittere in terram, et quid volo nisi ut accendatur.“ „Oheň přišel jsem pustit na zem, a co chci, jediné aby se zapálil.“ (Luk. 12, 49.) I v tomto směru jest duchovnímu vzorem blahoslavená Panna bez prvotního hříchu počatá. Jestiť sama nadšení plna pro věc Kristovu a jiné nadšenými činí.

Hle! Matkou Boží stala se Maria. Již jásavým svolením k mateřství vane nadšení. Avšak nadšení nese ji výše. Na hory spěje ku příbuzné své. A sotva jest

pozdravena, nadšený pěje chvalozpěv: „Magnificat anima mea Dominum, et exsultavit spiritus meus in Deo salutari meo.“ „Velebí duše má Hospodina a zplesal duch můj v Bohu, spasiteli mém.“ (Luk. 1, 46. 47.) Toto nadšení svaté provází Matku Páně v dobách radostných i smutných. Jistě jen svatá, *nadšená* láska plá i sedmibolestným srdcem Marie Panny pod křížem. — Kéž by tomu bylo vždy i v naší činnosti pastýřské! Nadšeně pracovati, když se vše daří, když vše vůkol nás velebí, není věcí tolik nesnadnou, avšak zachovati tolik nadšenosti i v hodinách smutných a trudných — toť zvláštní zjev, jenž prozrazuje mysl hrdinnou a srdce veliké. Proto vhodně nás napomíná slovo básnické:

„Ó co v nadšení božského znáš,
hraď si to věrou svatou,
v temnu žití ať pochodeň máš
v nesmrtelnosti vzňatou.“

Člověk nadšený jiného snadno nadšeným učiní. I tu platno: „Nemo dat, quod non habet.“ Zjev, slovo, skutek duchovního pastýře měl by všude buditi nadšení. Není tomu jinak při Panně bez hříchu prvotního počaté.

V šedém dávnověku duch můj zří muže Duchem svatým osvíceného. V daleké budoucnosti vidí Pannu beze hříchu prvotního počatou, vyvolenou Matku Boží. Avšak slyším i slovo Isaiášovo, jež tlumočí nadšení muže svatého: „Ecce Virgo concipiet et pariet filium, et vocabitur nomen ejus Emmanuel.“ „Aj panna počne a porodí syna, a nazváno bude jméno jeho Emmanuel.“ (Is. 7, 14.) Než spěji dále.

V tiché chýši nazaretské na modlitbách klečí Panna. Blahou zvěst tlumočí archanděl svaté snoubence Josefově: „Ecce concipies in utero et paries filium et vocabis nomen ejus Jesum. Hic erit magnus et filius Altissimi vocabitur, et dabit illi Dominus Deus sedem David, patris ejus, et regnabit in domo Jacob in aeternum et regni ejus non erit finis.“ „Aj počneš v životě a porodíš syna a nazveš jméno jeho Ježíš. Tenť bude veliký a Syn Nejvyššího slouti bude, a dá jemu Pán

Bůh stolici Davida, otce jeho, a kralovati bude v domě Jakobově na věky a království jeho nebude konce.“ (Luk. 1, 31. 32.) Svolivši k mateřství Božímu chvatem spěje na hory a ze přítomnosti Mateře Boží v radost propuká Alžběta a radostně plesá v životě matčině i předchůdce Páně! — Nadšení plodí nadšení!

A což my, vidouce Pannu Marii bez hříchu prvotního počatou a svatého zápalu plnou, — my bychom zůstali chladnými? Což nezříme sepiatých rukou Marie Panny a v nich poukaz na pramen věčného nadšení? „In meditatione mea exardescet ignis.“ „V přemýšlení mém rozpálil se oheň.“ (Žalm 38, 4.) Proto asi i Kristus Pán vzorem nám velikého muže modlitby, aby byl odkryt pramen, z něhož svaté nadšení vytrýsklo, tak že o Pastýři dobrém uplatňuje se slovo: „*Exultavit* ut gigas ad currendam viam“, „*zplesal* jako obr, cestou běžeti maje.“ (Ž. 18, 6.)

2. Druhou podmínku zdárné činnosti pastýřské označují *jisté vědomosti a osvědčená svatost* pastýřova. — Za dob našich býti nadšeným pastýřem duší není věcí snadnou. Zléť jsou doby naše, velmi zlé. Co jen nepravd, bludů, lží jako úlisný had světem se vine; co hříchů, neřestí, bahna, podvodův ohaví a ničí společnost lidskou! A ve všech okolnostech těch jak dobrý pastýř objeviti se má kněz katolický, přesvědčivě ohlašuje vůli Boží jako archanděl Gabriel, dle Rafaela všechny provázeje i posiluje, nad to pak se štítem svatého Michaela vítězný podstupuje boj proti lži a nepravosti. Proto téměř znalost a svatost archanjelská by měla říditi naši činnost veškeru. Právě tuto znalost, tyto vědomosti tlumočí sluneční zář, jíž přioděna jest blahoslavená Panna beze hříchu prvotního počatá. Svatost pak pastýřská jest jakoby korunou dvanácti hvězd.

a) *Zář sluneční — a vědomosti!* Jak zvláštní to obraz a přece tolik pravdivý. — Sluneční paprsek

1. nenalézaje překážek, všude vniká a všecko proniká, šíří se přímočárně a to ve všech směrech.

2. Rychlost slunečního paprsku jest nesmírná. Konečně

3. účinky jeho jsou životodárné.

V této příčině poukazuji k tomu, co jsem řekl a napsal ve svých přednáškách „Pramen života v nejsvětějším Srdci Pána Ježíše“ na str. 21—25. Praví se tam takto:

„V záři sluneční zjevuje Srdce své Pán. Tím ukazuje i cestu ku pravdě a milosti, znázorňuje, jak jest pracovati o pravdě a milosti Boží. Zkoumejme bedlivě.

Světelný paprsek má jisté vlastnosti:

1. nenalézaje překážek všecko *proniká,* neboť rozšiřuje se *přímočárně* ve *všech* směrech;

2. *rychlost* paprsku světelného jest nesmírna. Fysikové udávají 42.000 mil (= asi 300.000 km) za vteřinu;

3. *oživuje* vše, co schopno života.

Každá z uvedených vlastností poučuje jasně duši vnímavou.

Ad 1. Světelný paprsek nenalézaje překážek, všecko *proniká,* neboť rozšiřuje se *přímočárně* ve *všech* směrech. Kdož by tu nevzpoměl ihned na *důkladnost,* již doporučuje nejsvětější Srdce, běží-li o pravdu a milost Boží. Povrchnost musí zmizeti každá. „Sic currite, ut comprehendatis“ (I. Cor. 9, 24). Názorně pak líčí potřebnou *důkladnost* Hospodin u proroka Ezechiela (3, 1), když praví: „Sněz knihu tuto“, „Comedas librum hunc“. Tak připravil Pán proroka, když vysílal jej k lidu vyvolenému řka: „Jda, mluv k synům israelským“. A naše příprava, ctihodní pánové, by měla býti snad povrchní? A nebáli bychom se Hospodina? Ano, ano, budoucí úřad můj vyžaduje, abych studoval důkladně, tak uznej každý a dle toho i jednej.

Avšak i jiná věc mne může pobádati k důkladnosti. Prorok Ezechiel (3, 3) mluví o ní. Čteme takto: „I snědl jsem ji, a učiněna jest v ústech mých jako med sladká.“ — Rozumíte slovům těm, pánové? Z důkladnosti plyne sladkost, záliba, láska, nadšení pro *pravdu* Kristovu. Radostně tlumočí názor uvedený svatý Pavel: „Scio, cui credidi et certus sum“ (II. Tim. 1, 12). Indifferentismus doby naší jest důkazem, že schází *důkladnost* ve studiu *pravdy Kristovy.* Zde jest třeba reformy. Proto prosím, ctihodní pánové: Na plné

čáře budiž vypovězen boj každé povrchnosti, znak *důkladnosti* ať zdobí práce naše.

Co dále, ctihodní pánové, říci o polovičaté, povrchní práci v našem *posvěcování!* Znáte, pánové, zákonníky a farizeje! To jsou vzorové polovičatosti a povrchnosti; svrchu krásní, svatí, nevinní — ale uvnitř — hrozno vysloviti. Ať za mne promluví Ježíš Kristus sám: „Vae vobis scribae et pharisaei hypocritae: quia similes estis sepulchris dealbatis, quae aforis parent hominibus speciosa, intus vero plena sunt ossibus mortuorum et omni spurcitia. Sic et vos aforis quidem paretis hominibus justi: intus autem pleni estis hypocrisi et iniquitate . . .“ (Mat. 23, 27. 28.) — Tak hřímá osmerým „běda, vae“ předobré Srdce Páně do farizejské povrchnosti ve velikém díle vlastního posvěcení. — Co tedy učiním? K posile čtu v knihách královských (III. 18, 21) rozhodné slovo Eliášovo: „I dokavadž kulhati budete na obě strany? Jestliť Hospodin Bohem, následujtež ho; pak-li bál, následujtež toho.“ — Ergo, quid faciam?

Ad 2. a) *Rychlost* paprsku světelného připomíná *chuť ku práci, pilnost, neunavnost.* — Říkává se „s chutí do toho a půl díla hotovo“. Zlatá to moudrost lidová. Sluneční paprsek ihned letí, neustává až dospěje k cíli. — Viz, duše má, svého Spasitele, jak do únavy pracuje; viz velikého apoštola národů svatého Pavla, jenž apoštolský život nazval *během* — „cursum consumavi“ (II. Tim. 4, 7); viz na sta missionářů v dobách našich, jak pilně, ochotně, neunavně pracují, běží-li o pravdu a milost Boží. Dojemný příklad uvádí i letošní ročník časopisu „Echo z Afriky“ ve článku „Dobrý pastýř“. — A my? — My snad jsme ke všemu rychli (— k jídlu — ke spaní . . .), ve všem neunavni a pilni, jen do opravdové, důkladné práce o pravdě Kristově a o posvěcení vlastním se nám nechce. Jistě včas varuje nás Srdce Kristovo!

Newton byl muž ducha bystrého. Jsa však tázán, jak se dopracoval výsledků tak znamenitých, odpovídal skromně: „*stále* jsem o nich přemýšlel“ nebo „předmět,

který zkoumám, mám *stále* na mysli a čekám, až nejasné o něm ponětí poznenáhla *úplně* se mi objasní.“ (Srov. Svépomoc dle Smilesa, Praha 1877 str. 26, 27.) — — Tak jedná muž vážný ve věcech pozemských. A my ve věcech života nadpřirozeného neměli bychom býti neunavnými a stálými?

b) *Přímočárně* letí paprsek sluneční, není tu oklik ani záhybů, není tu *odkladů*. Práci odkládati nesmí, kdo jí chce vykonati mnoho. „Jáť musím dělati dílo toho, kterýž mne poslal, dokudž jest den, přicházíť noc, kdežto žádný nemůže dělati“ (Jan 9, 4). Obchodní lidé říkají: „Čas jsou peníze“. Ve skutečnosti však jest čas mnohem více. Nejlépe pozná člověk u lůžka umírajícího cenu času. Za peníze celého světa nedostane se mu ani hodiny jediné. Milí přátelé! Napsal kdosi: „Kdyby člověk denně jen *hodinu*, kterou jinak zmaří zbytečnostmi nebo netečností, věnoval na *vlastní vzdělání*, po několika letech byl by mudrcem; kdyby pak věnoval *hodinu tu dobročinnosti*, stal by se život jeho užitečným celému pokolení.“ Co říci by bylo o účelné činnosti pastýřské na vinici Páně! — Pánové! Ztracené jmění může býti nabyto pracovitostí, vědomostí, učením, i ztracené zdraví léčením, avšak čas ztracen jest na věky. Cenu času názorně vštěpuje Pán podobenstvím o desíti pannách. Bláznivé panny, kupujíce oleje, zpozdily se. Přišly konečně a volaly: „Pane, Pane, otevři nám.“ Ale on odpovídaje, řekl: „Amen, pravím vám, neznám vás.“ I končím slovy Kristovými: „Bděte tedy, nebo nevíte dne ani hodiny.“ (Mat. 25, 1—13.) „Ideo vigilandum et orandum, ne tempus otiose transeat.“ — (Im. Chr. I. 10. 2.)

c) Šíří-li se konečně světelný paprsek ve *všech směrech*, připomíná činnost *všestrannou*. — Zde není třeba mluviti mnoho. Slova sv. *Pavla* (I. Cor. 9, 22) „Omnibus omnia factus sum, ut omnes facerem salvos“ učí každého významně. Chci-li býti užitečným pastýřem, objevím se *před světem učeným*, třímaje v ruce *pochodeň solidních vědomostí;* ubohým a nešťastným otevru *srdce;* avšak *s vůlí* pevnou a neohroženou jak

archanděl Michael dám se v boj proti hříchu a nevěře. — K tomu ke všemu, ctihodní pánové, jest zapotřebí vážné, solidní přípravy, kteráž předpokládá neúmornou *činnost všestrannou*. — —

Světelný paprsek jest tedy výtečným učitelem nám. Mnohému se snad zdáti bude, že by mnoho požadováno bylo. Tu prosím, ať uváží, že *mimořádné poměry nynější* vyžadují *mimořádných pastýřů* nadšených a neohrožených. Řekl bych duchem *sv. Pia V.: „Dejte mi nadšené a neohrožené pastýře — a já převrátím nynější svět.“*

Quid ergo faciendum? ptá se snad mnohý. Odpovídám duchem a slovem žalmu osmnáctého: „Exulta ut gigas ad currendam viam“ — *Exulta*, plesej, když ti pracovati o pravdě a milosti Boží. A tu mnohý dovede naříkati třeba osm hodin nad otevřenou knihou, nad únavou a obtížemi, pracuje však poctivě sotva osm minut. Změň pořádek. Pracuj osm hodin a duch pocítí, co to jest exultare in Domino, exultare in veritate Christi, exultare in gratia.

K tomu ovšem třeba, abychom byli aspoň trochu gigantes. Gigas pohrdá titěrnostmi, ty jsou pro děti, ne pro obry, gigas si nehraje, nýbrž pracuje vážně. I v tomto, ctihodní pánové, mnoho se chybuje . . . Mám studovati, mám se posvěcovati. Toť dílo hodno práce obrovské, vyžadujíc povahy hrdinné, skálopevné. Což však říci, když mnohý místo studia sáhne po knize zábavné, píše dopisy, hraje si jak malé dítě? Co říci, když tak nevážně pracuje o svém posvěcení klerik jako nějaký chlapeček ze škol obecných? — — Pánové — simus gigantes! Proto opakuji: exultate ut gigantes ad currendam viam!

Ad 3. Všude *život*, kamž dopadá paprsek sluneční. I Ježíš Kristus, tamquam *sol* justitiae, vysílá ze Srdce nejsvětějšího paprsky pravdy a milosti. K novému životu volá vše pravda Kristova, nový život všude plodí milost Boží. Toto má býti znatelno i v duši naší i ve výsledcích práce pastýřské.

Novým životem žije člověk, jenž přijal pravdu Kristovu a milostí Boží korunoval duši nesmrtelnou. Znova se narodil, znova žije. Pánové! To jest něco velikolepého, mohu-li říci se svatým Pavlem: „Vivo autem, jam non ego, vivit vero in me Christus". (Gal. 2, 20.)

Avšak vy, ctihodní pánové, studujíce pravdu a posvěcujíce sebe, máte se státi vhodnými orgány Pána Ježíše. — „Ego elegi vos et posui vos, ut eatis et fructus afferatis et fructus vester maneat" (Jan 15, 16). Uvažte *úkol*, k němuž se již nyní připravujete, uvažte *doby*, v nichž úkol proveden býti má. Mimoděk vzpomíná tu člověk na slova svatého Pavla k Efesským (9, 12), jenž vidí v naší činnosti boj a dokládá: „— — non est nobis colluctatio adversus carnem et sanguinem, sed adversus principes tenebrarum harum, contra spiritualia nequitiae . . ." Ano, ctihodní pánové, *pochodeň pravdy* Kristovy máte třímati v rukou svých a zaplašovati *tmu* bludů, lží a klamů. Ale pozor! Tuto pochodeň pravdy třímati dovede jen *ruka svatá*, jež září láskou nadšenou pro Ježíše Krista. — Šťastná osada, jež má kněze *proniknuté pravdou Kristovou*, šťastná osada, jež má kněze *svaté*, plné milosti Boží! V paprscích pravdy a milosti mohutní na celé osadě život nový, život nadpřirozený . . .

Kéž bychom dobře uvážili povolání své a dle toho zařídili i přípravu veškerou, obohacujíce se pravdou a milostí Kristovou. Drazí pánové, jsme pouze nástroji v rukou Božích. — Nevhodný nástroj odloží řemeslník a sáhne po dobrém. Bůh pak by toho nemohl učiniti? Saul zavržen, zavržen Heli, — i na sta jiných — a já bych se báti neměl? Boha oklamati nemohu, i kdybych celý svět oklamati uměl. Z té příčiny volám: Pryč s povrchností, pryč s leností, — pracujme důkladně, pracujme pilně, abychom život nový všude šířiti mohli.

Jako dodatkem jest zavaditi o otázku: „Co jest nám studovati?" Ať odpovědi k uvedené otázce všelijak by se různily, není pochyby, že všechny za jedno jsou

v tom, aby hlavně dbáno bylo *studií odborných*. Ve svém odboru budiž každý autoritou. Nedopusť, aby tě viniti mohla moderní intelligence z povrchnosti, běží-li o náš odbor stavovský. Toť bylo by hanou, ale hanou oprávněnou. Ve všem jiném může býti kněz diletantem, v bohosloví však budiž rozhodně odborníkem. Jenom tak dobudeme vážnosti sobě i stavu.

Mimoděk vzpomínám na malíře ze starověku. Apelles jest jméno jeho. Vyhotovil rukou umělou obraz, o němž sám usoudil, že by dokonalým byl. Chtěje však slyšeti i soud jiných, vystavil obraz a sám ukryl se tak, aby slyšeti mohl úsudky kolemjdoucích pozorovatelů. Čeká netrpělivě. I jde kolem obrazu znamenitý obuvník athénský. Zastaví se, vida obraz, pozoruje a zkoumá. Pln radostné jsa jistoty, pronáší soud: „Vše zdá se mi pěkně provedeno, ale ty boty, takových jaktěživ neušil žádný obuvník."

Slyšel Apelles posudek, uznal autoritu mistra athénského a vše dle skutečnosti opravil. — Opravený obraz vystaven znova. Opět dostavil se pozemní ingenieur z Botanova. Ale nemoha nyní nalézti chyb skutečných, ztupil obraz celý. Tu ovšem i umělcovi došla trpělivost, i vyšel z úkrytu a poučil jej o zásadě „Sutor ne ultra crepidam!" Tomu říkáme po staročesku: Hleď si svého a nepleť se do věcí, jimž nerozumíš!

Tak názorně soudil starověk. A kdo by jej obvinil z chyby? Podobně jednati by měl každý člověk rozumný. Jsem-li nemocen, ohlédnu se po lékaři-odborníku a nejdu k některému filosofu. Chci-li co zvěděti z theologie, dotáži se bohoslovce-odborníka a ne ledasjakého novináře! V tom byl patrně starověk osvícenější věku nového!

Z toho uzavírám: Hanbou by bylo knězovou, kdyby, jsa dotazován o věcech ze svého odboru, odpověděti nedovedl. Toť hrob pro naši vážnost stavovskou. Proto především a nade vše hleďme si studií odborových, a pouze co nad to zbude času, věnujme i jiným věcem pro nás praktickým.

b) *Koruna dvanácti hvězd.* — Učený Bosuet napsal: „Běda vědě, jež nevede ke ctnosti.“ Věda sama o sobě, nešlechtí-li i citivost učencovu i jeho snahy, jest propastí nebezpečnou. I nejučenější člověk může býti nejnebezpečnějším zločincem a to právě proto, že jest nejučenější. O tom jasně pěje nadšený básník:

Weh, die dem ewig blinden des Wissens
Himmelsfackel leihn,
sie leuchtet nicht, sie zündet und äschert
Dorf und Städte ein.

Platna-li uvedená pravda vůbec, nelze vyjímati ani odbor náš. Či nebylo by správněji uzavírati a minori ad majus?

V duchu vidím velikána v říši stromové. Kořeny jako svalnaté údy vždy hlouběji zarývají se v úrodnou zemi. Ni vítr bouřlivý ni zloba jiná nemůže hnouti stromem mohutným. Nastane jaro. Krutá zimy jest zlomena vláda a slunce žhavými paprsky zahřívá zemi. Co tu zeleně, co něžných květův ozdobí najednou našeho obra. Již i zástupy kolem se kupí, chtějíce okřát, osvěžit znavené údy. A všecky jak ochotně, jak něžně k sobě zve velikán mocný. Avšak neuplyne mnoho dní v moře věčnosti, když plod přehojný zatíží strom. Vše k němu spěje, vše k plodům žádoucně hledí. Každý však jest podělen, každý radostně hojné ovoce odnáší. Toť obraz kněze katolického, toť obraz pastýře dobrého! Ne povrchnost, nýbrž *důkladnost, hloubku* oblíbil si ve studiu svém, ba čím dále, tím hlouběji proniká odbor theologický. Avšak znakem hlubokých vědomostí vždy budou překrásné květy různých ctností, řekli bychom krátce *zkušebným kaménkem hluboké vědy jest svatost života,* jenž i jiné posvěcuje jasným příkladem. Toť ona koruna dvanácti hvězd, jež zdobiti by měla pastýře našeho. Jest tu dvanácte hvězd ve skvostnou korunu spojeno. *Čtyry hvězdy* — víra — pokora — láska k Bohu — láska k bližnímu — září hlavně při učitelské činnosti; *čtyry hvězdy* — skromnost — čistota — zbožnost — štědrost oblažují cestu života kněžského, konečně i *čtyry hvězdy* — znalost — láska —

horlivost — opatrnost vedou jej k duším nesmrtelným. V pravdě pro každého něžný kvítek má kněz katolický. Jest apoštolem — mučeníkem — vyznavačem — panicem — všem všecko. — Ó ano, ano, dejte nám takové pastýře a obrat nastane ve světě širém. Dejte nám pastýře, již rozumí duchu časovému a dle toho řídí činnost veškerou, přičiňte se, aby zmizela ledabylá ztrnulost, zkostnatělost, antiquárnost v pastoraci, obnovujte pastýře novým životem každého roku, jak na velikánu stromovém jste viděli a jsem jist, že korunován bude i výsledek činnosti pastýřské, vždyť hlava korunou dvanácti hvězd korunovaná nemůže míti díla nekorunovaného!

3. Třetí podmínkou zdárné činnosti pastýřské jest *jistota* a *ochota* knězova.

Maria Panna beze hříchu prvotního počatá *stojí na zeměkouli.* Kdož by tu nevzpomenul slov apoštola národů: „*State in fide,*“ „stojte ve víře“? (I. Kor. 16, 19.) Ano, pánové! Když vůkol *skepsis* zuří, když nevěra tolikerým útokem žene na nedobytnou skálu pravd zjevených: neohroženě jest *státi* duchovnímu pastýři, aby dovedl zahřměti: „*Scio,* cui credidi et certus sum.“ „*Vím,* komu jsem uvěřil a jist jsem.“ (II. Tim. 1, 12.) „Quid mihi prosit, ego *scio.*“ „Vím, co mi prospěje.“ (Srovn.: Život sv. Ignáce, mučeníka v breviři na den prvního února.) Jenom tak dovede uplatniti slovo svatého Pavla: „Řeč má a kázaní mé nebylo v důvodných slovech *lidské* moudrosti, ale v dokázaní ducha a moci, aby víra vaše nebyla založena na moudrosti lidské, nýbrž na *moci Boží.*“ (I. Kor. 2, 4.) Vysvětlím věc příkladem:

a) Kdesi slyšel jsem kázaní t. zv. sociální. Na sto jmen uvedeno, jichž vděčně vzpomínáme při řešení otázky sociální. Co tu namluveno o mozolech, potu, ba krvi... Avšak ani zmínka se nestala o Ježíši Kristu, Vykupiteli světa. Nebýti pozdravu na počátku a konci řeči, nebylo by ani vysloveno jméno, o němž nadšeně volá svatý Petr: „Neníť jiného jména pod nebem daného lidem, v němž bychom měli spaseni

býti." (Sk. ap. 4, 12.) Hle! Moudrost *lidská* velebena byla a úplně zapomenuto na moc Boží. Ký div, že uniká i Boží požehnání?

b) Jindy ve společnosti akademikův objevil se kněz „venkovan". Bylo pronášeno různých názorův i námitek do zásoby. A přece zdálo se, že nevěrecký směr vítězí. Proti slovům lidským uváděna slova lidská, bojováno po lidsku, nedbáno „moci Boží". — Pánové, — v boj zasáhl kněz-venkovan — pánové, takto se nesvádějí „boje Hospodinovy". — Vy se bojíte vysloviti jméno Ježíše Krista a neohroženě zvolati: „Ježíš Kristus tak řekl!" Budujíce příliš na „moudrosti lidské", zapomínáte „moci Boží". Jenom na takové půdě může vyrůsti neohrožená zásada: „Bychom pak my nebo anděl s nebe kázal vám *něco jiného* mimo to, co jsme vám kázali, proklat buď." (Gal. 1, 8.) K věci lze vhodně připojiti *názor Balbínův:* „Credo, non desunt veterum miracula nobis; nos desumus miraculis". „Věřím, že nenedostává se nám zázraků, jež dály se za předků našich, ale nám chybí hodnost, účastni býti zázraků." (L. III. c. 15.) Tak mluví o zázracích svatohorských veliký dějepisec. Kéž naši přítomnost u Matky Boží svatohorské odmění Pán darem pevné víry a neohrožené zmužilosti! — Ano, ano. Víra naše budiž živější, naděje v pomoc Boží a ve přímluvu svatohorské Panny Marie větší, pak jistě dojdeme i my u trůnu „veliké pomocnice svatohorské" tak hojných milostí, jakých se dostalo našim předkům za dob minulých!

Uvedeno bylo, ctihodní pánové, významné slovo svatého Tarseňana: „*State* in fide." Dokládá však apoštol: „et *viriliter* agite", „mužně jednejte." (I. Kor. 16, 13.) Co jest to, pánové, actio virilis, mužný čin? Odpovídaje, poukazuji na *činy* svatého Pavla:

α) Jako zarytý nepřítel Kristův setkává se s Pánem na cestě do Damašku. Na zemi leže, slyší hlas: „Šavle, Šavle, proč se mi protivíš?" A co odpovídá pokořený nepřítel křesťanstva? Slyšme! — „Kdo jsi, Pane?" — dotazuje se a tak nepřímo se přiznává k nevědomosti. — Přiznati se k chybě, jest actio virilis, čin mužný. Dítě zapírá, muž se přiznává.

Než více činí zmužilý Šavel. „Pane, co chceš, abych učinil?" — *Pracovati* chce Šavel. Toť opět actio virilis, mužný čin. Jasně se zeptati na to, čeho nevím, — opět actio virilis, čin mužný.

Konečně do města uveden jest Šavel dle rozkazu Páně: „Vstaň a jdi do města, a tam tobě povědíno, co činiti máš." — Nova actio virilis, opět čin mužný, na slovo ihned poslechnouti. A bylo skutečně Šavlovi povědíno. Ve všem ochotně podrobuje vůli svou vůli Boží. Ecce actio virilis, hle! čin mužný. (Sk. ap. 9, 1—19.)

β) Po třech letech přišel svatý Pavel do Jerusalema, aby uzřel Petra. (Gal. 1, 18.) Uzřel ovšem, ale i vzdal úctu povinnou náměstku Kristovu zde na zemi. Toť opět actio virilis, mužný čin. Neméně mužný čin připomíná apoštol národů, když dí: „Po patnácti letech vstoupil jsem opět do Jerusalema s Barnabášem, pojav i Tita, a rozmlouval jsem zvláště s těmi, kteří se zdáli něco býti (— s Petrem, Jakubem a Janem —), abych snad nadarmo nyní neb prve byl neběžel." (Gal. 2, 1—2). — Hle, jak neúprosně sebe zkoumá, posuzuje svatý Pavel. — Řádná autokritika jest jistě činem na výsost mužným.

γ) Zvlášním dojmem uchvacují čtenáře pozorného slova Pavlova: „Restiti *in faciem* Petro". „Odpíral jsem Petrovi ve tvář" (Gal. 2, 11), když závazkem nepotřebným chtěl omeziti svobodu Kristem hlásanou. In faciem resistere dovede pouze muž. Kde však za zády se pouze kritisuje, na cti utrhá, pomlouvá, kde vládne *anonymita,* tam nedostává se ducha Pavlova, tam není mužů, tam jsou baby, klepny . . .

Naučme se, pánové, jednati dle vzoru Pavlova. V tom úspěch náš, v tom prospěch osady, v tom zdar veškeré pastorace. V té příčině uvažujme bedlivě názor, jejž tlumočí veliký Slovan a učenec věhlasný, svatý *Jarolím:* „Effeminatae quippe sunt eorum magistrorum animae, qui semper sonantia componunt, sed nihil *virile,* nihil Deo dignum est in iis."

B) **Směr činnosti pastýřské.**

I. *Panna Maria beze hříchu prvotního počatá na zeměkouli stojí.* —

Hrozným nepřítelem zdárné činnosti pastýřské jest *materialismus*. Panna Maria stojíc na zeměkouli, šlape po hmotě, ji přemáhá. V tom též úkol náš přední. Proto sledujme cestu dvojí:

a) potírejme materialismus *skutečnými fakty* a

b) učme *důsledně mysliti*.

To je methoda svatého Pavla. — Poukazujeť na příklad ke zmrtvýchvstání Páně, na skutečnou událost, na fakt a dovozuje nutné důsledky. Tak právě vítězí; neboť, kdo ví, že Kristus vstal z mrtvých a důsledně myslí: *musí* přijmouti celé křesťanství. Právem tudíž emphaticky volá apoštol národů: „Nevstal-li Kristus z mrtvých, marna jest víra vaše, marné kázaní naše.“ (I. Kor. 15, 17.)

To jest cesta, po níž četní se ubírali do církve katolické. Vizme aspoň některé:

1. *P. Hammerstein S. J.* — byl vzdělancem, úředníkem, rodem protestant. Avšak vyšel od fakt, důsledně myslil a přišel k závěru, že soustava učení katolického jest pravdiva, že církev katolická jest pravou církví Kristovou. A výsledek? — Já musím býti, já jsem katolíkem.

2. Protestant *Dr. Preusz* studoval protestantské bohosloví v Berlíně v době, kdy prohlášen byl článek víry o neposkvrněném početí. Bylo to roku 1854. I pokládal si za čest, aby zvláštním spisem v boj se dal proti úctě mariánské vůbec a proti nauce o neposkvrněném početí zvláště. Avšak od té chvíle neměl pokoje. Vše ho pobádalo, aby zaměstnával se důkladněji naukou katolickou. Zahloubal se tudíž do pravd víry katolické, pracoval neunavně, do úmoru. A hle! Výsledek se dostavuje osvědčený — opouští nauku protestantskou a stává se katolíkem. Ale to nedostačuje mysliteli vážnému. Nastává pětadvacetiletá památka na den, v němž prohlášen článek víry o neposkvrněném početí Panny Marie. Již péra chápe se Dr. Preusz a

píše spis na počest Panny Marie beze hříchu prvotního počaté. (Zum Lobe der unbefleckten Empfängnis von einem, der sie vormals gelästert hat. Freiburg. Herder 1879.)

3. Neméně poutá životní obrat protestanta *Dra Bickella*. Sám vypravuje o něm takto:

Roku 1862 byl jsem zaměstnán v Londýně, abych opisoval nisibské písně svatého Ephraema. V tom připadla mi myšlenka rozhodná: Naleznu-li ve zpěvech svatého Ephraema jasný výrok k nauce o neposkvrněném početí Matky Boží Marie, jest mi v tom viděti i důkaz pravdy, že správna jest nauka o neposkvrněném početí, že i pravou církví Kristovou jest církev katolická, jež této nauce učí a ji prohlásila článkem víry.

Prosil jsem Boha o pomoc. Poprvé v životě vzýval jsem Pannu Marii o přímluvu. A hle! Nebyla prosba má marna. Pročítaje písně, čtu následující výrok neklamný: „Ty Hospodine a Matka Tvá v pravdě jedini jste, kteříž venkoncem krásni jsou; na Tobě, Hospodine, není poskvrny, *není ani žádná poskvrna na Matce Tvé.*“ (Srov. Carm. Nisib. ed. Bickell na str. 122.)

Dr. Bickell uznal ve všem mateřskou ochranu nebeské Královny a zkoumal dále vše, co souviselo s církví katolickou. Výsledek práce důkladné a obětavé označuje rok 1867, kdy Dr. Bickell vysvěcen byl na kněze a obětoval první mši svatou ve Fuldě na hrobě svatého Bonifáce.

Pánové! Co z toho všeho následuje? Jistě aspoň tolik, *že důkladné vědomosti* přivádějí *důsledně* myslícího člověka do církve katolické.

Vizme však již dobu svou a poměry její. Jako morová rána vleče se světem *lhostejnost náboženská*, opírajíc se o berlu nevědomostí v oboru náboženském. Avšak nebezpečný stav lhostejnosti tím stává se záhubnějším, že mnozí netouží po poučení, nebádají důkladně, ba neumí ani důsledně mysliti. Kromě denních listů málo kdo co čte. Co pak jest rázu katolického, odmítá se předem jako klerikální.

Co pak se týká *ústních* přednášek, nelze uznamenati zvláštní horlivosti. Uvedu faktum a pak mysleme důkladně sami.

V Hradci Králové konával zesnulý biskup blahé paměti Eduard Jan Nepomucký *Brynych* po několik let v době postní t. zv. řeči konferenční, aby přiměl vzdělanstvo k důslednému přemýšlení o křesťanství a církvi katolické. Avšak kdo plnil prostory chrámu kathedrálního? — Lid! A kde zůstala intelligence? — Na náměstí setrvala v zábavě a neodhodlala se vstoupiti ve svatyni, aby sledovala jasnou logiku nadšeného řečníka. Ano, ano, lid naplňoval kathedrálu a vzdělanci bavili se před kostelem. Tu ovšem jest těžko *„smířiti vzdělanstvo s křesťanstvím.“* Vzdělanci nynější vůbec *nechtí* o věcech náboženských mysliti, dokazujíce tak nad slunce jasněji, že jim nebrání *žádný rozpor mezi vědou a vírou,* nýbrž pouze a jediné *zlá vůle,* aby hlouběji náboženství pojímali a důsledně myslili. Tak ovšem se vyvinuly poměry, o nichž řekl zkušený farář: „S těmi starými se nic nesvede. Ti musí vymříti. Musíme začíti *od dětí a mládeže.“*

Začíti od mládeže! Ale jak? Nejsnadněji by to šlo, kdyby se z vysokých škol — katolíky a pro katolíky zřízených — vyhnalo *bezbožství.* Tak by nám bylo vráceno, co nám bylo vzato. Avšak jak daleko jsme dospěli dnes, když za naše peníze „dělají“ nám bezbožní professoři ze synů katolíků *bezbožníky!* — Dokud to se nestane, jest aspoň pečovati, aby se mládež studující shromážďovala kolem katolických vzdělanců, kteříž by tu se snažili uplatniti blahodatný vliv co nejvíce. Při tom však nikdy nesmí býti zapomínáno na zásadu: *„Pro katolíky chceme školy katolické.“*

Tak bychom u mládeže začali.

V druhé části jest uvažovati, jak možno časem promlouvati i k těm, kteříž se kostelu vyhýbají. Významně k věci prohodil kdosi: „Duchovní správa velikých měst jest jakoby továrna na křty, oddavky, pohřby a úřední listiny. Jinak lid kněze nezná. Odtud plyne lhostejnost, nedůvěra, ba odpor.“ Děje se nejednomu, co přihodilo se starověkému mudrci. Dotazuje se totiž po příčinách svého odsouzení, slyší odpověď neobyčejnou: „Neznám Aristida, ale mně se nelíbí proto, že tak dychtivě o to usiloval, aby nad ostatní byl zván spravedlivým.“ — Toť také důvod ke trestu, jímž bylo vyhnanství na deset let! Či nebyli jsme již svědky slov: „Kdybyste nebyl knězem, byl bych pro vás, dal bych vám hlas“? Tak říká se při volbách. Hle! Jak zřejmě tu vyslovena *nedůvěra,* již účelně pěstil josephinismus a dosud zakořeňuje liberalismus. Co tu činiti? — Zaplašujme nedůvěru

a) řádným životem *spolkovým,*

b) účinnou *láskou k lidu* a

c) organisovaným *tiskem.*

Vzhledem na život spolkový snadno udáme směr činnosti, rozeznáváme-li dobře různé druhy spolkův. Jsouť spolky trojího druhu:

1. *k náboženství horlivé,* jež jsou opět buď:
   a) čistě náboženské nebo
   b) charitativní a
   c) politické;
2. *k náboženství lhostejné* a
3. *k náboženství nepřátelské.*

Spolků k náboženství *horlivých* buď vždy horlivým činitelem, ale ne předsedou.

Spolků k náboženství *lhostejných* buď aspoň snaživým účastníkem, abys zamezil věci horší.

Spolků k náboženství *nepřátelských* nebudiž duchovní správce zuřivým nepřítelem, aby se neprotivily jeho činnosti.

Co spolek nevykoná, kam kněz zasáhnouti nemůže láskou účinnou, tam vyšle jiného pomocníka v díle apoštolském — tisk. Dnes měl by býti tisk apoštolem pravdy, obhájcem všeho, což svato a Bohu milo. Úkolu tomu dostojí však jen a pouze *tisk organisovaný.* V té příčině naše sjezdy mnoho dobrého

sice pověděly, ale ze všeho v život uvedeno bylo sotva více než málo. A přece i tisk jest zvláštní povinností katolíků dvacátého století!

II. O Marii Panně se praví, že jest pulchra ut luna. krásna jako měsíc. Proto i *měsíc u nohou Mateře Boží beze hříchu prvotního počaté.* Tímto obrazem vytknut nový směr v činnosti naší, t. j. pečujme, aby naše činnost provázena byla vždy *krásnem.* Jako totiž poznávavost vzděláváme *pravdou,* máme vzdělávati i cítivost krásnem, *krásou.*

Nerad bych tímto odstavcem vyčerpával vzácnou trpělivost ctihodných pánů posluchačů. Proto odbudu věc co nejkratšeji.

V duchu zřím nádherný dóm gotický. Úžas jímá pozorovatele pečlivého. Co tu fial, jež vzhůru letí! Co tu kružeb vždy a vždy nových, kteréž jako koruny zdobí okna veškerá. — Jsme uvnitř. Obdivem dech se tají, ponoří-li se badatel v krásy, jež záře sluneční kouzlí v barevných oknech kostelních. Tu zříš příchod věrozvěstů v nivy slovanské, tam pozdravuješ zbožného Bořivoje. Jinde Spasitel svět k poslednímu soudu volá... Pravé to moře krásy, jež vykouzlil tu lidský duch. —

Stojíš před oltářem. — Mohutný baldachýn jako blankyt nad ním se klene, závratná výše klenbová i její smělost jasně pak učí, co krásného dovedl vytvořiti katolík Pánu a Spasiteli světa.

V tom zazvoněno k oběti.

V nádherném rouše k oltáři ubírá se kněz. — Již i varhany zní jak ohlas zvuků nadzemských. Hned tiše, hned mocně, hned vážně dojímá všecky hra umělá. A člověk — mimoděk ladí i hlas svůj a celý kostel jako jeden celek pěje, volá, modlí se: „Chvalte Hospodina ve svatyni jeho.“ (Ž. 150, 1.)

Proč asi tato líceň zde? Proto, aby hromem hlásala každému, že církev to katolická, kteráž *krásou* vzdělává věřící a je zušlechťuje vším, cokoliv jest určeno k bohoslužbě.

To-li duch církve, nesmí si jinak vésti pastýř duchovní, nechce-li odbočiti na stezky necírkevní.

Aspoň o jeden směr činnosti pastýřské zavadím. Jest to kazatelství.

Krásno-li hlásá ve svatyni stavba, roucho, hudba, zpěv, zdaž nebylo by pěstí na oko, kdyby kazatel nedbal krásna? — Zdaž svatyně katolická nedomáhá se krásné mluvy, krásného přednesu, krásných pohybův, aby tak vše splývalo a se docelovalo v ideál krásy? Avšak řeč i obsahově musí býti krásna, podávajíc vznešenou nauku Kristovu *důkladně.*

Pomíjeje vše ostatní, jen tolik obecně připomínám, že zdárná činnost pastýřská vůbec domáhá se též krásna. Tak uhlazenost v jednání, sličnost v pohybech, úprava zevnějšku, něha v řeči jsou požadavky, s nichž nerad co slevuje člověk moderní.

III. Konečně zříme na obraze blahoslavené Panny beze hříchu prvotního počaté i *hada, jenž pošlapán jest a zničen.* Jistě toho zasluhoval!

Jiný však had vleče se dnes světem a jed jeho zhoubný jest jako hada rajského. Kdekoli se objeví,

1. vše otravuje *lží* a

2. všude rozsívá smrtonosný *boj.*

Vážení posluchači! S takovým nepřítelem není radno uzavírati smlouvy, vyjednávati o mír neb příměří. Zničiti jej, rozdrtiti, pošlapati dle vzoru Matky Boží — toť jediné cesta správná. Či neptá se vážně již svatý Pavel: „Jaké jest účastenství spravedlivosti s nepravostí? Anebo jaké jest společenství světla s temností? A jaké sblížení Krista s Belialem? Aneb jaký díl věřícího s nevěřícím? A jaké srovnání chrámu Božího s modlami?“ (2. Kor. 6, 14—16.)

1. Z té příčiny duchovní pastýř bude potírati *lež.* Proto často a vážně bylo poukazováno, aby pěstována byla *apologie* co nejvíce. U nás však zvláště jest si všímati *dějin.*

Až dosud líčí se v dějinách nebo v dramatech události tak, jakoby církev katolická národu českému

škodila, ba jej i vyhubiti usilovala. Co katolické, vyhlašuje se za špatné, ohavné, bídné. Zato každý protestant velebí se jako pravý velikán, snahy pak protestantské pozdravují se nejednou jako zdar a prospěch národní. A přece jak vzdalují se od pravdy toho směru spisovatelé. Již ovšem svítá ve hlavách mnohých, mnoho pak světla v naši otázku přinesou i práce v archivech vatikánských. Schází nám však dosud — *český Jansen.* Toho opatřiti jest vážnou povinností našich dnů.

2. Běží-li o to, aby odstraněn byl zhoubný *boj* mezi lidmi, jest duchovnímu pastýři pamatovati na místo, kdež sídlí „kníže pokoje". Byl-li na luzích betlémských zvěstován *pokoj* lidem dobré vůle, jest jisto, že pravého pokoje nenalezneme jinde než u Ježíše Krista. Zde *mysl* rozbouřená se tiší, jak stalo se svatým apoštolům při bouři na moři, když slyšeli Pána: „Kde jest víra vaše?" (Luk. 8, 25.) Zde blahým pokojem okřívá *srdce* tolikerou vlnou zmítané, vážně-li pojímá slova pravdy věčné jako učeníci do Emaus jdoucí. Tu jistě ozve se ohlas slov: „Zdaliž srdce naše nehořela v nás, když mluvil na cestě a otevíral nám písma?" (Luk. 24, 32.) Zde i *vůle hříšná* odkládá nešlechetnost a nepravost, nabývá blaživého pokoje a spěje po cestách nových, tážíc se: „Pane, co chceš, abych činil?" (Sk. ap. 9, 6.) Konečně před oltářem rozvadění bratři ruku si podávají a zapřisáhlí nepřátelé pravice si tisknou. Hle! I toto děje se v duchu Ježíše Krista, jenž dí: „Přinášíš-li dar svůj na oltář, a tu se rozpomeneš, že bratr tvůj má něco proti tobě, nechej tu daru svého před oltářem a jdi prve, *smiř* se s bratrem svým a potom přijda obětuj dar svůj." (Mat. 5, 23. 24.) Ano, ano. Přiveďte celý svět k Ježíši Kristu a zavládne pokoj v rodinách, v obcích, v městech, ve státech. Jistě vznešeno a velebno jest povolání vaše, pánové, jste-li apoštoly pokoje Ježíšova. Jak úctyhodno jest tudíž kulturní poslání kněze katolického! „Quam pretiosi pedes evangelizantium pacem, evangelizantium bona." „Jak krásny jsou nohy zvěstovatelů pokoje, zvěstovatelů dobrých věcí!" (Řím. 10, 15; Is. 52, 7.) Ó pánové! Učte nadšeně ve škole znáti Ježíše Krista. Na kazatelně odhalujte velikolepý obraz života Kristova, aby tak Syn Boží byl vždy více poznáván, ctěn, milován. Toť u nás dosud pole málo zorávané. Kéž všichni milí posluchači dají se v dílo tolik záslužné!

Jak blahodárno jest kulturní poslání naše, ctihodní pánové, tak jest i obtížno. Mnoho vykoná jednotlivec, když pracuje a potu nešetří. Dnes však, kdy příval vln tolik mocný, kdy nepřítel doráží se všech stran, nebylo by divu, kdyby i neohrožený bojovník časem klesal na mysli, kdyby i nadšení jeho ochabovalo. Proto nevyslal Pán ve svět širý apoštola jednoho, nýbrž jich dvanácte vyvolil, aby si byli vzájemně podporou. Výslovně tak tvrdí světa Spasitel o svatém Petru, an dí: „Prosil jsem za tebe, aby nezhynula víra tvá a ty, někdy obrátě se, *potvrzuj* bratří svých." (Luk. 22, 32.) — Kéž i v pastýřské činnosti jeden druhému stane se Petrem a podporuje v práci bratra ochabujícího. V tom právě důležitost *ducha stavovského,* o němž nyní zvláště jest pojednati.

II.

Duch stavovský.

1. *Duch stavovský* — vzácný drahokam! Je-li vybroušen, poutá kde koho, ozařuje okolí celé. Běda však, když znečištěn jest nebo pohozen! — Vážně a významně dí tudíž Boží Syn: „*Každé* království proti sobě rozdělené zpustne a dům na dům padne.“ (Luk. 11, 17.) Proto významně se dotazuje svatý *Augustin:* „Ubi charitas est, quid possit deesse, ubi autem non est, quid possit prodesse?“ (In brev. L. VII. 18. Julii.)

Duch stavovský jest srdcem a duší všech, kdož téhož jsou stavu. Proto význačně praví se o prvních křesťanech: „Všecko pak množství věřících bylo *jedno srdce a jedna duše.*“ (Sk. ap. 4, 32.)

L'esprit du corps jest heslem všech stavů. Snad jen my máme býti výjimkou, jež dotvrzuje pravidlo? Sotva kdo by co podobného tvrditi se odvážil za našich dnů, kdy nepřátel se hemží vůkol na tisíce, kdy nepřítel spěje vpřed, jsa ozbrojen všemožnou zbraní vražednou, kdy všeobecně útok se vede na ideály nám tolik svaté, milé, drahocenné. Jistě právem volával blahé paměti kníže biskup *Jan Kř. Zwerger:* „Sind wir einig, so sind unsere Feinde machtlos.“ Tím však nijak neubližuje se *osobní svobodě,* neboť i tu platí slovo básníkovo: „Cesty mohou býti rozličné, jenom vůli mějme všichni *stejnou!*“

Vizme již, *jaké povinnosti* ukládá duch stavovský všem členům téže korporace. Jest to:

a) vzájemná vážnost,

b) společná práce,

c) výpomoc v boji,

d) opravdová radost z vítězství a všech úspěchů, konečně

e) dětinná láska k církvi.

Ad a) Výteční pastoralisté říkávají: „Nobis necessaria est vita nostra, aliis autem *fama* nostra.“ Rozvážní pak kanonisté opět a opět vykládají zásadu: „Infamibus portae non pateant dignitatum“, „cum personis vilibus et indignis portae dignitatis patere non debeant juxta legitimas sanctiones.“ (c. 11. X. [V. 31.]) To ovšem má důvod v osvědčené zkušenosti, že dobrá pověst jest matkou vážnosti, jež podmiňuje *úspěšnou* činnost pastýřskou. Proto právě jest se knězi starati, aby vynikal přesnými vědomostmi a svatostí stkvěl se životní, chce-li těšiti se vážnosti a tak i úspěchům v činnosti veškeré. Jen nepřítel úhlavní a škůdce zlomyslný odvažuje se podlamovati strom dobré pověsti a pravé vážnosti duchovních pastýřův. A takovým nepřítelem a škůdcem by měl snad býti spolubratr náš, jenž k téže práci povolán jest na vinici Páně? — Ne, to by býti nemělo, aby lidé z vlastního táboru poškozovali činnost pastýřskou. Naopak podporu bylo by nám od nich očekávati tím, že nejen záporně, nýbrž i kladně zvýšovati budou vážnost stavu duchovenského. Vždyť v tom především jest podstata ducha stavovského. Ano duch stavovský co nejvíce pečuje o *vzájemnou vážnost.*

Avšak litovati jest zbloudilosti a zpozdilosti některých kněží, kteříž pod pláštíkem snah reformních dovolují si napadati spolubratry, vyhledávajíce ano i zveličujíce chybu, kde jakou naleznou. Takové činy nejsou reformou, nýbrž na cti utrháním nebo i pomluvou dle jakosti otiskovaných zpráv. Vždy však jsou hrubým klínem, jenž rozráží mohutný kmen ducha stavovského a zaviňuje, že vážnost duchovenstva se podkopává v rozsahu nedostižném.

Za uvedených poměrů nejednou vzpomněl jsem si na *Quinta Ennia* († 168 př. Kr.), spisovatele pověsti tehdáž zbankrotělé. A hle! Slavný básník *Virgilius* ne-

ostýchá se pročítati spisy Enniovy. Proč asi? Virgilius sám vysvětlil příčinu v odpovědi ke svému příteli, když řekl: „Vybírám ze *smetiště zlatá zrnka!*“ Tak soudil pohan! Křesťan, katolík, kněz, duchovní pastýř měl by souditi hůře a skutky dokazovati, že horším jest pohana?!

Nuže, pánové, jasně uvažujme, že duch stavovský nám nejprvé ukládá přísnou povinnost, abychom vždy a všude pečovali o *vzájemnou vážnost* a tak podporovali úspěch beztoho velice obtížné pastorace našich dnů. Na tomto základě snadno můžeme pokročiti ke *druhé* povinnosti, jež pramení se z ducha stavovského. Jest to *společná práce.*

Ad b) *Společná práce.* — Málo jest lidí, kteří by se zálibou a zároveň s obdivem nepozorovali práce včel. Na tisíce se jich hemží v úle. Není však jedna na závadu druhé. Každá má práci svou. Tak dosaženo bývá dílo znamenité.

Avšak ještě jedna okolnost ze života včel budiž zvláště vytknuta. Bezohledně totiž hubí a ničí každého, kohož mají za škůdce společného díla.

Dej Bůh, abychom všichni týmž duchem pracovali, jak dle ustanovení Svořitelova pilná znázorňuje včela. Vždyť i Kristus Pán ve svět širý vysílaje apoštoly, nepřidělil jednomukaždému zvláštního pole činnosti, nýbrž všecky ke společnému dílu povzbuzuje, řka: „Ego elegi vos et posui vos, ut eatis et fructus afferatis, et fructus vester maneat.“ (Jan 15, 16.) — Než ani to nelze přehlížeti, jaké znamení dal Pán věřícím, aby rozpoznali pastýře dobré od špatných. V pravdě významné a v naší otázce tolik závažné slovo: „Po *ovoci* jejich poznáte je.“ (Mat. 7, 16.) Jak jest tudíž *všem* pastýřům pečovati, aby práce na vinici Páně přinášela užitek, ovoce. Toť nemožno bez námahy a potu! Toť za našich dnů zvláště nemožno, nebudou-li *všickni* o témž cíli pracovati. Dnes, kdy útok na vinici Kristovu děje se se všech stran, dnes, kdy smrtonosný boj zuří vůkol a tisícerý jícen zloby snaží se uchvátiti duše nesmrtelné, dnes, kdy heslem stala se organisace, vzájemná pomoc a vzájemná práce, dnes i povolání

pastýřské žádá, abychom *všickni* pracovali společně, — *žádá společné práce* — zorganisované.

Vzor zorganisované práce zříti v těle lidském. Proto již *Menenius Agrippa* r. 494 př. Kr. ukonejšil vzpouru plebejův bajkou o žaludku a údech těla lidského. K naší věci použito, zní výklad asi takto:

Všichni nemohou býti učenci, spisovateli, umělci a jinými výtečníky. Jest jistě potřebí též kolporterův a odběratelů. Kdyby pak dáno bylo na rozhodnutí, kdo více katolickým snahám prospěl, zdali na př. obětavý rozšiřovatel knih na Moravě *Kubínek* či ten který spisovatel, snad nejeden by více zásluh přiřknul Kubínkovi. Chceme tím pouze říci, že v práci zorganisované každá *činnost* má své přednosti tak, že ani ta na pohled nejvíce nepatrná nesmí býti nijak podceňována. Odtud svatý Pavel, neunavný hlasatel pravd věčných, něžně píše svatému biskupu Timotheovi: „Qui bene praesunt presbyteri, *duplici honore* digni habeantur, maxime qui *laborant* in verbo et doctrina.“ (I. Tim. 5, 17.) Významně pak dokládá apoštol národů: „Dignus est *operarius* mercede sua.“ (5, 18.) — Týmž asi duchem slavený básník „Růže stolisté“ pěje:

„S námi štěstí nechť zahrálo
na pány neb posluhy,
k *činům* předc každému přálo
dosti volné okruhy.

Nepaměti do propasti
klesne pustý darmochleb;
blah, kdo *pěstoval* své vlasti
jednu růži, jeden štěp!

Komu los však méně stkvoucí
padl, aspoň pro budoucí
poutníky a poutnice
urovnávej silnice.“ LXXXIII.

Hle! Ctihodní pánové! Všude čest a chvála pro *práci* na vinici Páně tak, že se naprosto vylučuje „dolce far niente“ i „sedere post fornacem“. Vždyť Pán pouze *dělníky* vysílá na vinici světovou. (Mat. 20, 1—8).

A přece napsal Duchem svatým omilostněný pastoralista svatý *Řehoř* Veliký: „Ecce mundus sacerdotibus plenus est, sed tamen in messe Dei rarus invenitur operator.“ (Hom. 17 cf. lect. VIII. octavae s. Adalberti in proprio provinciae pragenae.) Běda, kdyby tomu bylo tak u nás. Ještě z dob studií gymnasijních významná tane všem na mysli znělka Kollárova:

Člověk loupí, jestli nerozdává,
nemluví-li pravdy, zlořečí,
zločincem se nečiněním stává.
On jen tolik platí, kolik dělá,
když se tedy hnilost člověčí
ctnosti bojí, proč je k hříchům smělá?

Nuže, heslem naším buď: Ku práci, ku práci *společné* na oslavu Boha Trojjediného a na prospěch a i zdar duší nesmrtelných!

Ad c) *Boj.* — Polský básník *Václav Potocki* dává hovořiti neohroženému Janu Libskému, jenž v boji tolik posekán, že četné jízvy pokryly celé tělo, takto: „Hle, toť jsou erby mé, červené Szreniawy, s těmi na archandělovo zatroubení z hrobu vstanu k přehlídce generální a když se s nimi prokáži, dá mi vojevůdce svatý zajisté občanské právo v nebesích.“

Avšak již zde na zemi jízva z boje jest jak zdrojem cti, tak vzpružinou k činům velikým. Proto radovali se též apoštolové, když hodni učiněni byli *trpěti* pro jméno Pána Ježíše. (Skut. ap. 5, 18—42.) Od těch dob mnoho ovšem uplynulo času. Duch však odporu proti pravdě Kristově a zásadám věčným nevymizel. Dosud zuří boj, dosud pronásledován bývá katolík i pastýř věrný tak, že může opakovati slova Jobova každý neohrožený hlasatel nauky Páně: „Cunctis diebus *milito, exspecto,* donec veniat immutatio.“ (Job. 14, 14.) Nechci však ani v této příčině zpronevěřiti se zásadě: „*Uvádějme fakta a pak logicky mysleme.*“ Proto duchem zalétám v nivy říše sousední do dob t. zv. boje kulturního. Jedno zvláště jméno tane mi na mysli dnes. Jest to kardinál *Miečislav Ledóchowski.*

Ledóchowski byl vezdy věren svému národu, neohroženě háje práva, že *dítě má býti vyučováno v mateřštině.* Ač již mračna se stahovala nad hlavou jeho, přece neohroženě konal po celé diecési hnězděnské zasvěcení se věřících *božskému Srdci Páně.* (1872.) A hle! Již zahřmělo. — Objevily se květnovky omezující moc biskupskou. Ale *Ledóchowski* úřadoval bez ohledu na vydané zákony. Nastal boj, v němž zazářily povahy apoštolské! Trest stihal trest, pokuta pokutu, dražba dražbu, připraven i žalář nevlídný. — Tak zříme úchvatné divadlo, — dne 3. února 1873 o třetí hodině ranní tajně do žaláře v Ostrově odveden i Ledóchowski. Avšak ani žalář, ani tvrdé lůžko, ani strava trestnická nedovedla zviklati hrdinného biskupa. Ba jako vězeň řídil celou diecési a duchovenstvo s úctou vzhlíželo k velepastýři v žaláři. Ano, ano — stáli tu všickni jako nerozborná bašta. Celé pak dílo korunoval svaté paměti papež Pius IX., jenž neohroženého velepastýře jmenoval — kardinálem.

Pravda, ctihodní bratři! Kde takto mohutný šik ovládá vůdce věhlasný — tam žádný boj neuškodí, tam vítězství jest jisto. Toť obraz znázorňující *ducha stavovského v boji!*

Hrubým porušením ducha stavovského v této příčině jest podněcovati boj pastýře proti pastýři, síti nepřátelství mezi kněžstvo. Zhouba dostavuje se vždy. Avšak nelze vylíčiti rozsah zhouby, když by boj nastal proti vůdcům osvědčeným. Všude za platnou proto přijímá se zásada: „*Chraňme vůdce!*“ U nás nesmí tomu býti jinak. Vizme fakt ze života válečného a čiňme správný závěr.

Za válek ruských bylo spáti *princi Emilu z Darmstadtu* pod širým nebem ve sněhu. Co učinili hesští dragouni, aby vůdce chránili od zimy a větru? — Čtyři vojínové rozepiali pláště a držíce je, učinili kolem vojevůdce jako hradbu. Tak stáli celou noc. Ranní pak slunce odhalilo všem děsné divadlo. Stáli tu vojáci, chráníce vůdce, ale sami byli zmrzlí. — — — Zdaž podobný duch oživuje i řady naše? Hle! Vzpomínám nedávné zkušenosti.

V diecési jedné stěžováno si mnohými farními úřady, že na patronátních polích se pracuje o svátcích i nedělích. Zakročeno bylo tudíž kompetentním úřadem církevním u činitelů povolaných. A stala se věc neslýchaná, již líčí a znázorňují tato slova biskupova k duchovenstvu: „Cum autem episcopus officii sui esse putaret, possessorem latifundiorum rogare, ut tales abusus moralem perniciem operariorum causantes tantaque fidelis populi scandala supremo suo imperio abrogaret, interrogati a directore dominii animarum pastores — *unico excepto* — vano timore perterriti — proprii suique episcopi honoris immemores optima villicis scripto dantes testimonia, — quae prius episcopo conquaerendo patefecerant, deinde villicos excusando negaverunt, non considerantes fore, ut director et villici episcopum irridentes eo audaciores fiant, quo ignavi parochi similiores sunt iis, de quibus scriptum est: „Et discipuli omnes relicto eo fugerunt."

Bylo by možno i jiné uvésti doklady, že mnohý kněz v boj proti vůdci se staví, ač důvody k tomu jsou více méně vybásněné nebo aspoň subjektivně přibarvené. Pouze poukázáno budiž na otázku jazyka liturgického, do níž neoprávněně zavlečen byl týž biskup veliké a svaté paměti! —

Vše to, ctihodní pánové, dokazuje, jak málo se uvažuje o duchu stavovském; vše to dokazuje, že proti duchu stavovskému mnoho, ba příliš mnoho se hřeší. Za takových podmínek vítěziti jest nemožno.

Kéž vzájemný boj v řadách našich vymizí! Kéž všickni shromáždí se kolem vůdce nám Bohem ustanoveného a jednomyslně spějí v boj proti četným nepřátelům, aby co nejdříve mohlo býti slaveno veliké a to společné vítězství.

Ad d) Říkává se: „Sdělená radost, dvojnásobná radost; sdělený bol, polovičný bol." Jak přirozeno jest tudíž podobenství, jež vyprávěl božský učitel náš reptajícím zákonníkům a fariseům řka: „Který z vás člověk, jenž má sto ovec a ztratí-li jednu z nich, zdaliž nenechá devadesáti devíti na poušti a jde po té, kteráž

se byla ztratila, až ji nalezne? A když ji nalezne, vloží ji na ramena svá a raduje se; a přijda domů, *svolá přátele a sousedy* řka jim: *Spolu se radujte se mnou,* neb jsem nalezl ovci svou, kteráž se byla ztratila. — Aneb která žena, majíc deset peněz, ztratí-li jeden peníz, zdaliž nezažže svíce a nemete domu a nehledá pilně, dokudž nenalezne? A když nalezne, *svolá přítelkyně a sousedky* řkouc: „*Spolu radujte se se mnou,* neb jsem nalezla peníz, kterýž jsem byla ztratila." — (Luk. 15, 3—9.)

Dej Bůh, aby nebylo jinak mezi námi!

Kde však bledá závist snižuje a zlehčuje úspěchy druhého, kde slepá vášeň i překážky staví zdárné činnosti spolubratrovy, — tam vymřel duch Kristův, tam pochována jest pravá láska stavovská, — ba tam zničen a vyvrácen jest strom vznešené lásky křesťanské. A výsledkem nemůže býti nic jiného, než doklad ke slovům božského učitele lidstva: „Každé království proti sobě rozdělené *zpustne* a dům na dům padne." (Luk. 11, 17.)

Ad e) Spějeme, ctihodní pánové, ke konci, o němž říkají latiníci: „Finis coronat opus." Touto *korunou ducha stavovského* jest plápolavá *láska knězova k církvi katolické.*

Vezdy dojímá mne pohled do života velikého učitele a biskupa svatého *Augustina.* Čím kdo více ponoří se v hlubiny rozbouřeného moře životního, v nichž tonul velebený Tagasťan, tím určitěji pocítí význam slov: „Monica Augustini *dupliciter* mater", tím také jasněji zdroj poznává, z něhož vyvírala tak něžná láska svatého Numiďana k matce tolik trpělivé. — Než co říci jest každému knězi o církvi Páně? — Ne pouze dvakrát, nýbrž *přečasto* stala se mu *matkou* předobrou. Proto právě svatý *Augustin* bez obalu napomíná: „Milujme Pána Boha našeho; milujme i církev Jeho; Boha milujme jako otce, *církev* však jako *matku.*" (Sermo 2. in ps. 88. n. 14.) Důvod pak uvádí sv. *Cyprián* v tom, „že nemá Boha za otce, kdo nemá *církve* za *matku.*" (De unit. eccl. n. 6.) Hleďme tudíž na veliký

ideál svého velekněze, o němž velebně píše sv. *Pavel:* „Kristus *miloval církev* a vydal sebe samého za ni, aby ji posvětil, očistiv ji obmytím vody skrze slovo života, aby sobě učinil církev slavnou, nemající poskvrny ani vrásky neb cokoli takového, ale aby byla svatá a neposkvrněná.“ (Ef. 5, 25—27.)

Ano, ano, vážení posluchači, milujme církev jako matku svou duchem Ježíše Krista. Ať zuří potom svět proti církvi a volá: „Pryč od Říma“ — v nás zaplane láska k církvi a mužně zvoláme: „K Římu spěj.“ — Ať tupí mnozí církev a četné vytýkají chyby, jak archanděl Michael s plamenným pravdy mečem brániti ji budeme vzornou činností pastýřskou. Radost církve budiž naší radostí, žal její naším bolem, aby jednou i vítězství církve bylo též vítězstvím naším.

* * *

Vzácní posluchači! Jsem u konce řeči. Nemohu však ukončiti, abych nevzpomenul velikých věrozvěstů slovanských sv. Cyrilla a Methoděje!

Hle! *Dva* bratry poslal Hospodin k nám. Zdaž nedán tu zvláštní pokyn, aby kněžstvo spojovala nelíčená láska bratrská, z níž by vyvíral — *pravý duch stavovský?*

S knihou a obrazem v ruce stojí před námi svatý Cyrill a Methoděj, jakoby hlásali ve svět širý: S křížem přinesli jsme Slovanům základy k veškeré vzdělanosti. Dle vzoru toho snažmež se vždy o to pečovati, aby i naše činnost patýřská byla plodnou, přinášejíc užitek mnohonásobný ve všech oborech činnosti lidské.

Dokonavše blaze pouť pozemskou, požívají věčné odplaty u spravedlivého Odměnitele skutků všech. Ale těla jejich — neodpočívají vedle sebe. Jeden *v Římě* odpočívá a druhému sesterská *Moravěnka* vystlala hrob tichý. Tímto způsobem spojena s *Římem* velebná *Slávie* — vlast s církví ve svatém objetí. — I zdá se, jakoby z povzdálí ovíval nás i duch Sušilův, vždy a opět šepotaje:

„Dvé krásek spanilých duše mé ovládnulo stánek:
Zemská jedna, druhá s výšiny pošla nebes.
Církev a vlast — ty v mojich milují sestersky se ňadrech,
Každá půl, každá má moje srdce celé.“

Ctihodní pánové! Dej Bůh, aby duch Sušilův byl vždy i duchem naším. Pak jistě nebude pochyby, že i u nás objeví se plodná činnost pastýřská a ožije opravdový duch stavovský!

III

Řeči příležitostné.

I.

Vojín Kristův.

Předneseno 20. srpna 1899 na Skalce u Dobrušky. — Poprvé vytištěno r. 1899.

„A já, když povýšen budu od země, všecko potáhnu k sobě.“ Jan 12, 32.

Drazí katolíci! Shromáždili jsme se kolem kříže nového, jenž obřadem církevním posvěcen bude. Kříž tento dvojí věc vám zvěstuje dnes a zvěstovati bude, kolikrátkoliv ubírati se budete kolem něho. Jest postaven na tak zvaném *hřbitově*, na němž odpočívají vojínové, již věrně plníce povinnosti své v letech 1809 *u Ašprů* bojovali a na Skalce ranám svým podlehli, vypustivše šlechetnou duši svou. Ruka křesťanská pochovala těla zesnulých u kříže, jenž tu ode dávna stával. Od té doby říká tu lid *„na hřbitově“* a jmenuje onen kříž *„křížem španělským“*, aby zachoval památku vojínům, již daleko od vlasti dokonali pozemskou pouť svou. Pravda, nejednou klesl postavený kříž pod zubem času, vždy však našla se duše láskou ke Kristu a k zesnulým planoucí, jež se postarala, aby opět vztyčeno bylo znamení Syna člověka na hrobech vojínů neohrožených. Stalo se tak i nyní. Láskou a obětavostí mnohých opět postaven tu kříž. V tom, moji drazí, zříti něco velikolepého! V tom zříti *vítězství* sv. kříže za našich dnů, kdy připravujeme se slavnostně ukončiti století uplynulé. Co se nabouřilo celé století, jež ke konci se chýlí, co se nabouřilo proti kříži, proti Ukřižovanému, proti církvi a zkrátka proti všemu, co sv. křížem vyznačeno jest — a hle, marna byla námaha, marna práce, sláb rozum lidský, malomocno srdce a bezmocna vůle lidská. — Jako celému nevě-

reckému a nepřátelskému světu na vzdory vztyčuje náš nejvyšší vojevůdce v boji za blaho věčné — Ježíš Kristus — znova kříž, aby nám dodal odvahy, aby posilnil naši poslušnost i věrnost. Tak věrně plní se slova Ježíše Krista, jež po velikých bojích s nevěreckými židy v chrámě Jerusalemském slavně pronesl: *„A já, když povýšen budu od země, všecko potáhnu k sobě“*. (Jan 12, 32.) Ano, ano, když nejvíce budu potupen, zhanoben, zničen, jako se stalo při mém ukřižování — pak nejvíce budu míti ctitelů věrných, neohrožených. — A důkazem toho i nesčetný zástup katolíků, již shromáždili se na místě tomto posvátném. *Láska k Ježíši Kristu* přivedla nás sem z blízka i z daleka, kromě toho jistě i *vzpomínka na zesnulé a tuto pohřbené vojíny* vedla kroky naše.

Dvojí tedy účel připomíná nám tento kříž:

1. lásku k zesnulým vojínům;
2. vděčnost k Ježíši Kristu za vítězství sv. kříže.

Spojíce tento *dvojí účel* i v životě svém, dokážeme nejlépe lásku k zesnulým vojínům a vděčnost k svému Spasiteli, staneme-li se dle vzoru tuto pohrobených *vojínů* neohroženými bojovníky pro čest a slávu ukřižovaného *Ježíše*. Abychom úkolu tomu dostáti mohli, promluvíme o třech vlastnostech, jež zdobiti mají vojína každého a bojovníka pro čest a slávu Kristovu zvláště. Proto žádám vás, drazí katolíci, abyste mne pozorně poslouchali, když promluvím:

1. o věrnosti;
2. o poslušnosti a
3. o neohroženosti vojínů Kristových.

* * *

Představte si, drazí katolíci, světovou truchlohru Kalvárskou.

1. Uprostřed dvou křížů zříte kříž Kristův. Pozorujte i zástup u Kristova kříže. Zříte na př. Pannu Marii, jež *věrně* trvá u Syna milého a vám příkladem nezlomné *věrnosti* jest. Písmo sv. pak dí: „Stála pak blízko kříže Ježíšova matka jeho. (Jan 19, 25.)

2. Zříte sv. Jana, an ochotně plní poslední vůli Kristovu: „Hle, matka tvá“ (Jan 19, 27.) a přijímá matku Boží v dům svůj. Velebný to příklad *poslušnosti*.

3. Uprostřed zdivočelého zástupu zříte setníka, jenž kajícně bije se v prsa a *neohroženě* vyznává: „Jistě Syn Boží byl tento“. (Mat. 27, 54.) Kéž tato *neohroženost* i nás povzbudí k následování! Tři tedy ctnosti zříme znázorněny u kříže Kristova:

1. věrnost na Panně Marii;
2. poslušnost na sv. Janu;
3. neohroženost na setníku.

Těmito ctnostmi ozdobme sebe, chceme-li býti dobrými bojovníky Kristovými z lásky k zesnulým vojínům tuto pohřbeným a z vděčnosti k Ježíši Kristu za povýšení sv. kříže.

a) Věrnost.

Věrným nazýváme člověka, jenž svému slovu nebo svým povinnostem dostojí za okolností všech. Každý z nás při křtu sv. s Bohem učinil zvláštní úmluvu, jež nazývá se úmluva křestní. *Slovo své* dali jsme Pánu Bohu, že *odříkáme* se zlého ducha i všech skutkův jeho i vší pýchy jeho. Dali jsme slovo, že *věřiti budeme* v Boha, Otce všemohoucího, Stvořitele nebes i země, i v Ježíše Krista, Syna Jeho jediného, Pána našeho, narozeného a ukřižovaného. Konečně dali jsme slovo, že věřiti budeme v Ducha svatého, svatou Církev obecnou, Svatých obcování, odpuštění hříchů, těla z mrtvých vzkříšení a život věčný. (Rituál.) Kdo tomuto slovu svému dostává, jest *věrným* ctitelem Ježíše Krista. Blaze bylo by církvi, kdyby všichni *údové její* byli *věrni* úmluvě křestní, byli *věrni Kristu*. Než právě minulé století vypravuje nám o jiném. Přemnozí stali se nevěrnými a vypověděli boj Kristu, boj kříži, boj církvi a všem, kdož drží se Kristova kříže.

Byli to nejprvé muži, kteří pode jménem *novodobé vědy* postavili se proti Kristu a jeho nauce. Ve všem vidí *tmu*, vše jim je *tmářstvím*, co stojí s naukou kříže Kristova.

Jiní opět jménem *svobody* začali boj, tvrdíce, že člověk duchem Kristovým vedený a proniknutý postrádá pravé svobody. Boj tento vzplanul na celé čáře, boj ten není dobojován podnes. Ve dva veliké prapory dělí se lidstvo — jedni jsou *pro Krista, pro kříž,* druzí ***proti Kristu*** a ***proti kříži*** — jedni *pro Řím,* druzí ***proti Římu.***

A co vy, drazí katolíci, ke komu se hlásiti chcete? Vy chcete a jdete s Kristem, s křížem, s Římem. Za to mi ručí vaše přítomnost při této slavnosti; neboť tato přítomnost vaše dokazuje, že *věrně* plníte úmluvu křestní, dokazuje neohroženou *věrnost* vaši k Ježíši Kristu, ke sv. kříži. Zůstaňte však i nadále po celý život věrni Kristovu kříži, zůstaňte věrni i nauce, jež vám ukládá kříž. Jasným vzorem budiž vám patron svatyňky, v jejíž obvodu i tento kříž stojí — sv. Jan Nepomucký. Věren jsa kříži, nauce Páně, věren svým povinnostem umírá smrtí mučednickou a nám ukazuje cestu, po níž kráčeti máme — chceme-li býti *věrnými bojovníky* pod praporem Kristovým. Když nepřítel na nás dorážeti bude mocně, pak pamatujme na slova sv. Polykarpa. Sv. Polykarp jsa lákán a nucen, aby zapřel Krista, pln jsa zápalu, zvolal: 86 let sloužím Pánu Ježíši a nikdy mi Pán Ježíš neublížil — a já bych Ho měl zraditi? Tato otázka i vám, drazí katolíci, připomene v pokušení na sta dobrodiní, jež vám prokázal Pán a posilní *věrnost* vaši tak, že s *Ježíšem* budete vždy *žíti* a jednou s *Ježíšem umírati.*

b) Poslušnost.

Jako rodná sestra stojí věrnosti po boku jiná ctnost, jež zdobiti má každého vojína — jest to *poslušnost* a to ***dokonalá*** *poslušnost* představeného. Této poslušnosti hlasatelem neklamným jest kříž, jenž připomíná každému slova sv. Pavla o Pánu Ježíši, jenž učiněn poslušným až k smrti, a to k smrti kříže. (Fil. 2, 8.) My všickni jako *věrní* bojovníci Kristovi stojíme pod praporem kříže, nuže ozdobme sebe i *poslušností.* V tom jest náš prospěch pro *čas* i *věčnost.* Slyšme hlas dějin!

Dvě vojska stojí proti sobě, vojsko pohanské a křesťanské. Křesťanskému vojsku velí neohrožený pohan Konstantin. Když uvažováno o nejistém výsledku zítřejšího dne v radě válečné, objevilo se na nebi podivné znamení, znamení červeného kříže uprostřed oslňující záře s nápisem: „V tomto znamení zvítězíš". Poslechl hlasu toho Konstantin. Dal zhotoviti korouhve s památným znamením a výsledek? Vítězství! S vítězstvím koruna císařská! Za korunou císařskou — *vítězství kříže nad pohanstvem.*

Když však během času člověk *proti kříži* se vzbouřil a Krista neposlušným se stal, když kříž povalen a pošlapán, zmizelo blaho i štěstí, nastal boj jednoho proti druhému, společenské poměry oděly se v roucho hrozivé a děsné. A vážný a výstražný ozývá se hlas: Vraťte se ke Kristu, vraťte se na starou cestu *poslušnosti,* jež jest jistou cestou k nápravě nejhorších poměrů sociálních, jež vás záchrání pro čas i věčnost. Slyšme proto, drazí katolíci, hlasu výstražného a buďme poslušni Krista, buďme poslušni církve. Plňme přikázání Boží i církevní. V neděli a ve svátek spěchejme na mši svatou, posty páteční zachovávejme, v čase velikonočním přijměmež i Ježíše Krista v duši čistou ve Svátosti Oltářní. Tak poznenáhla zvykejme ochotně a rádi poslouchati a poznáme, jak pravdivo jest slovo Páně: „Jho mé zajisté jest sladké a břímě mé lehké" (Mat. 11, 30.) a naším heslem stane se v životě celém: „Vždy buď poslušen Krista, kříže i církve."

c) Neohroženost.

Věrnost a *poslušnost* otevírají nám bránu k ráji pozemskému i nebeskému. A jistě nebylo by křesťana, jenž by *nevěrností* a *neposlušností* se proviňoval, kdyby nebylo všelijakých nepřátel našeho blaha pozemského i naší spásy věčné. Proto tuto *věrnost* a *poslušnost* jako *vzácné perly* hlídati máme a musíme. Ba jest nasaditi veškerou sílu, abychom všecky nepřátele věrnosti a poslušnosti odrazili. K tomu nás vede třetí ctnost, jež zdobiti má bojovníka každého, k tomu nás vede *statečnost — neohroženost.*

Právě *neohroženosti* nedostává se tak mnohým katolíkům za našich dnů. Ledajakýs človíček tupí nám víru a my *mlčíme;* slyšíme největší hany proti Pánu Ježíši, proti Panně Marii, proti svatým patronům našim — a my *mlčíme,* posmívají se našim postům a obřadům, a my *opět mlčíme!* Proč? Jsme bázlivi, schází nám *neohroženost, zmužilost, statečnost* — my chceme býti bojovníky pod praporem sv. kříže a stydíme se při tom za Krista, za sv. kříž. A to jest právě největší chyba našich dnů!

Byla jistá, tak zv. učená společnost pohromadě. Hovořeno o všeličems. Dány mnohé otázky; nejedna padla otázka, jíž měli býti katolíci rýpnuti, zvláště mluveno o nesmrtelnosti duše lidské, o životě po smrti. A tu nejednou katolíci nevěděli si rady, jak by odpověděli, tonuli v děsných rozpacích. Když ti novověcí mudrci odešli, napomenul přítomné katolíky bodrý venkovan, který všecko pozoroval: Pánové, svým rozumem nepřehádáte nikdy svých odpůrcův! To vše, co jste tak krásně vykládali, jsou přece jenom slova *lidská.* A ta neváží tolik, jako *jediné slovo Boží.* Vy máte jednu vadu — slujete katolíky a bojíte se vysloviti jméno *Ježíš Kristus!* Co jste se tu namluvili a žádný z vás neodvážil se říci: Tak to řekl *Pán Ježíš,* proto to musí býti pravda! „To jest ten základní kámen a žádný nemůže jiný položiti," učí sv. Pavel. (I. Kor. 3, 11.) Ano, to jest základ pevný. — Zázraky Kristovy, proroctví Ježíšova, zmrtvýchvstání Páně — to jsou ty stěžejní kameny, na nichž zbudována nauka Kristova, nehledíme-li ani na vyvýšenou a velebnou záři svatosti, jež vine se celým životem Spasitele našeho. A slovo takového učitele — slovo Boha-učitele — musí nás naplniti vědomím, jež pronáší sv. Pavel: „Vím, komu jsem uvěřil, a jsem jist." (II. Tim. 1, 11.)

Z té příčiny jednal jsem docela jinak. Přišel kdysi i ke mně podobný osvětář a mluvil více než mnoho proti nauce Páně. Vyslechl jsem vše a řekl jemu: Milý příteli, vaše nauka, jak pravíte — jest jediné pravdiva. Budu vám to věřiti, ale chci od vás důkaz jen jediný.

A ten jest?

Dejte se pro svou nauku ukřižovati, na to za tři dny vstaňte z mrtvých a pak se vraťte a já vám uvěřím!

Odešel onen osvětář, ale ukřižovati se nedal a také více se ke mně nevrátil.

Proto buďme jen neohroženi, statečni. Vzor veliký máme i na sv. Pavlu. Co nepřátel proti němu! Co obtíží, co pohan, co neštěstí jej potkalo! A přece neohroženě stojí u Krista a pln síly volá: „Kdož nás odloučí od lásky Kristovy? zdali soužení? aneb úzkost? nebo hlad? zdali nahota? čili nebezpečenství? zdali protivenství čili meč?" (Řím. 8, 35.) Bude-li podobná neohroženost naším průvodčím, není pochyby, že opět úctu zjednáme jménu katolickému, — není pochyby, že důstojnými se staneme bojovníky svého nejvyššího vůdce Ježíše Krista.

* * *

Dvě věci tedy hlásati chce tento kříž:

1. lásku k zesnulým vojínům;
2. dík Ježíši Kristu za vítězství sv. kříže na konci století.

Tytéž *dvě věci chce* dle dnešní úvahy hlásati i život náš tím, že proniknut jsa vždy *poslušností, věrností, neohrožeností,* pracovati bude o oslavě Boží a lásce k bližnímu. Posvátný okamžik tento budiž slavným počátkem nového života našeho. Z té příčiny nyní — u tohoto sv. kříže, složme dle příkladu vojínů všech — přísahu poslušnosti, věrnosti a neohroženosti. Nuže, vztáhnouce všichni ruku svou ke kříži, hotovme se k slavné přísaze: „Přísaháme Bohu všemohoucímu poslušnost, věrnost a neohroženost za všech okolností života svého. Budeme Tebe, ó Ježíši, i sv. církve Tvé, církve římsko-katolické poslušni, Tvé nauce zůstaneme vždy věrni a neohroženě budeme hájiti víry své. Tak chceme žíti, tak chceme i zemříti. K tomu nám dopomáhej Bůh Otec, Bůh Syn i Duch svatý. Amen."

II.

Osvěta, síla, svoboda.

Předneseno v Solnici 8. září 1900. — Poprvé vytištěno 1900.

A nazváno bude jméno jeho:
Podivný, Rádce, Bůh, Silný, Otec
budoucího věku, Kníže pokoje.
Is. 9, 6.

Katolické listy ze dne 25. srpna 1900 oznámily: „Vikariát Rychnovský oslaví a vzdá hold Spasiteli za dobrodiní po 19 věků lidstvu prokázaná". — Co ohlášeno, dnes stane se způsobem slavnostním. — Z blízka i z daleka přichvátali jste, přátelé milí, do Solnice, do starobylého města poutního. Na tvářích všech znáti ono svaté nadšení i velebný zápal, jenž nabádá každého, abychom opravdově a vděčně oslavili milého Spasitele světa — Ježíše Krista. Proto jménem Pána Ježíše vítám vás, drazí křesťané, co nejsrdečněji a prosím Pána nebes a země, aby všem odměnil onu lásku, jejíž svědkem jest přítomnost vaše.

Ano, ano, přátelé drazí, vy milujete Ježíše Krista a tuto lásku planoucí chcete dnes veřejně a slavně osvědčiti. Před celým světem chcete vyznati víru a oddanost k Ježíši Kristu — před celým světem chcete Spasiteli svému poděkovati za všecka dobrodiní, jež uděluje lidstvu po 19 set let. — Dobrodiní těch jest jistě mnoho! Více než hvězd na nebi, více než písku v moři. Ó kéž dá nám Hospodin, abychom za vše to důstojně Pánu Ježíši poděkovali a vzájemně sebe u víře a oddanosti k Ježíši Kristu posílili.

Z té příčiny promluvím dnes k vám, drazí katolíci, o velikých dobrodiních, jež lidstvo přijalo z rukou Pána Ježíše. Vůdcem budou mi prorocká slova Isaiášova, jež jsem v předu ohlásil: „A nazváno bude jméno jeho . . ." (Is. 9, 6.) Pozorujme náležitě uvedená *jména*, jimiž ***slaví*** a ***velebí*** prorok Messiáše a jistě uznáme, že Ježíš Kristus dal lidstvu

1. pravou *osvětu,*
2. nepřemoženou *sílu,*
3. svatou *svobodu.*

Ano, *osvěta, síla, svoboda* Kristova bude předmětem řeči mé dnes.

Poslyšte mne proto pozorně, když mluviti budu k oslavě Ježíše Krista

1. o osvětě,
2. o síle a
3. o svobodě.

Ó Ježíši, Bože náš, smiluj se nad námi!

Ó Maria, matko Slova věčného, oroduj za nás!

* * *

A nazváno bude jméno jeho: „Podivný, Rádce . . ." Uvedená jména vykládá sv. Bernard, když dí: „Ježíš jest Podivný v narození, Rádce v kazatelském úřadě, Bůh ve svých skutcích, Silný v utrpení, Otec budoucího věku skrze své vzkříšení, Kníže pokoje pro věčnou blaženost. (Srov. poznámky v české bibli 1. c.) Ježíš Kristus jsa *podivný* ve svém narození a přesvatým *rádcem* v úřadě učitelském, dal lidstvu pravou *osvětu;* jsa *Bohem* a v utrpení *silným* hrdinou, ukázal nám na pramen *síly* nepřemožené; jsa Knížetem pokoje a otcem budoucího věku, otevřel člověku brány svaté *svobody* synů Božích." Vysvětlím nyní jednotlivé pravdy jednu za druhou.

I.

Osvěta.

Co jest to osvěta? Riegrův „Slovník naučný“ (V. str. 1165.) odpovídá: „Osvěta jest obsah poznání *pravd* především člověka a jeho poměrů *se týkajících*“. A praví se dále: „Osvěty bez vědy není; věda jest jako zrnité obilí, osvěta jest jako mouka.“ Hle! Při *osvětě* běží o *poznání* pravd, jež se týkají člověka a jeho poměrů na příklad rodinných, občanských a pod. K tomu účelu zřizují se četné školy, vydávány jsou mnohé časopisy, z nichž nejeden mnohoslibný má nadpis: „Osvěta“ nebo dokonce „Osvěta lidu“. — — Tu dovoluji si skrovnou otázku: Činí-li osvěta lidi horšími či lepšími? Jsi na vahách s odpovědí! — Pomohu ti. — Na odpověď k této otázce vypsala akademie Dijonská ve Francii odměnu. A kdo tu odměnu obdržel? Obdržel ji pověstný v celém světě Jean Jacques Rousseau (n. 1712, † 1778). A jaká byla odpověď? „*Osvěta činí lidi horšími.*“ (cf. Lenz, Socialismus, Praha 1893 str. 24. pozn. 2, srov. též str. 150!). Nepochybně měl Rousseau *osvětu* své doby na mysli, osvětu, jež se tenkrát ve Francii šířila a ubohou zemi téměř na pokraj záhuby uvedla, onu osvětu, kteráž zářila i životem Rousseauovým a jež člověka zdravě myslícího odporem, ba hnusem naplňuje.

Bylť Rousseau zprvu helvet, nato katolík, konečně zase helvet; jednal však jak chtěl, ani po helvetsku ani po katolicku. I nemravný život vedl Rousseau, zplodiv *pět* nemanželských dítek, jež odevzdal do nalezince (ibidem str. 149!). To jest ona osvěta, jež Boha nezná, jež Boha nectí, jež Boha se nebojí — osvěta bez Boha, osvěta proti Bohu — a taková osvěta jistě *činí člověka horším.* Důkazem — — bezbožný život Rousseauův, jenž potvrzoval odpověď poctěnou od akademie Dijonské odměnou!

Ano, takové osvěty první učitelská stolice byla v ráji a professorem jejím byl ďábel, když řekl k Evě: „Nikoli, smrtí nezemřete! — — V kterýkoli den budete

jísti z něho, otevrou se oči vaše a budete jako bohové, *vědouce dobré* i *zlé.*“ (Gen. 3, 4. 5.)

Takové *osvěty* pomníkem jest i věž babylonská, jež podnes cestovatelům hlásá, jak falešná osvěta činí lidi *horšími* (Gen. 11, 1—8). A mohl bych takto projíti i *osvětu* mnoha národův, abych věc vysvětlil jasněji. Jen u Platona se ještě zastavuji, onoho Platona, jenž i božským tu a tam nazývá se. — Než — osvěta Platonova ve mnohých věcech nás hnusem plní. Tak Plato zavrhoval manželský sňatek a proti veškerému studu dopouštěl, aby muži i ženy jednou do roka se sešli a tak zjednali zemi silné potomstvo (Lenz, Soc. str. 24).

Ó kdo by nezatoužil po *osvětě* jiné, po osvětě, jež činí člověka lepším. — A tuto *osvětu* přinesl lidstvu Ježíš Kristus, jejž prorok Isaiáš nazývá „Podivným“ a „Rádcem“. —

a) Když prorok Bálam pravil: „Vzejde *hvězda* z Jakuba“ (Num. 24, 17.), těšil lidstvo nadějí, že Messiáš dá lidstvu *osvětu* pravou. A hvězda ta vzešla (Mat. 2, 7.) a zvěsťovala „podivné“ narození Syna Božího v Betlémě!

Ó viz a pozoruj, drahý bratře a sestro, rodinu svatou — — uvaž lásku Boží, jež z jeslí září, uvaž péči mateřskou, jež blaží matku Páně, blahoslavenou Pannu Marii, uvaž poslušnost, zbožnost, dobročinnost pastýřů, obdivuj dary i úctu mudrců východních, slyš i zpěv andělský „Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle“. (Luk. 2, 14.) — a pak jistě již v jeslích nalézáš *osvětu pravou,* osvětu, jež činí tě lepším, osvětu Ježíše Krista, jenž *podivný* jest *v narození* svém. (Sv. Bernard.)

b) A málo uplynulo let. Ježíš Kristus vystupuje u veřejnost jako *hlasatel pravé osvěty,* jasně vykládaje pravdy, jež týkají se člověka a poměrů všech. — Tak stává se „*Rádcem*“ v úřadě učitelském (Is. a sv. Bernard). Není mi ovšem možno vše připomenouti v této chvíli posvátné. Připomínám jen něco málo.

1. Kdysi pokoušel zákonník jeden Pána Ježíše řka: „Mistře, co čině, život věčný obdržím?“ Pán Ježíš řekl k němu: „V zákoně co jest psáno; kterak čteš?“ On odpověděv, řekl: „Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého, z celé duše své, ze vší síly své, ze vší mysli své, a bližního svého jako sebe samého.“ I řekl mu Ježíš: „Právě jsi odpověděl, to čiň a živ budeš.“ On pak chtěje se ospravedlniti řekl: „A kdo jest můj bližní?“

Ujav se pak toho Ježíš řekl: „Člověk jeden šel z Jerusaléma do Jericha a upadl mezi lotry; kteříž také oloupili ho a zranivše, odešli, odpolu živého nechavše. Přihodilo se pak, že kněz jeden šel touž cestou a uzřev jej, pominul. Též i levita, když byl u toho místa a uzřel ho, pominul. Samaritán pak jeden cestou se bera, přišel k němu a uzřev jej, milosrdenstvím hnut jest. A přistoupě ovázal rány jeho, naliv oleje a vína. A vloživ jej na hovado své, vedl do hospody a péči o něj měl. A druhého dne vyňav dva peníze, dal hospodáři a řekl: „Měj o něj péči; a cožkoli nad to vynaložíš, já, když se vrátím, zaplatím tobě.“ — Kdo z těch tří zdá se tobě bližním býti tomu, kterýž upadl mezi lotry?“ Ale on řekl: „Ten, kterýž prokázal milosrdenství nad ním.“ I řekl jemu Ježíš: „Jdi, i ty čiň podobně.“ (Sv. Luk. 10, 25—37.)

Vznešené pravdy podává Pán! *Cíl* člověku vytčen v životě věčném. — Cestu k cíli ukazuje *dvojí příkaz lásky.* Nauka o bližním novou dobu uvádí ve společenské poměry lidstva. Ó v pravdě! Veliké pravdy, jež se týkají člověka i poměrů lidských, pronáší Pán jasně i mocně, nepřipouštěje výminek. Toť *osvěta, osvěta pravá, osvěta Kristova!*

2. Ještě na jednu věc upozorním. Rozháraná jest naše doba. — Více než kdy jindy buší na dvéře budovy státní otázka společenská, sociální, jež dělnickou otázkou i otázkou agrární se po výtce zaměstnává. — Ó kéž by ti, jimž dáno říditi otěže vládní, často a opět poklekali před *„Rádcem“* nejsvětějším, kéž by naslouchali slovům Jeho významným, kéž by konečně skutkem

vyznali, že u Krista pravá osvěla, jež uzdraviti může zbědované poměry společenské. „Dávejte, co jest císařovo císaři, a co jest Božího Bohu“ (Mat. 22, 21.), volá Pán, a nedej Bůh, aby volal nadarmo. Ano, to přesvědčení mám a se mnou zajedno stojí na sta katolíkův osvícených, až celý svět svědomitě bude plniti veškeré povinnosti k Bohu i k vladařům, pak bude lépe. — — Tu spatříme ve svatyni nejen poddaného, ale i *představeného;* nejen chudí, ale i *bohatí* pokleknou před tváří Boží, velebíce Pána: „Svatý, Svatý, Svatý“ a kajícně vyznávajíce: „Bože, buď milostiv mně hříšnému“. Ó kéž se tak stane brzo, kéž všickni již klaní se Pánu Bohu před svatostánkem, kéž všickni učí se ve svatyni pravé osvětě Kristově!

Leč Bohu budiž žalována ona lhostejnost a netečnost u víře i ve službě Boží, ona duševní lenost náboženská, jež ovládla tak mnohého *boháče,* tak mnohého *učence,* tak mnohého *muže, jenž i vládní otěže třímá!* Ó pro Bůh, což vám není třeba osvěty Kristovy, že necháváte přední svá místa ve svatyni prázdná, že někdy snad se sice v kostele objevíte, ale chováte se tak, jako byste ani v Boha nevěřili? — Nemám tu jiné odpovědi než slovo Páně: „Běda světu pro pohoršení! — Běda člověku tomu, skrze něhož pohoršení pochází.“ (Mat. 18, 7.) Proto vzhůru k osvětě Kristově, jenž dí: „Tak svěť světlo vaše před lidmi, ať vidí skutky vaše *dobré* a slaví Otce vašeho, jenž jest v nebesích.“ (Mat. 5, 16.)

3. Konečně budiž i to *zvláště* vytknuto, že *celá osvěta* Kristova jest pro *všecky* lidi, nikdo není vyjmut, ani císař, ani král, ani velmož, ani učenec. Jasný jest rozkaz Krista Pána: „Jdouce, učte *všecky* národy, křtíce je ve jmnénu Otce i Syna i Ducha svatého, učíce je zachovávati *všecko,* co jsem koli přikázal vám.“ (Mat. 28, 19. 20.) Dokládá-li Pán: „Aj, já s vámi jsem po *všecky* dny až do skonání světa“, což jiného prohlašuje než: „Má osvěta jest i pro *všecky* časy.“

Přátelé milí, zkoumejte dějiny, zkoumejte přítomnost a pak rcete, která osvěta vyrovná se *osvětě* Kri-

stově — osvětě, která v chudičkém stáji betlemském vzešla, osvětě, která v jasu a záři podává pravdy, jež týkají se člověka a jeho poměrů všech, osvětě, kteráž jest způsobilou oblažiti *všecky,* osvětě, jejíž činnost do skonání světa!

Z těch příčin přijmi, ó Ježíši, dík náš nejvroucnější za osvětu lidstvu danou. Tvé osvěty vždy se přidržíme, Tvé osvětě vždy věrni zůstaneme! —

Pravdivo-li toto slovo, pak *rodičové* drazí, přičiňte se, aby rodiny vaše podobny byly rodině svaté, opakujte s dítkami svaté náboženství a bděte nad nevinností a čistotou jejich.

My pak *všichni,* kdykoli jasný zvonů hlas volati nás bude na kázaní, na cvičení odpolední, nechme všeho, práce i zábavy, a spěchejme ve svatyni Boží, abychom Krista i nauku jeho vždy lépe a důkladněji poznali, aby se tak stali z nás osvícení katolíci. To bude nejmilejší dík, jímž odvděčíme se Kristu za pravou osvětu, kterouž lidstvu dal!

Drazí katolíci, mnohé pokyny jsem vám dal, abyste ukázali se vděčnými Pánu Ježíši za pravou *osvětu.* — Ale ještě jedna věc hluboko zapsána jest v srdci mém, jež zcela oddáno osvětě Kristově. Nejeden z vás asi tuší, co by to bylo. — — Jsou to špatné noviny, špatné knihy, špatné přednášky, špatné řeči, jež mluví proti víře, proti Bohu, proti věcem svatým lidé tak mnozí. Ó přátelé milí, zapřisáhám vás v této chvíli posvátné, *nečtěte* a *neposlouchejte* podobných věcí. — Chcete-li čísti, beřte do ruky noviny dobré, knihy katolické, chcete-li poslouchati přednášky. volte si řečníka, jenž miluje Krista i nauku Páně.

II.

Síla.

Osvětou pravou obdařil lidstvo Pán. Avšak proti osvětě *pravé,* proti *osvětě Kristově* postavila se *osvěta nepravá, bezbožná, hříšná.* I musil nastati boj. A boj ten trvá po dnes. Než nelekej se, katolíku dobrý! Bojuješ za slova Pána Ježíše, jenž řekl: „Nebe a země pominou, ale slova má nepominou.“ (Luk. 21, 33.) Bojuješ

s Ježíšem Kristem, jejž pozdravuje Isaiáš (9, 6.) jako *„Boha“,* jako *„Silného“.*

Duše dobrá! — Stojíš na hoře kalvárské. — Zříš kříže tři. — Uprostřed kříž, na němž Ježíš Kristus trpí za spásu tvou, za spásu celého světa. „On jest slitování za hříchy naše, a netoliko za naše, ale i za všeho světa“. (Jan 2, 2.)

Pozoruj utrpení! — Rozjímej slova, rozvaž poslední vůli Páně! — Vidíš i smrt! — Neodepřeš obdivu. — Obdiv tvůj podporuje zjev ve přírodě. — Biješ se v prsa a uznáváš se setníkem: „Jistě Syn Boží byl tento.“ (Mat. 27, 54.) — Tu i plní se slovo Isaiáše proroka: „A nazváno bude jméno jeho *Bůh, Silný*“ (9, 6). Ano — Ježíš Kristus objevuje se ve světové truchlohře kalvárské skutky svými jako *„Bůh“,* ve svém utrpení jako *„Silný“.* — A s *Bohem* tak láskyplným, s *Bohem* tak milosrdným v boj za *pravou osvětu* se dej a buď jist, že uslyší prosbu vřelou: „Svatý *Bože,* Svatý *Silný,* Svatý a *Nesmrtelný,* smiluj se nad námi.“ Ano smiluje se nad námi Pán a

dá nám ***sílu,*** abychom víru svou vždy a všude bez obavy *vyznávali,* dá nám ***sílu,*** abychom vždy jen dobré konali a zlého se varovali, dá nám ***sílu,*** abychom *osvětě pravé, osvětě Kristově* po celý život i v poslední hodinu *věrni* zůstali!

Na knížata apoštolská, na sv. Petra a Pavla upozorňuji, již věrni jsouce Kristu a nauce Páně, umírají smrtí mučednickou. — Za svědky volám ony zástupy mučedníků, ony zástupy světic a svatých Božích, již celý život zasvětili osvětě Kristově a zůstali Kristu věrni do dechu posledního!

I ptám se vás: Odkud ona *síla* jinochův a panen? Kdo sílil je v bolestech a bídách nejděsnějších? — *Ježíš Kristus,* tak zní odpověď jednomyslná — *Ježíš Kristus* jest náš pomocník. — S Ježíšem Kristem žijeme, s Ježíšem Kristem trpíme, s Ježíšem Kristem umíráme, s Ježíšem Kristem i vítězíme! „Vždyť *Kristus* jest *síla* naše a život náš,“ vyznává svatý Pavel. (Kol. 3, 4.) A co učiníme my?

Jsem přesvědčen, moji drazí, o vašich pracích, o vašich námahách, o vašich starostech! Třeba vám pomoci, třeba vám posily. — Ó učiňtež sobě heslem: *„Ježíš — síla má“*. — U Ježíše hledejte pomoci, a jistojistě poznáte na sobě, co značí slovo Páně: „Pojďte ke mně všickni, kteří pracujete a obtíženi jste a já vás občerstvím.“ (Mat. 11, 28.) Ano, jděte, spěchejte k Ježíši Kristu. — Spěchejte ve svatyni v den *sváteční* a zbožně sledujte onu novozákonní obět nejsvětější, při níž nekrvavým způsobem opětuje se obět kalvárská. — Pokud možno i ve *všední* den buďte přítomni oběti nejdražší mše svaté. — Když pak duše vaše se svatým Alfonsem v radostný propukne zpěv:

„Ó Jesu lásky zdroji,
Ty touho duše mé!
kéž navždy s Tebou *spojí*
mne svaté srdce Tvé,
bych hříchů kál, Tě miloval,
se spasen stal a radoval,
kde v slávě své svým jeví se,
můj Ježíš, Bůh a Pán!“ —

když tak zatoužíš po Pánu nebes a země, pak s čistým srdcem k oltáři přistup blíž — a Ježíš přistoupí i k Tobě. — V duši tvou sestoupí při sv. přijímání Spasitel tvůj, aby ti byl ochranou, silou v boji i zárukou odměny věčné! — „Kdo jí mé tělo a pije mou krev, má život věčný: a já ho vzkřísím v den nejposlednější.“ (Jan 6, 55.) Ano, ano, „pojďte ke mně všickni, kteří pracujete a obtíženi jste a já vás občerstvím“ (Mat. 11, 28.) „Občerstvím vás nejen slovem útěchy, ale i tělem a krví svou ve Svátosti Nejsvětější“ a pak, — jak svatý Jan Zlatoústý volá — pak odstupujíce od oláře, „buďme lvy, z nichž oheň srší a hrůzou i ďábla naplňuje!“ (Officium infra Oct. Ss. Corp. sabbato lect. 5.) — Ó drazí moji, buďme si vědomi této síly zvláště za našich dnů v životě veřejném. Nesmírně toho třeba. Kromě toho ukážeme takovým vědomím a činem nejlépe vděčnost Kristu Pánu.

Nechci mluviti sám. Ať za mne mluví minulý týden v Praze konaný sjezd literární. Při slavnostní schůzi dne 27. srpna vyslovil předseda tato významná slova:

„Již Chateaubriand vytýkal katolíkům tohoto století, že příliš málo na sebe spoléhají a proto také příliš málo energie jeví.

Dřímají mnozí tam, kde by měli bdíti, klidně odpočívají tam, kde by měli se vší pílí pracovati, váhají tam, kde by měli v úspěšný boj se pustiti. I Samson přišel o svou sílu, když spal, a mythický rek Herakles řekl prý jednou: Co platna mi síla má, nestojím-li na nohou.“

Po nás katolících sveze se kde kdo a my, zapomínajíce své síly, snášíme vše, nepovážíce, co děl proslavený bojovník katolický Gibbons: „Trpělivost jest sice krásná ctnost, ale statečnost neméně, upřílišená trpělivost však není více ctností, nýbrž zbabělstvím.“ — — (Katol. 1. ze dne 28. srpna 1900 str. 2., č. 236.)

Z té příčiny *pozor!* drazí moji. Jsouce si vědomi *své síly nepřemožitelné,* nebojme se, nedejme se, ba dupněme si, když toho třeba, a není pochyby, že pak s námi počítáno býti musí!

Dosti snad řekl jsem o *síle,* již čerpá lidstvo u Pána Ježíše. A přece nesmím skončiti, abych ještě jedné okolnosti nevzpomněl. — Veliky jsou boje, jež nám podstupovati za našich dnů pro *osvětu* Kristovu, za víru a neohroženost u vyznání víry. Než — vše to jsou spíše šarvátky oproti onomu boji, jejž bojovati musí každý. — Jest to *zápas smrtelný.*

Byl člověk kdysi dle názoru světa učený. — Mluvil však a jednal jako neznaboh. — „Nevěřím v Boha.“ — „Není věčnosti.“ — „Není nebe, není pekla“ — hlásal vždy. — — Onemocněl. — Nemoc byla těžka, smrtelna. — Útrpní lidé proti vůli nemocného povolali kněze. — — Kněz, nesa Nejsvětější Svátost, přichvátal včas. Ale nemocný obořil se naň: „Co tu chcete, nevolal jsem po vás, jsem nevěrec — nemáte tu co dělati.“ Kněz však nedal se odstrašiti. Upřeně hledě na ne-

mocného pravil: „Pane, slyšel jsem nejednou o vás, že jste nevěrec. Říkal jste, že není Boha, není věčnosti, není nebe, není pekla. Dovolte, prosím, jednu otázku — jakmile odpovíte, hned odejdu.“

„Nuže, ptejte se!“ — „Prosím, račte mi říci, *víte to jistě*, že není Boha, *víte to jistě*, že není nebe ni pekla?“

Nemocný neodpovídá — přemýšlí — konečně odpovídá: „*Nevím.*“

Vidíte, drazí moji, při zápasu smrtelném přestává lehkomyslnost — člověk rozhoduje o věčném štěstí a věčné záhubě — myslí vážně a hledá pomoci u Ježíše, jenž sílí své věrné v hodinu poslední, řka: „Já jsem vzkříšení i život, kdo věří ve mne, byť také zemřel, živ bude.“ (Jan 11, 25.)

Ó jakým díkem zavázán jest svět *Ježíši Kristu* za všecku útěchu, již poskytl umírajícím za devatenáct set let. Mezi nimi jsou i naši přátelé, naši známí, snad i naši rodiče!

Poznali jste, katolíci, poznali jste onu sílu, jež plyne nám z nauky Kristovy, onu sílu, již čerpati můžeme ze života Páně, onu sílu, jejíž pramenem mše svatá i svaté svátosti, onu sílu, jež nás provází za okolností všech! —

Nyní pozorujte okolí své! Pozorujte dobu svou! — Co lidí nedbá, ba pohrdá vydatnou pomocí Kristovou a končí život samovraždou! Co nespokojenosti, co bouří, co vášní! — Jako sopka vře celá společnost a hrozí záhubou — a přece jsou státníci, již vidí spásu i sílu státu v bodáku, prachu a kuli. Jako stříbro leskne se zbraň — a kříž Kristův pohozen, pošlapán, zničen, odstraněn. — Naprav takové poměry Bůh, my však neskládejme ruce v klín. „Za křížem.“ „Za Kristem“ budiž heslo naše a neustaňme, dokud kříž Kristův nebude vztýčen na místech všech. Jsouce neohroženi, neustávejme vždy a všude volati:

„Spasiteli světa, spasiž nás,
křížem a krví jsi vykoupil nás — proto želáme:
pomoz nám, pomoz nám, Bože náš.“

(Srov. Ant. na svátek „Povýšení sv. kříže.)

Přistupujeme konečně k oddílu třetímu řeči slavnostní, ke *svobodě*, již světu dal Pán Ježíš. —

III.

Svoboda.

Tajemně i blaze působí na člověka slovo „svoboda“. — Pták v kleci nevyrovná se opeřenému pěvci na svobodě. Zotročený člověk — člověk téměř bez činnosti, bez života. — A přece ona stará (antická) *osvěta* nedovedla si představiti stát bez otroků. Několika aspoň slovy odhalím děsný a krutý stav otrokářský: Zákon ocenil otroka jako pouhou *věc* a nikoliv jako *osobu*, jako člověka. Otrok neměl žádného práva, žádného zastání. Pán směl otroka bíti, trýzniti, mrzačiti, hladem umořiti, ukřižovati — i usmrtiti.

Otroků užíváno ke všem možným pracím. — — V noci byli vehnáni do jakési díry, mužové i ženy dohromady. A ani to vše nestačilo staré *osvětě*. Otrokův i otrokyň, zvláště mladistvých, zneužíváno ke všem možným neřestem, ke hříchům do nebe volajícím.

Což divu, že časem povstávaly vzpoury otroků. Těch bouří bylo nemálo. Nejstrašnější byla, již podnítil *Spartakus*. Tu i Řím se třásl před otroky a gladiatory. Než od Krassa byli přemoženi a 13.300 gladiatorů se 40.000 otroky zaplatili tuto bouři životem. „Běda přemoženým!“

Cítíte jistě, drazí moji, s poraženými otroky. Nemyslete však, že by vítězstvím otroků přestalo otroctví! Vítězi zotročili by bývalé pány své a truchlohra otrokářská odehrávala by se pouze na jiných osobách. Zcela správně soudí tudíž *abbé Méric*, když píše: „Vítěznou zbraní otroků by bylo nevymizelo otroctví se světa. Člověk by byl nedospěl k tomu, aby poznal důstojnost osoby své. Civilisace by byla neučinila pokroků a lidstvo by se bylo nedočkalo lepších časů. Jenom osoby by se změnily; otrokové byli by páchali strašnou odvetu, své bývalé pány byli by učinili otroky a jsouce (aspoň u veliké většině) neuměli a surovi

upravili by světu orgii hnusnou a krvavou, a následky byly by svíraly potomky, až by lidstvo dospělo opět k těm koncům, kde bylo před takovou pohromou". (Abbé Méric, die socialen Irrthümer der Gegenwart str. 229.)

Teprvé Spasitel světa Ježíš Kristus vyřkl sociální přeměnu naukou:

Všichni lidé jsou sobě *rovni* podle přirozenosti!

Všichni lidé mají jednoho Otce v nebesích!

Všichni lidé mají jeden a týž cíl!

Všichni lidé mají jednoho a téhož mistra, Ježíše Krista, v onom věkovitém příkazu lásky: „Miluj *bližního* jako sebe samého!" (Soc. Lenz l. c. pg. 37—41.)

O tuto *osvětu Kristovu,* již i *síla* Krista Ježíše provázela, roztříštilo se ohavné otroctví — mizel děsný stav otroků, kteříž právem v Pánu našem dle proroka Isaiáše pozdravili *„Otce budoucího věku",* věku lidskosti, věku svobody!

A co bych měl říci o *svobodě* ducha, o *svobodě* synů Božích, jejíž znakem jest svatost a nevinnost?

Drazí moji! Těžká jsou pouta odsouzencova, děsný jeho jest i život. — Hrozno jest býti otrokem a svíjeti se v bědách i strastech tisícerých. Než, drazí moji, znám pouta, jež jsou mnohem těžší; znám stav lidský, jenž děsnější stavu odsouzencova; znám otroky, jejichž žal, bol, pláč, nářek hrůzyplný.

Jsou to *okovy hříchů,* jež hříšník vleče po celý život, jež nekajícník povleče po celou věčnost. Ó, znáte, drazí moji, onen žalář věčný, kde oheň neuhasíná, kde červ svědomí zlého hlodá, kde bol a žal věčný! Běda, běda každému *hříšníku,* běda *lidstvu,* jež *úpělo v otroctví hříchu dědičného!*

A hle! I tu zasvitla spása *lidstvu,* i tu zasvitla spása *všem,* kdož dobré vůle jsou.

Syn Boží, Ježíš Kristus vzal na se práci tu hroznou. ***Rozlámal*** okovy hříchu dědičného i hříchů všech a dává ***svobodu*** všem. — „On jest obět slitování za

hříchy naše a netoliko za naše, ale i za všeho *světa."* (I. Jan 2, 2.) — — Byla však to práce hrozna. Nejen pot, ale i *krev* řinula Kristu po tvářích — ba, co dím, *řinula krev* — více vidíš, duše drahá! Ke Kristovu kříži pohlédni, tam zříš onen zápas o svou svobodu. Ano, ano, u paty kříže svatého zdrceny a zničeny jsou okovy hříchů, — člověk jest svoboden a myslí zalétá v nadhvězdné výšiny a pěje chvalozpěvy díkův: „Ať žije můj Vykupitel, ať žije Kristus, ať žije svoboda synů Božích!" Tak pokoj svatý, pokoj synovství Božího oblažuje duši lidskou a my mimoděk s Isaiášem ve Kristu pozdravíme *„Knížete pokoje".* —

Nejednou snad i na sobě vše zakusili jsme. Vzpomeňme děsného okamžiku, kdy jsme spáchali hřích těžký, Bůh uražen, nebe ztraceno, peklo otevřeno a ohnivý jícen pekelný již již pohltiti chtěl nás hříšníky. Okovy hříchu nás sevřely. Stali jsme se *otroky* hříchu. Ozvalo se však svědomí. Buší — volá — tluče — prosí. — „Milosrdný jest Bůh, čiň pokání, odpustí tobě. — Na sta, na tisíce kajícníků přijal na milost, přijme i tebe. — Viz Marii Magdalenu, viz Petra, viz Zachea, viz lotra na kříži!" — — Hle, vítězí *osvěta* Kristova, vítězí *síla* Kristova, — vede ke zpovědnici — my na sebe žalujeme — bol svírá srdce — a v ně zalétá slovo: „Rozhřešuji tě ode všech hříchů tvých", — okovy hříchu zlomeny, jsi svoboden, — pokoj svatý v duši tvé. — — „Odpouštějí se ti hříchové. Jdi *v pokoji."* (Luk. 7, 48—50.) Ó sečti, můžeš-li, ony slzy, jež omývaly tváře kajícníků, sečti ony vzdechy vděčné, jimiž děkovali Ježíši Kristu — a máš nové moře dobrodiní a milostí, jimiž oblažoval Pán lidstvo po devatenácte set let!

Přátelé milí, — dovolte mi nyní aspoň jednu otázku. Jste všichni *svobodni* svobodou synů Božích? — Není-liž mezi vámi zatvrzelého hříšníka? Či snad přece i při této slavnosti někdo, jenž letos o velikonocích s Pánem Bohem se nesmířil? Jest někdo, kdo by v srdce o letošních velikonocích nejsvětějšího „Knížete pokoje" nebyl přijal?

Je-li tomu tak, pak tě prosím, pak tě žádám, vrať se, příteli drahý, vrať se k Ježíši Kristu, — zničotrocké okovy hříchů a pozdrav v duši své onu svatou, onu drahocennou, věčnou *svobodu* synů Božích.

Vše uvedené na mysli majíce, vděčně zvolejme a životem vezdy dokazujme: „Tisíckrát budiž pozdravena, blahá svobodo synů Božích! Tisíckrát budiž uctěn, veleben a chválen vysvoboditel náš Ježíš Kristus, Syn Boží, Otec budoucího věku a Kníže pokoje". — — I vyznejme se svatou církví dnes: „Adoramus te, Christe, et benedicimus tibi, quia per Crucem tuam redemisti mundum". — „Klaníme se Ti, Kriste, a dobrořečíme Tobě, protože jsi křížem svým *vykoupil* svět." (Srovn. Antf. třetího Nocturna in festo Exalt. S. Crucis.)

Závěrek.

Osvětu — sílu — svobodu synů Božích přinesl a dobyl lidstvu Ježíš Kristus. A na výsluní této osvěty pravé, síly nezlomné a svobody svaté vykvetlo mnoho květů pestrých, zmohutnělo mnoho, mnoho velikánů nebetyčných.

Jsou to velechrámy, jsou to školy, jsou to nemocnice, jsou to opatrovny, jsou to tisíceré ústavy dobročinné!

Ale stavbu mrtvou nestavme výše nad onu činnost blahodárnou, jež rozvíjí se v domech těch. Co nadšených učitelů, co obětavých ošetřovatelů nemocných, co něhy, co lásky, co trpělivosti dala světu *osvěta* Kristova, *síla* a *svoboda* synů Božích.

Díky vzdávali jsme Ježíši Kristu za pravou *osvětu; síla*, jež provázela věrné sluhy Páně, naplnila srdce naše vřelou vděčností. *Svobodou* synů Božích jsouce zdobeni, velebili jsme Vykupitele lidstva jako *„Otce* budoucího věku a *Knížete* pokoje". (Is. 9, 6.)

Jsem u konce. — Děkuji vám, přátelé milí, za trpělivost a pozornost. Bůh vám to odplať. — Dříve však, než se rozejdeme, přísahejme slavně a veřejně

Ježíši Kristu, svému Pánu a Spasiteli *věrnost* — za pravou osvětu, přísahejme *neohroženost* — za sílu, již nám uděluje a *poslušnost* — za svobodu synů Božích!

Nuže — vztáhněme všickni ruku pravou k nebesům a hotovme se ke slavné přísaze: „Přísaháme Ježíši Kristu, Učiteli, Spasiteli a Vykupiteli svému věrnost, neohroženost a poslušnost. Ve slovech i skutcích jsouce Kristu Pánu věrni, neohroženi a poslušni, chceme pro *osvětu* Páně žíti, rekovně bojovati a Kristem nám dobyté *svobody* vezdy hájiti. Ano tak věrně, tak neohroženě, tak poslušně chceme žíti i zemříti. K tomu nám dopomáhej Bůh Otec, Syn i Duch Svatý. Amen."

III.

Já jsem neposkvrněné početí.

Předneseno u Studánky nedaleko Dobrušky 10. července 1904.
Poprvé vytištěno 1904.

Já jsem neposkvrněné početí.
Slova P. M. v Lourdech.

Zástupy nesmírné zřím před sebou. Neunavní katolíci ze všech okolních farností zavítali k omilostněnému místu mariánskému „u Studánky", chtějíce významně oslaviti padesátiletou památku na článek víry o neposkvrněném početí blahoslavené Matky Páně. Proto pln jsa radostí, propukám v jásavý chvalozpěv „Magnificat anima mea Dominum," „Velebí duše má Hospodina" (Luk. 1, 46.), že dopřáno mi promluviti ke ctitelům mariánským tolik četným a tolik nadšeným. — A se mnou raduje se jistě i každý z vás, drazí katolíci, vida nepřehledné spousty zbožného posluchačstva; neboť zástupy shromážděné u trůnu Mateře Boží dokazují světu širému, že náboženství *katolické* to jest, kteréž dovede k výšinám nadhvězdným povznášeti lidstvo i v dobách, kdy bují čiré hmotařství, kdy vládne lhostejnost a kdy záhubné pochybovačství podrývá něžné kořínky víry dětinné. Tak vážné se i uplatňuje slovo velikého *Origena,* jenž dí: „Božský původ dokazují zástupy lidstva, když odvrátivše se od hříchů, úplně se Bohu zasvěcují a ve všem Bohu se líbiti snaží." (Contra Celsum I. n. 47.) — Přátelé drazí! Dej nám milost milosrdný Hospodin, abychom na těchto cestách vezdy setrvali a náleželi mezi ty, o nichž dí Panna Maria: „Blahoslavenou mne nazývati budou

všickni národové." (Luk. 1, 48.) To jest i účelem dnešní slavnosti mariánské, při níž zaměstnává nás článek víry o neposkvrněném početí Panny Marie. — Úvodem budiž krátká vzpomínka na dějiny a obranu pravd katolických.

Poklad zjevené nauky odevzdán sv. církvi, aby jej ostříhala a z něho hojně uštědřovala. Avšak z pokladu toho žádná pravda nesmí býti ztracena, předmětně nic nesmí býti přidáno, nic ubráno, nic změněno! Proto dnes věříme a vyznáváme tutéž nauku, jako svatí apoštolové kázali, věříme právě tak a tolik, jako věřeno bylo za dob apoštolských. Nemůže ani býti jinak. Vždyť Ježíš Kristus sám poručil „učte všecky národy zachovávati *všecko,* co jsem koliv přikázal vám." (Mat. 28, 20.) Odtud otcovsky napomíná Timothea *sv. Pavel:* „O Timothee, ostříhej, což *tobě svěřeno,* varuj se nepobožných novot, slov a sporů falešně tak nazvané vědy, ku kteréž někteří se přiznávajíce, od víry odpadli." (I. Tim. 6, 20.) — Ve druhém pak listě takto povzbuzuje: „Toho dobrého skladu *ostříhej* skrze Ducha svatého, kterýž přebývá v nás" (II. Tim. 1, 14.) Z toho důvodu píše svatý *Irenej:* „Pravou naukou jest ta, kteráž jest naukou apoštolskou a staré církve." (Adv. haeres. IV. 33. n. 8.) Nejinak soudí neohrožený učitel církve svatý *Athanáš,* když připomíná o sněmovnících nicejských (325), jak o věcech víry řekli: „Tak věří církev katolická, aby označili, že nauka jejich není naukou novější, nýbrž apoštolskou." (Epist. de syn. Arim. n. 5.) Proto vším právem svatý *Vincenc* Lirinský velebí za nebeskou nauku tu, kteráž pouze *jednou* byla zjevena. — Dokládá pak významně: „Toto věříme a kromě toho není, co bychom věřili." (Com. n. 26.)

Jak pečlivým strážcem nauky zjevené jest tudíž církev katolická! Než, předrazí moji, církev svatá není strážcem nečinným. Dle časových poměrů vyjímá z pokladu nauky zjevené tu kterou pravdu a zvláště ji hlásá, vysvětluje, vyměřuje a hájí, ano i za článek víry vyhlašuje. — Tím však žádná změna *předmětná* neděje se na nauce zjevené. Věc lze znázorniti vhodným obrazem. — Křesťanská nauka jest velikým panstvím, jež

Pán Ježíš odkázal církvi. Panství to nemůže být ani zvětšeno ani zmenšeno. Uprostřed panství stojí na skále hrad, jenž připomíná nauku o Nejsvětější Trojici a o vtělení Kristově. Kolem hradu jsou lesy, pole, louky — toť obraz ostatních článků víry. Ani hrad ani panství nemůže být rozšířeno, avšak může býti vzděláváno, zušlechťováno, krášleno . . . (Srov. Hammerstein S. J.: Edgar.)

Tak stalo se i s naukou o neposkvrněném početí Panny Marie. Před padesáti lety, dne 8. prosince 1854 nauka o neposkvrněném početí Panny Marie zvláště celému světu katolickému vysvětlena, vyměřena a za článek víry prohlášeno, že Panna Maria beze hříchu prvotního počata. Není to tudíž pravda nová, o níž by dříve katolíci ničeho nevěděli, nebo kterou by z obsahu víry katolické někdy vylučovali, nýbrž jest to pravda stará, kterouž ohlásil již Hospodin v ráji, když oznamoval světu první *blahou zvěst* svou: „Nepřátelství položím mezi tebou a ženou, a mezi semenem tvým a semenem jejím, onať potře hlavu tvou a ty ouklady činiti budeš patě její.“ (I. Mojž. 3, 15.) Tím lze vysvětliti, že dávno před prohlášením článku víry o neposkvrněném početí — všude ve světě katolickém staveny sochy a hotoveny obrazy Panny Marie beze hříchu prvotního počaté. Abych aspoň něco uvedl, připomínám sochu neposkvrněného početí *na Skalce* z roku 1760. Maria Panna, jsouc ozářena sluncem a ozdobena korunou dvanácti hvězd, stojí na zeměkouli, majíc měsíc u nohou a potírajíc hlavu hadovu. Oko jest k nebi obráceno a ruce zbožně sepiaty. Tři andělé nesou štíty se znaky božských ctností a vhodnými nápisy. (In tenebris lucet = v temnostech svítí (víra); non sinit perire = nedává zahynouti (naděje); ostia pandit = brány otevírá (láska).

Hle, tuto starou pravdu o neposkvrněném početí vyhlásil dne 8. prosince 1854 svatý otec *Pius IX.* za článek víry. Časovost a správnost činu toho uznala sama blahoslavená Panna, když čtyři leta na to se zjevila v Lourdech a dne 25. března 1858 oznámila:

„Já jsem neposkvrněné početí.“ (Srov. Lasserre: Panna Maria Lourdská, hl. IV. č. XIII.)

Celý svět katolický nadšeně mluvívá o Panně Marii Lourdské a důvěrně k ní vroucí přednáší prosby. Proto vznikla i v celém okolí zdejším tužba, aby výklenek nad pramenem byl důkladně opraven a sochou Matky Boží Lourdské ozdoben. Nelze popírati oprávněnost, aby pramen byl u zvláštní péči; neboť již v roce 1699 uzdraven osleplý sládek dobrušský Jan Tmej (Karafiát) a o jiných uzdravených zmínku činí zaručená svědectví, jakož i dva dřevěné obrázky s nápisem ex voto t. j. ze slibu, jeden z r. 1772 a druhý z r. 1774. Avšak ani doby pozdější neodpírají důkazů o milostném prameni studánechém. Zejména rok 1832 hlásí se ke slovu a připomíná, že za dob, kdy po celé krajině řádila cholera, Dobruška ve slavných průvodech třikráte týdně docházela ke Studánce, aby si vyprosila ochrany u nebes královny. A hle! Prosby nebyly marny. V celém okolí umírali lidé četně na choleru, v osadě však dobrušské dle svědectví matričných pouze dvě osoby zemřely na choleru. I myslím tudíž, že vyhovím zbožným posluchačům, když promluvím o neposkvrněném početí Rodičky Boží na základě zjevů lourdských.

I.

Mnohé jsou chyby, jimž podléhá duch lidský za našich dnů. Pouze na *dvě* chyby upozorňuji dnes.

a) *První* chyba jest v tom, že se nedbá hlasu církve, ač tato jako matka nejlepší nás poučuje a vede k dobrému. Svatý *Cyprián* říkával: „Nemá Boha za otce, kdo nemá církve za matku.“ (De un. eccl. častěji.) Než přece našli se lidé, kteří vypověděli poslušnost církvi a započali krutý boj. A hle! Panna Maria sama přichází na zemi, aby nás naučila poslouchati hlasu svaté Církve. Nadešel rok 1858 a s ním i měsíc únor. Bernarda *Soubirous* se svou sestrou *Marií* a s patnáctiletým děvčetem sousedovým *Janou Abadií* vyšly po 11. hodině 11. února nasbírat suchého dříví. Přešedše most, přišly brzo na levý břeh řeky *Gave*. Sbírajíce

dříví, přišla jmenovaná děvčata k ostrůvku *Châlet*, právě naproti třem jeskyním, mezi nimiž byla jeskyně *massabielská*. Od této jeskyně dělila je mlýnská strouha. *Marie* a *Jana* snadno přešly a vybízely i Bernardu, aby zula dřevěnky a punčochy a přešla k nim. Bernarda chtěla tak učiniti. Avšak nesvlékla ještě punčoch svých. — Zdálo se jí, jako by slyšela prudký vítr, když však vše vůkol pozoruje, znamená, jak vše vůkol ticho, — ani nejmenší větříček nezahrával si stromovím. Než v tom slyší nový hukot, pozvédá hlavu; hledí v před a leká se; chce volati, ale nemůže; třese se, klesá k zemi, padá na kolena. — Neslýchané divadlo zří před sebou. Nad jeskyní v jednoduchém výklenku skalním stojí paní, jsouc krásy nevídané a nebeskou září ozdobena. Šaty jsou nad sníh bělejší a splývají v něžných záhybech. Pod dlouhým řasnatým rouchem vyčnívají bělostné nohy stojící na skále zdobené keřem růžovým. Okolo beder vine se pás blankytový, jenž dlouhými konci splývá až k nohám. S hlavy splývá řasnatý závoj až po lem sněhobílého šatu. Ruce zbožně sepiaté drží růženec, jehož bílá zrnka jsou navlečena na zlatém řetízku. — Ozdob na sobě nemá žádných ani koruny zlaté. — A ptáte se, předrazí moji, jaký to zjev zvláštní? Nuže slyšme, co odpovídá na prosbu Bernardinu: „Ó milá paní, prosím tě, buď té dobroty a řekni mi, kdo jsi a jaké jest jméno tvé!“ — K nebi patříc, odpovídá milostná Panna: *„Já jsem neposkvrněné početí.“* Tak oznámeno na svátek zvěstování Panny Marie 25. března 1858, kdy pěje ve svých hodinkách církev katolická: „Zdrávas Maria, milosti plná, Pán s tebou, požehnaná ty mezi ženami —.“

Co hlásá odpověď ta, křesťané drazí? Mnoho, velmi mnoho připomíná. Nás však zvláště zajímá, že Panna Maria svými slovy *potvrzuje* před čtyřmi lety prohlášený článek víry o neposkvrněném početí svém. Tak ukázáno i světu na *neomylnou* učitelku pravdy, na církev katolickou, jež jest sloupem a utvrzením pravdy. (I. Tim. 3, 15.) Tak duch lidský, jenž za posledních let zmítá se na vlnách různých názorů lidských, tak duch lidský uveden v bezpečný přístav církve

katolické, „abychom již nebyli jako maličká pacholata, sem a tam se zmítající a netočili se každým větrem učení skrze nešlechetnost lidskou, skrze chytrost k oklamání bludu; nýbrž, abychom pravdu činíce rostli v lásce všelikterak v tom, kterýž jest hlava Kristus.“ (Ef. 4, 14. 15.) — Kéž by slovům těm porozuměl každý katolík a církev jako matku svou vždy miloval. Kéž stane se nám heslem slovo svatého *Augustina:* „Milujme Pána Boha našeho, milujme i církev jeho; Boha milujme jako otce, církev však jako matku.“ (Sermo 2. in ps. 88. n. 14.)

b) *Druhá* chyba, jež ovládá nyní mysl lidskou, souvisí s prvou. Nedbaje hlasu neomylné církve, zmítán bývá duch lidský různými názory nejistými. Z takové půdy nejsnáze vyrůstá jedovatá rostlinka nevěry, jejíž plody člověk opojen jsa, volá: Není života za hrobem, není věčnosti, není věčné odměny, ni věčného trestu. — A hle! Jako by na vzdory všemu světu nevěřícímu — ze života záhrobního, z říše duchů věčně blažených přichází na svět Panna Maria a zjevuje se v Lourdech dívce chudobné. Co tomu říká duch myslící?

Kristus Pán vypravoval následující podobenství:

Byl jeden bohatý člověk, který se obláčel v šarlat i v kment a hodoval na každý den skvostně.

A byl jeden žebrák, jménem Lazar, kterýž ležel u vrat jeho, pln jsa vředův a žádaje nasycenu býti z drobtů, kteříž padali se stolu bohatcova. Než žádný mu jich nedával. Jen psi přicházeli a lízali vředy jeho.

Stalo se pak, že umřel žebrák a nesen jest od andělů do lůna Abrahamova. Umřel i bohatec a pohřben jest v pekle. Pozdvih pak očí svých, uzřel Abrahama zdaleka a Lazara v lůnu jeho. I zvolav, řekl: „Otče Abrahame, smiluj se nade mnou a pošli Lazara, ať omočí konec prstu svého ve vodě a ochladí jazyk můj; neboť se mučím v tomto plameni.“ I řekl mu Abraham: „Synu, rozpomeň se, že jsi přijal dobré věci v životě svém a Lazar že přijal věci zlé; nyní pak tento se těší, ale ty se mučíš. Nad to nade všecko

jest mezi námi i vámi veliká propast tak, že nemůže nikdo odsud k vám ani od vás k nám."

I řekl bohatec: „Tedy prosím tebe, otče, abys ho poslal do domu otce mého; neboť mám pět bratrů; ať jim svědčí, aby také oni do toho místa muk nepřišli." — Odpověděl mu Abraham: „Majíť Mojžíše a proroky; těch ať poslouchají."

Bohatec však namítal: Ne, otče Abrahame; ale kdyby kdo z mrtvých k nim přišel, budou pokání činiti." I řekl mu Abraham: „Jestliže Mojžíše a proroků neposlouchají, neuvěří i kdyby někdo z mrtvých vstal." (Luk. 16, 19—31.)

Hle, drazí moji! Co odepřeno bohatci, dopřáno lidstvu v dobách posledních způsobem neobyčejným. Nepřichází tu pouze někdo z mrtvých, nýbrž sama královna nebes i země sestupuje do údolí světového a zjevuje se v Lourdech. Tu nutně nastává otázka: Odkud přišla Panna Maria? Kam odešla, vyplnivši poslání své? Odpověď jasně poukazuje na místo, kdež andělé a svatí věčné blaženosti požívají; poukazuje na místo, kdež blahoslavená Matka Boží raduje se se Svým Synem jednorozeným, — zkrátka poukazuje na nebe a na život záhrobní. Tak mimoděk veden jest důsledně myslící člověk, aby sklonil pyšnou hlavu před velebností Božskou a zvolal: „Věřím v život věčný." — Kéž by to platilo o nás všech dnes. „Blahoslavena jsi, žes uvěřila" (Luk. 1, 45.) hlasem velikým zvolala Alžběta k Panně Marii. Blahoslaveni jste vy, předrazí katolíci, když vás živá provází víra v život věčný! — —

Dvě vzácné pravdy připomíná světu Panna Maria beze hříchu prvotního počatá neobyčejným zjevem v Lourdech. *Neomylný* úřad učitelský církve katolické nám všem na srdce klade a něžně pěstuje víru *v život věčný*. Tyto dvě pravdy uložme hluboce do duše své. Pak jistě v každé pochybnosti nalezneme v nich mnoho posily i jistoty na křivolakých cestách života lidského a zušlechtíme nejen rozum, ale i *srdce* své. I tomu zvláště učí Panna Maria beze hříchu prvotního počatá.

2.

Dle zjevení svatého Jana (12, 1.) bývá Panna Maria bez poskvrny hříchu prvotního počatá vyobrazována *s korunou dvanácti hvězd*. Různé jsou názory o významu dvanácti hvězd v koruně Mateře Boží. Avšak i ten názor bývá vyslovován, že hvězdy na mysl uvádějí nám *ctnosti*, jež zdobí mateřské srdce blahoslavené Panny. Proto svatý *Ambrož* napomíná nás: „Jako obraz rozviňte před očima svýma panenství a život Marie Panny, v nichž vzor bohumilosti září. Ji mějte za příklad svého obcování, abyste seznali, co napraviti, čeho se varovati a čeho se přidržeti máte." (De virg. II.) A v pravdě! Řeč-li o víře, praví svatý *Irenej:* „Maria napravila *věrou*, co Eva nevěrou pokazila." (Adv. haer. III. 33.) Běží-li o ctnosti jiné, slyšíme blahoslavenou Pannu, ana dí: „Já jsem matka krásného milování a bázně a poznání a svaté naděje." (Sir. 24, 24.) Tak dosvědčuje se to, co dí svatý *Tomáš:* „Nejblahoslavenější Panna Maria jest vzorem všech ctností vůbec."

a) Veškeru šlechetnost mateřského srdce nad slunce jasněji tlumočí Panna Maria v Lourdech. K lidem hříšným se snižuje a omilostňuje chudou dívku Bernardu i zástupy ubohých. Nechtíc zevnějším leskem nikoho zastrašiti, zjevuje se, nejsouc zdobena korunou žádnou. Proto kde kdo důvěrně spěje v náruč Mateře Boží a přednáší prosbu úpěnlivou. A Maria Panna téměř všecky prosby ochotně plní. Tak nepatrné kdysi Lourdy stávají se místem světovým, do širého světa velebíce šlechetnost, dobrotu a lásku Panny blahoslavené.

Hlasem vděčnosti jsa veden katolický svět, přemýšlí, jak odměniti se Panně Marii. I ujednáno, aby Panna Maria v Lourdech byla korunována. Po nutných přípravách vykonal korunovaci Panny Marie arcibiskup pařížský, kardinál *Guibert* u přítomnosti 36 biskupů. To stalo se roku 1876. Od té doby bývá vyobrazována Panna Maria Lourdská s korunou. Avšak výmluvnější koruna připravena Panně Marii roku 1897. Všickni, kdož v posledních 25 letech zázračně byli uzdraveni v Lourdech, připutovali, aby tvořili *živou korunu* na svědectví

Matky Páně. Toto svědectví jest zcela nového rázu, jest to výstava svědků katolické víry v zázraky, jest to i vyznáním víry v život nadpřirozený. Přijímajíc tuto korunu živou, jistě volala Matka Boží slovem svatého Vavřince: „Toť jsou mé poklady největší!“

b) Pravda, mnoho se mluví o zázračných uzdraveních neduhů tělesných. Ale vždy myslí se pouze na život tělesný. Co by však říci bylo, kdyby na okamžik odhalena byla nám říše duševního života. Nejeden neduh smrtelný by tu spatřen byl, nejedna nemoc poznána. A hle! Matka Boží i tu sklání se ke člověku a pomáhá co nejúčinněji. Uvésti míníme aspoň dvě události, jež souvisí s prohlášením článku víry o neposkvrněném početí, první dotýká se dra *Preusze*, druhá dra *Bickella*.

Protestant Dr. *Preusz* studoval protestantské bohosloví v Berlíně právě v době, kdy prohlášen byl článek víry o neposkvrněném početí. Bylo to roku 1854. I pokládal za svou čest, aby význačným spisem bojoval proti úctě mariánské vůbec a proti nauce o neposkvrněném početí zvláště. Učinil tak. Avšak od té chvíle neměl pokoje. Vše jej vedlo k tomu, aby *důkladněji* se zaměstnával naukou katolickou. Zahloubal se tudíž do pravd katolické víry, pracoval neunavně a hle! výsledek se dostavuje. Opouští nauku protestantskou a vstupuje do církve katolické. Ale to mu nedostačuje. Nastává 25leté jubileum prohlášeného článku víry o neposkvrněném početí a dr. *Preusz* vydává spis na počest Panny Marie beze hříchu prvotního počaté. — (Zum Lobe der unbefleckten Empfängnis, von einem, der sie vormals gelästert hat. — Freiburg, Herder 1879.)

Neméně zajímavý jest návrat protestanta dra *Bickella* do církve katolické. Dr. *Bickell* sám o tom píše takto:

Roku 1862 byl jsem zaměstnán v Londýně, abych opisoval nisibské písně svatého *Ephraema*. V tom připadla mi myšlenka rozhodná: Naleznu-li ve zpěvích svatého Ephraema jasný výrok k nauce o neposkvrněném početí Matky Boží Marie, jest mi v tom viděti i důkaz pravdy, že správna jest nauka o neposkvrněném početí, že i pravou církví Kristovou jest katolická

církev. — Tu prosil jsem Boha o pomoc, tu jsem poprvé ve svém životě modlil se o přímluvu Matky Boží. A nebyla marna prosba má. Pročítaje písně, čtu následující výrok neklamný: „Ty Hospodine a Matka tvá v pravdě jedini jste, kteříž venkoncem krásni jsou; na Tobě, Hospodine, není poskvrny, *není ani žádná poskvrna na Matce Tvé.*“ (Srov. Carm. Nisib. ed. Bickell na str. 122.) — Dr. *Bickell* uznal ve všem mateřskou ochranu nebeské Královny a zkoumal dále vše, co souviselo s církví katolickou. Výsledek práce důkladné a obětavé označuje rok 1867, kdy dr. *Bickell* vysvěcen byl na kněze a obětoval první mši svatou ve Fuldě na hrobě svatého Bonifáce. — Dr. Bickell působil až do své smrti jako znamenitý professor východních řečí na vysokých školách vídeňských. —

Jak šlechetno jest mateřské srdce blahoslavené Panny beze hříchu prvotního počaté. V neduzích tělesných i duševních jest mocnou pomocnicí křesťanův. A tato dobrota, tato láska, tato šlechetnost Panny Marie neměla by nás povzbuzovati, abychom se všichni stali dobrými, šlechetnými, láskyplnými? Ano, ano, drazí moji! „Zpět k mateřskému srdci Panny Marie“ — heslem by státi se mělo dnes, kdy tolik nelásky všude, kdy nepřátelství ničí rodiny i města, kdy slepá závist raduje se nad úspěchem nejedním. V té příčině významně volá k nám veliký učitel církve svatý *Jarolím:* „Může ovšem někdo říci: „postiti se nemohu,“ avšak zda říci by mohl: „milovati (bližního) nemohu?“ — Může kdosi říci: „nemohu býti panicem, nemohu vše rozdati a dáti chudým.“ Avšak zda říci by mohl: „Nemohu milovati nepřítele?“ — Nuže na mateřském srdci blahoslavené Panny rozněcujme láskou srdce svá, aby i naše láska byla živou obranou víry katolické, vynucujíc obdiv u spravedlivých pozorovatelů: „Hle, jak se milují!“

3.

Panna Maria beze hříchu prvotního počatá důležité dvě pravdy připomenula světu veškerému. Mimo to i bohatý pramen milostí odkryla všem, kdož dobré vůle jsou. Avšak tím vším není vyčerpána pomoc, jíž

provází Matka Boží své věrné a drahé. Proto názorně k nám mluví obraz neposkvrněného početí, když zříme, jak stojí Panna Maria na zeměkouli a šlape po hlavě hadově. Toť moc, kterouž chrání své ctitele, toť neohroženost, jež drtí zlobu veškerou. I zjevy neposkvrněné Panny v Lourdech dotvrzují a připomínají moc a neohroženost Matky Boží. Za *hukotu větru* se totiž zjevuje, stojíc *na skále*. Spějme však již k důkazům dějinným a vizme, jak Panna neposkvrněná *drtí a ničí* zapřisáhlé, zatvrzelé nepřátele; mimo to pozorujme, jak chrání a jak pomáhá Maria Panna všem, kdož důvěrně o pomoc ji prosí.

a) *Panna neposkvrněná drtí a ničí zapřisáhlé a zatvrzelé nepřátele.* —

Dne 9. prosince 1854, den po prohlášení článku víry o neposkvrněném početí, dlel jistý mladý, bohatý kupec v Solnohradě. V hostinci odvážil se rouhavých slov proti Mateři Boží. Přítomní hosté přinutili jej, aby místnost opustil, nechce-li ustáti v řeči rouhavé. Tím již byl dosti potrestán. Než byla to pouze předehra hrozné truchlohry. Jel totiž zmíněný kupec brzo nato koňmo tak, že mu bylo jeti v Nonntal-u kolem sochy neposkvrněného početí. Kůň se splašil a nešťastný jezdec narazil hlavou o sloup mariánský a nedlouho potom ve hrozných bolestech dokonal.

Neméně jasný důkaz podává 8. prosinec 1881 ve Vídni. Na svátek neposkvrněného početí proti obyčejnému řádu dáván byl v okružním divadle kus méně vhodný. Avšak trest přikvapil až příliš brzo. Vzniklý požár strávil celé divadlo a na sta lidí nalezlo v plamenech předčasný hrob. Krásný pomník na ústředním hřbitově vídeňském i zaměněné divadlo ústřední v dům smírný (Sühnhaus) jsou výmluvným kazatelem věků budoucích. Hrozná událost tato vede nás přímo k odstavci druhému.

b) *Maria Panna beze hříchu prvotního počatá chrání a pomáhá všem, kdož důvěrně ji o pomoc prosí.*

Té doby, kdy vyhořelo ústřední divadlo, byl u Vídně šlechtický ústav zasvěcený neposkvrněné Panně.

Pět chovanců hotovilo se k účasti na divadle o svátku neposkvrněného početí. Avšak čtyři z nich, uvažujíce význam svátku mariánského, rozhodli se zůstati doma na veškerých bohoslužbách. Večerním vlakem chtěli pak doraziti do Vídně. Pátý chovanec volil jinak a odjel dříve do divadla. Než slavnost se poněkud prodloužila. I bylo chovancům jeti vlakem pozdějším. Již přijíždí do Vídně a s hrůzou patří na mohutnou zář, jež truchlivou oznamuje zprávu o požáru divadla ústředního. Jak velebili nyní blahoslavenou Pannu, že zachránila život mladistvý. Nebýti delší slavnosti mariánské, zahynuli bychom jako náš druh, jenž dříve odejel.

Konečně otevírám i „Chvály Mariánské“ od svatého *Alfonsa de Liguori*, jenž vypravuje následující příklad k naší věci:

Do jednoho domu našeho v království Neapolském přišla žena stěžovat si, že její manžel se již kolik let nezpovídal. Nevědouc si pomoci, prosí o radu. — Kněz jí poradil, aby muži dala obrázek neposkvrněného početí.

Dle rady učinila zarmoucená žena. Téhož dne podala muži obrázek. Sotva jej přijal, tázal se: „Nuže, kdy chceš, abych šel ke správě Boží?“ — Žena radostí plakala, vidouc tak náhlou změnu.

Ráno přišel skutečně do našeho kostela, aby vykonal zkroušenou svatou zpověď. Jsa pak po příčině dotazován, co by ho pohnulo, že po 28 letech opět k Bohu kajícně se vrací, odpověděl: „Otče můj, já byl zcela zatvrzelý, ale včera u večer dala mi manželka obrázek neposkvrněného početí a já pojednou pocítil, že srdce mé úplně se změnilo tak, že se mi v noci každý okamžik věčností zdál, než se rozednilo, abych se mohl vyzpovídati.“ — — Jak šťasten byl, vykonav dobrou svatou zpověď, jak velebil Pannu Marii, jež zachránila mu život *věčný!*

Drazí katolíci! Mnoho, ba přemnoho příkladů bych mohl ještě uvésti, jak Panna Maria beze hříchu prvotního počatá potírá hlavu hada pekelného a jak pomáhá všem, kdož důvěrně k ní se obrací. Avšak čas již tolik pokročil, že jest mi ukončiti aspoň prosbou,

aby každý sám pozoroval život svůj a poznával, co pro něj učinila Panna Maria. Na takovém poznání jistém a důkladném vyroste něžný kvítek růže stolisté, jenž tlumočiti bude naši lásku živou k blahoslavené Panně. Pak i právem zapějeme všichni:

Před tvým obrazem, ó Matko Páně,
chceme prosby svoje skládati;
zachovej nás vždy ve své *ochraně*,
kdykoliv tě budem žádati;
v nouzi, v zármutku, v každém trápení
vyžádej u Boha potěšení;
ó račiž nám svojí přímluvou
vždy štědře býti nápomocnou!

* * *

Blahých chvil několik zažili jsme, předrazí moji, nyní před sochou neposkvrněného početí. Jsme povzbuzeni ochotně poslouchati hlasu neomylné církve Kristovy a pamatovati na život za hrobem. Heslem jsme učinili sobě „Zpět k mateřskému srdci Marie Panny“, chtějíce zušlechtiti sebe i jiné. Konečně ukázáno na moc a neohroženost, kterouž Matka Boží beze hříchu prvotního počatá drtí zlobu lidskou a pomáhá ve všech potřebách tělesných i duševních. Jsem přesvědčen, že hoří srdce vaše, drazí křesťané, láskou k Bohorodičce. I nemám jiného přání na konec, než abychom si zvolili Marii Pannu za královnu, jež by milostivě vládla nám, našim rodinám i obcím veškerým ku blahu časnému i věčnému. Amen.

Zdrávas Královno!

IV.

Slovo ke mládeži.

1897—1898.

Přednášeno dívkám na měšťanských školách v Holicích.

O čase.

Milé dívky! Započaly jste školní rok, vzývajíce Ducha svatého. Jak chcete ukončiti jej? — Jistě každá z vás chce uspokojiti nejen své pány učitele a slečny učitelky, nýbrž i rodiče a dobrodince. Tohoto cíle dosáhnete, když *dobře užijete příhodného času.* Významně tudíž poučuje vás, milé dívky, dnešní svaté evangelium (Luk. 17, 11—19.), jak prospívá příhodný čas. Hle! Do jednoho městečka vchází Pán a potkává deset mužů malomocných. Toť příhodná doba pro ně. I volají hlasitě: „Ježíši, mistře, smiluj se nad námi.“ (Luk. 17, 13.) Vroucí prosbou jsa dojat, odpovídá Boží Syn: „Jděte, ukažte se kněžím.“ Vizte, milé dívky! Malomocní použili vhodné chvíle a — byti uzdraveni.

Podobně i všemu ostatnímu ustanovil Hospodin přiměřený čas. Tak přicházíme k prvnímu pravidlu o čase: *„Vše má svůj čas.“*

Avšak pouhé poznání by nám neprospělo valně, kdybychom ruce vložili v klín a ničeho nedělali. Pozorujme malomocné! Poznali příhodný čas, ale ihned také příhodného času používají, přednášejíce prosby vřelé. Proto i ty, dítě drahé, vždy *používej dobře příhodného času.* Toť druhá zásada o čase: *„Nepromeškej příhodného času!“*

Obě pravidla nyní vám, milé dívky, vysvětlím.

1. Vše má svůj čas.

Staré přísloví dí: *„Čas dílu, čas k jídlu!“* Písmo svaté pak napomíná: „Synu, šetři času.“ (Sir. 4, 23.) Avšak i denní zkušenost hlásá totéž.

Chce-li rolník míti hojnou úrodu, pracuje co nejlépe. Avšak každá práce rolníkova má příhodný čas. Duchem zákonů přírodních ustanovil tak Hospodin. Jindy oře, jindy osívá, jindy sváží úrodu do stodol. Vše má svůj čas. — Špatně by pochodil rolník, kdyby vhodného času nedbal a pracoval dle chuti a nálady chvilkové. Zdaž směšným by se nestal, když by teprve o vánocích chtěl obilí svážeti? — Klidil by ovšem mnoho, ale posměchu a zasloužené potupy!

Není tomu jinak, milé dívky, v životě vašem. — Vše má svůj čas. Tak mládí jest příhodným časem, abyste se řádně vzdělávaly. Avšak i každá věc, každý předmět, jenž ustanoven k vašemu vzdělání, má své místo a vhodný čas v plánu vychovávacím.

V pravdě, *vše má svůj čas!*

Proto, milé dívky, dodržte vždy času k práci ustanoveného, svědomitě užívejte času. Od toho závisí váš prospěch časný i věčný. — — Běda však tomu, kdo jedná jinak. Písmo sv. vás o tom poučuje. Slyšely jste nejednou o svatbě královské. Mnoho pozval král hostí. Byl ustanoven určitý čas k hostině. Král čeká, — čeká, čeká však marně. I vysílá služebníky k pozvaným, ale marně. *Všichni* pozvaní *zanedbali.* Jedni odešli za svou domácí prací hospodářskou, druzí za svými obchody a jiní služebníky zhaněli, ba zabili. Ó nedivno, že rozhněval se král a poslav vojska zahubil vražedníky a město jejich zapálil (Mat. 22, 7). Milé dívky, chcete snad těmto pozvaným býti podobny? Chcete snad čas ku práci a k oslavě Boží určený promařiti? Chcete snad dokonce času ke zlému a k hříchu použiti? Toho se chraňte, milé děti; — toho se varujte! Smutný byl konec oněch nedbalců pozvaných k hostině, — smutný byl by konec zákyň, kteréž by podobně jednaly a času užívaly k věcem nepotřebným a hříšným. Proto hleďte včas přijíti do školy, včas započínejte své práce domácí, včas služte i Pánu Bohu. Nic vám nebude prospěšnější, než když si zvyknete dodržeti času. Vznešený jistý Angličan poručil svému služebníku, aby o páté hodině večer k němu přišel. Než tluče hodina pátá a služebník nepřichází. Pán čeká. — — Teprve po dvacíti minutách spěchá sluha. Ví, že jde pozdě, omlouvá se: „Jdou mi hodinky špatně.“ A víte, co mu řekl pán? Pamatujte si to. Vznešený Angličan řekl: „Buďto si zaopatříte dobré hodinky, nebo já si zjednám dobrého služebníka.“ Jistě rozumíte slovům těm, milé dívky. Řiďte se jimi!

Než vidím tu četné rodiče při exhortě školní. I vás vítám srdečně, ale zároveň prosím vroucně. — I vy, rodičové katoličtí, vězte, že *vše má svůj čas.* Dítě vaše v mladém věku patří *do školy.* Přejte toho času svému dítěti! Netrpte, aby bez příčiny doma zůstávalo. Zvláště ovšem vás, dobří rodičové, žádám, nenuťte děti školní do prací, jež vykonávati nutno v čas vyučování. Nalopotí se dosti, až ze školy vyjdou.

Ó kéž stane se nám všem heslem spasitelným osvědčená zásada životní: „Vše má svůj čas.“ — — Spějme však již k zásadě druhé!

2. Nepronedbej příhodného času!

Ano, drahé dítě, hleď včas býti na svém místě. Ale vynasnažuj se též příhodného času vždy svědomitě používati.

Pěkně vás napomíná svatý Pavel: „*Pokud čas máme,* čiňme dobře všechněm“. (Gal. 6, 10.)

Neméně sličně než jasně učí svatý Bonaventura: „Všechen čas prospěšně s Bohem k dobrému vynakládej. Nad čas není zajisté nic prospěšnějšího, protože v něm získati můžeš království Boží.“ (Srov. Podstr. Výkl. IV. str. 843.) — Proto příhodného času žádná z vás, milé dívky, nepromeškej. — Dobrý hospodář nelení, když nastane mu čas příhodný. Víť dobře: Nyní jest mi toto učiniti, jinak bude pozdě. Jednejte tak i vy všecky! Užívej každá času příhodného! Zanedbáš-li času, nikdy se ti nevrátí. Abys dobře poznalo, milé dítě, škodu z pronedbaného času, slyš poučný příklad:

„Jistá hraběnka byla neobyčejně pyšna a marniva. Mnoho času promarnila zbytečnostmi. Jednou ráno přichvátala k ní dceruška dělníkova. Celá jsouc udýchána,

ustrašeně dí: „Můj otec umírá a prosí paní hraběnku, aby na chvilku k němu přišla, chce jí asi něco důležitého říci.“ — „Jdi, co důležitého může mi pověděti chudý onen zedník! Jdi a vyřiď: „Až dokončím ústroj, přijdu, nyní nemám času!“ — Tak jsouc odbyto, spěchá dítě domů a s pláčem vypráví vše otci umírajícímu. Bol veliký pojal poctivého dělníka. Než nehněvá se na paní pyšnou, nýbrž znovu posílá dítě: „Jdi spěšně, ať hraběnka přijde hned, chci jí pověděti o pokladu, kterýž jsem zazdil v zámku, když byla zde válka. Ať přijde hned, dříve než umru.“ — Dítě odchází, spěchá, chvátá, ba letí téměř, — již jest u cíle. — Vchází do zámku. Ale hraběnka opět nelaskavě se obořuje. Dítě plačíc, volá: „Pojďte hned, otec umírá, chce vám pověděti o pokladě, — pojďte, dokud neumře.“ —

Slova ta pomohla. Vždyť běží o poklad, o peníze! — Hraběnka zanechává všeho a spěchá. — Již jest u chatrče poctivého dělníka, — rychle otevírá dvéře a nedočkavě volá: „Povězte mi o pokladě.“ Nemocný upírá na hraběnku oko bolu plné a vypravuje: „V čas vojny poručil nebožtík hrabě, abych zazdil poklad rodinný. Naleznete jej . . .“ Než v tom záchvat jímá nemocného, — hlas slábne, — není mu více rozuměti. — Dříve, než mohl vše vysvětliti, zemřel.

Hraběnka stojí u mrtvoly poctivého muže — trpce želí, že nešla hned, když ji poprvé k sobě volal! Jak ráda by zavolala pronedbaný čas, však vše marno. Promeškaný čas ztracen, ztracen navždy, nevrátí se více! Dělník mrtev a pyšná žena vrací se domů, aby uvažovala o ztrátě pokladu, již zavinila tím, že nepoužila příhodného času.

Milé dívky! Mnoho ztratila hraběnka, neuživši vhodné doby. Ale ztráta taková může nahrazena býti jinak. Není tomu však podobně u vás! — Poklad vzácnější než zlato a stříbro podává se vám zde ve škole. Jest to základ k vašemu štěstí zde na zemi i na nebi. Chtěly byste poklad ten ztratiti nedbalostí hříšnou? Ó běda by bylo vám pak! Jako bez základů není možno postaviti dům pevný, tak i štěstí vaše budoucí

nebylo by trvalo, kdyby nebylo základu. — Ano brzo bylo by veta po štěstí vašem. Proto žádná z vás ať není nedbalou, každá ať užije času příhodného k oslavě Boží a ku pracím užitečným.

* * *

Seznaly jste, milé dívky, dnes dvě krásná pravidla o čase. Dobře si je pamatujte: „Vše má svůj čas“. „Nepronedbej příhodného času.“ Řiďte se těmito pravidly vždycky. Tak celý školní rok uplyne vám, milé dívky, radostně a bude zakončen blaženě. Kéž všem dopřeje Pán Bůh tohoto štěstí na přímluvu blahoslavené Panny a svatého Aloisia! Vzorem ať jest vám svatý *Josef*, jenž od dávných časů jest ctěn jako patron český. Slyšte! — Herodes chce usmrtiti narozeného Pána Ježíše. Již i vojáci vysláni jsou do Betléma. Avšak marny byly snahy nepřátelské, neboť svatý Josef *ihned* naplniv rozkaz Hospodinův, (Mat. 2, 13) zachránil život Ježíši Kristu a vám, milé dívky, dal příklad, jak prospívá dbáti zásad: „Vše má svůj čas!“ — „Nepronedbej příhodného času!“ — — —

Tolik pro vás, milé dítky!

Dnešní však den, kdy slavíme slavnost „Andělů strážných“, jest i pro nás ***všecky*** významným. Proč asi? Svaté evangelium sváteční označuje příčinu. Ve svátečním evangeliu totiž sám Syn Boží, Ježíš Kristus, vystupuje jako ochránce dítek, řka: „Kdo by přijal jedno takové pachole ve jménu mém, mne přijímá.“ (Mat. 18, 5.) — Ale následuje slovo hrozné, děsné, hrůzy plné: „Kdo by pak ***pohoršil*** jedno z těchto pacholat, jež ve mne věří, lépe by jemu bylo, aby zavěšen byl žernov osličí na hrdlo jeho a on pohřížen byl do hlubokosti mořské.“ (Mat. 18, 6.)

Slova tato jsou pro všecky, kdož s dětmi mají co činiti. Jsou nejprve pro nás, kteříž děti vyučujeme a vychováváme. Tu mohu k vaší útěše říci, rodičové katoličtí, že se vynasnažíme vaše děti vésti co nejlépe a co nejsvědomitěji. — Nemůžeme však, drazí rodičové, pracovati trvale, nebudete-li i vy podporovati

snahu a práci naši. Z té příčiny jsou i pro rodiče slova svrchu uvedená! — Ó ano, rodičové drazí, pracujte s námi ku blahu dítek svých. Jest toho velice třeba! Místo dlouhých výkladů uvedu příklad. Již desátý rok působím na školách a případ podobný neudál se mi nikde posud, jako na školách zdejších. — Byla ustanovena svatá zpověď a svaté přijímání. Všecky dívky uposlechly, jen jedno děvče ne. — Bylo to děvče v prvním ročníku měšťanské školy. I bylo napomenuto ode mne, od pana ředitele, od slavné místní školní rady a výsledek — nepřišlo přece! Prosím, kde jest příčina? Ne na mně, ne na škole, nýbrž na *domově*. — Jsou toho vinni *rodiče*, rodiče, — kteří více než nelidsky chovají se k svému ***vlastnímu dítěti***. „Běda," praví Pán Ježíš, „běda světu pro pohoršení." (Mat. 18, 7.)

Ó kéž by se něco podobného nikdy více neopakovalo! Kéž bychom všichni svorně a jednomyslně pracovali k témuž cíli. Pak jistě požehná pracím našim Bůh a odchováme zdárnou mládež, jež bude chloubou školy, chloubou města, chloubou vlasti! Amen. —

II.

Před svatou zpovědí.

Ve středu, milé dítky, vykonáte svatou zpověď, abyste den na to přijaly v duši čistou Pána Ježíše. V té příčině vzor jasný vám dán v životě sv. Aloisia.

Životopiscové zvláště připomínají životní zpověď, kterou konal svatý Alois ve Florencii, dříve než započal vyšší vzdělání. — Zpovědníkem jeho byl kněz della Torre. Jím veden jsa, tak svědomitě a tak vroucně se připravil ke svatému výkonu, že pro opravdovou *lítost* nad urážkou Boha upadl až do mdlob. Jak nevinně Nejsvětější Svátost Oltářní přijímal, o tom řečeno bylo již ve dřívějších exhortách. — Kéž i vám udělí Hospodin lítost náležitou, abyste dosáhly odpuštění hříchů všech a svatě uvítaly Krista Ježíše v duši čisté. Proto dnes jen několik slov

a) o zpytování svědomí,
b) o lítosti,
c) o pravém úmyslu,
d) o zpovědi a rozhřešení,
e) o zadostiučinění.

a) Zpytování svědomí.

Na slovo vzatý spisovatel ruský Feodor Michajlovič *Dostojevský* byl odsouzen k smrti ještě s dvaceti druhy. Na popravišti přečten jim ortel smrti a ku políbení podán všem kříž. Na to zlámány meče nad hlavami odsouzenců, kteříž nyní oblékli roucho smrti.

Již k popravnímu sloupu jsou připoutáni tři. Dostojevský stál v řadě šestý, očekávaje, že v pěti minutách i na něm vykonán bude ortel smrti.

V tom zvuk bubnův ohlásil „odstup“. I byla nešťastníkům zvěstována milost v ten rozum, že trest smrti zaměňuje se za vyhnanství na Sibíř.

Dostojevský vylíčil mocný dojem celé události ve svém listu ku bratrovi, kdež praví: „Pět minut mi zbývalo. Proto dvě minuty jsem si vyměřil, abych se rozloučil s milými přáteli, dvě minuty k úvaze o sobě samém a k otázce, kde se octnu po dvou minutách, poslední pak minutu k tomu, abych se naposledy rozhlédl po světě širém.“ (Srov. Třebízský: Pravdou k životu II. 202.)

Podobný okamžik představte sobě i vy, milé dítky, a v dojmu tom posuzujte sebe dle desatera přikázání Božích, dle patera církevních, zkoumejte i počet jednotlivých hříchů . . . Co tu hříchů naleznete, co nevděku k Bohu nejvýš dobrotivému. Ano, duše vaše velice poraněna, snad umrtvena i hříchy smrtelnými. — Nuže, co učiníte?“ — Dle hlasu syna marnotratného „Vstanu a půjdu k otci svému“ (Luk. 15, 18) volejte i vy „vstanu a půjdu k Ježíši Kristu.“

b) Lítost.

Hle! Stojíš u Ježíše Krista, stojíš před křížem. — Pozoruj dobrodince svého. Tolik jsi ublížila jemu, a Kristus přece — rozevírá *ruce*, jakoby tě přivinouti k sobě chtěl — *hlavu* sklání, jakoby o milosrdenství vypravoval. Ba i srdce otevřené zříš, jakoby tě pramenem lásky božské umývati mínil. — Ó kdož by Krista nemiloval? — A přece tys to bylo, dítě katolické, jež jsi Ježíše nemilovalo, jež jsi Krista opět a opět urážel. — Chceš tak činiti i dále? — — Jistě nikoliv. — Ale z duše tvé vychází žal, jejž označují slova: „Bože můj, ty jsi nejdokonalejší a nejsvětější bytost, můj největší dobrodinec. Ale já jsem tě přece hříchy svými urážela. Jest mi jich srdečně líto. Kéž bych byl nikdy nezhřešila. —

I proto jich lituji, že jsem jimi spravedlivý trest od tebe zasloužila a nebe ztratila. Již nikdy nechci hřešiti, nýbrž chci všecka pokušení a zlé návyky přemáhati a příležitosti ke smrtelným hříchům se varovati. Bože, buď milostiv mně hříšné! Bože, buď milostiv mně hříšné! Bože, buď milostiv mně hříšné!“

c) Pravý úmysl.

Kdo hříchů svých lituje, jest na nejlepší cestě k Pánu Bohu. Proto na této lítosti nejvíce dejte záležeti sobě. — *Bez lítosti není odpuštění hříchů.* — Z té příčiny lítost svou zkoumejte. Zkušebným kamenem lítosti jest *pravý úmysl* t. j. pevná vůle nikdy více nehřešiti. — Ve svaté zpovědi vypovězte boj proti hříchu každému, vypovězte boj každé příležitosti zlé i návyku hříšnému. Z boje toho neustupte nikdy. V boji tomto ať vzorem vám neohrožený král český Jan Lucemburský, jenž dne 26. srpna 1346 v boji u Kreščaku pronesl památná slova: „Tohoť bohdá nebude, aby král český z boje utíkal.“ To i budiž heslem vaším vždy: „Toho bohdá nebude, aby katolík z boje proti hříchu utíkal.“ Vytrvejte proto v boji proti hříchu neohroženě, majíce tu útěchu, že „kdo setrvá až do konce, spasen bude.“ (Mat. 10, 22.)

d) Zpověď a rozhřešení.

Takto jsouce připraveny, přistupte ke *svaté zpovědi.* Proneseno bude nad vámi slovo mocné: *„Rozhřešuji* tě od hříchů tvých, ve jménu . . .“ a roztrženy jsou okovy, jimiž poutána byla duše vaše ku říši tmy a hrůzy věčné. — Svoboda pravá, svoboda dítek Božích oblaží vás měrou svrchovanou. K názoru budiž následující příběh:

V jednom pověstném vězení hluboko pod zemí seděl muž, jsa přikován těžkými okovy. Jen málo paprsků denního světla ozařovalo místo hrůzy nesmírné. — Ký div, že vězeň již nebyl ani sobě podoben. Tvář zahnědla a vrásky rozbrázdily ji. Vlasy sešedivěly. Oko jest bez lesku, matné jako místnost nevlídná. Krok kolísavý provází hřmotná ozvěna řetězů. — Vše ohlašuje, že smrt není daleko, ba v patách již stojí, aby ukrátila bol odsouzencův.

Než jinak usouzeno v úradách Božích. Vězni dána milost. — — Nejistým krokem opouští místo hrůzy. — Po dlouhé době patří na vůkolní krajinu. Vše jest mu tolik neznámo! Co let tomu, kdy naposled zřel zeleň na polích a lukách? Co let tomu, kdy naposledy naslouchal vábivým šelestům stromův a keřův? Co let tomu, kdy naposledy zřel modravou řeku, ana dolinou spěje, vypravujíc zvěsti z hor a ze slují skalních?

Sotva zří rodnou zemi, padá na kolena a pln jsa radosti svaté, volá slovo poslední: „Pozdravuji tě, slunce svobody, kteréž začíná svítati a jejíž paprsek oslňuje hlavu mou.“ — Avšak nemůže dále velebiti nabytou svobodu, — radost zachvívá srdcem celým, — klesá, — umírá. — (Srov. Třebízský: Pravdou k životu, II. 20.) — — Kéž i podobné, blahé pocity naplní štěstím duši vaši po svaté zpovědi. Kéž tento pokoj jest jistou předzvěstí pro vás pokoje věčného v nebesích.

e) Zadostiučinění.

Nastává konečně část poslední: za hříchy býti potrestánu, zadostučiniti. — Dostanete pomodliti se modlitby nějaké. Ale tím věc není odbyta. Zbývá napraviti škody, jež jste bližnímu hříchem způsobily, proto nutno též nalezené věci navrátiti. — Zvláště obtížno jest napravovati škodu na dobrém jménu, již kdo učiní nactiutrháním, pomluvou nebo potupou. Z té příčiny *omlouvejte*, jemuž jste na cti utrhaly, *odvolejte* pomluvu na nevinného, *odproste* pohaněného. — I to patří ke svátosti pokání. Bez toho není odpuštění. Nelekejte se obtíže žádné. Pohlédněte na obtížné pokání *Božetěchovo* a tím silte i vůli svou.

Biskup *Kosmas* uložil opatu sázavskému *Božetěchovi* pokání neobyčejně těžké. Bylo mu vydlabati ze dřeva kříž tak veliký, jako jest sám a na vlastních ramenou donésti jej pěšky do Říma, kdež by jej složil ve chrámě svatého Petra.

Božetěch bez odkladu a bez reptání dal se do práce. Vydlabal podobu Krista Pána tak velikou, jako

byl sám, přibil ji na veliký kříž a vydal se přes hory a doly na dalekou pouť do Říma. Když cíle svého došel, vstoupil do chrámu svatého Petra a položil tam břímě tolik těžké.

Milé dívky! Jak nepatrné bývá uloženo vám pokání, porovnáte-li je s pokáním Božetěchovým! Proto tím ochotněji, svědomitěji snažte se všecko naplniti, abyste dosáhly opět lásky Boha Trojjediného i blahoslavené Panny Marie!

* * *

Dle uvedených dnes slov vykonejte svatou zpověď, milé dívky. Jen tak řádně se připravíte ke svatému přijímání. Na ten úmysl vzbuďme nyní lítost a vykonejme zároveň duchovní svaté přijímání.

III.

První svaté přijímání.

Radujte se v Pánu vždycky, opět pravím, radujte se. — Pán blízko jest. Fil. 4, 4. 5.

Uvedená slova svatého Pavla dnes zvláště jsou pro vás, milé dívky, velice pamětihodna. — Pán blízko jest. — Ježíš Kristus jest ochoten k vám přijíti, s vámi se spojiti, vás chrániti a síliti, vaším lahodným pokrmem se státi. Proto radujte se a nikdy nezapomeňte na den, kdy poprvé přistupujete ke svatému přijímání. Tak činí všichni dobří katolíci. I mocný císař Napoleon tak vyznal, jsa ve společnosti tázán, který den ze svého života pokládá za nejkrásnější. Odpověděl krátce a jasně: „Nejkrásnější den mého života byl den prvního svatého přijímání.“ Dej Bůh, abyste i vy, milé dívky, tak zvolati mohly vždycky. To se stane, když otevřete duši svou Pánu a ozdobíte se ctností všelikou. Jsou však ctnosti čtyry, kteréž zvláště vás zdobiti mají. Ctnosti ty znázorněny zříte na soše Panny Marie Lourdské.

Když v letech 1858 osmnáctkrát zjevila se Panna Maria Bernardě Soubirous, oděna byla rouchem bílým, držíc v sepiatých rukách růženec, jsouc přepásána pásem blankytným a ozdobeny majíc nohy růžemi zlatými. Nic z toho není nahodilo, nýbrž vše účelně Bohem zařízeno. Roucho bílé připomínáť čistotu a nevinnost duše, ruce sepiaté s růžencem — víru živou, — blankytná barva pásu upevňuje naději naši v nebesích a zlaté růže na nohou povzbuzují, abychom plnili veliká dvě přikázání lásky: „Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce

svého, ze vší mysli své a ze vší síly své“ a „Milovati budeš bližního svého jako sebe samého.“ (Mat. 22, 37—39.) Žádá-li Bůh na každém čistoty a nevinnosti duše, žádá-li víry živé, naděje pevné a lásky ohnivé, — žádá Ježíš Kristus dnes uvedených ctností zvláště od vás, milé dívky, když přistupujete poprvé ke svatému přijímání.

Vizte Ježíše Krista při večeři poslední. Vstává — přepásán rouchem bílým — béře vodu — *umývá nohy*. Proč činí tak? Činí tak proto Pán, aby ukázal, jak čista a nevinna býti má duše ona, jež přijímá tělo a a krev Páně. Z té příčiny pěkně volá svatý Jan Zlatoústý: „Jak čisté srdce má míti ten, jenž na takové oběti podílu béře! — Pomněte, k jakému stolu přistupujete.“ (Podstr. Výkl. II. 310.) — Ano stůl to podivuhodný. — Za stolem Ježíš Kristus — Bůh a člověk! — Hle, béře chléb, žehná a volá: „To jest tělo mé.“ — Oko lidské vidí chléb, vidí víno, ale *víra* poznává tělo a krev Páně, člověk vidí způsoby chleba a vína, ale víra *živá* klaní se ve svátosti — Pánu a Bohu, vyznávajíc se svatým Tomášem na kolenou: „Pán můj a Bůh můj!“ (Jan 20, 28.) — Přijímají apoštolové všichni — radost vzňata v jejich duši — zapomínají na vše — jen na Ježíše Krista myslí, od Ježíše očekávají vše — Ježíš jest jejich nadějí. Naděje svatých apoštolů mohutní a upevňuje se v blankytu nebeském u Boha Trojjediného v tom okamžiku, kdy Ježíš k nim volá: „V domě Otce mého jsou příbytkové mnozí“ (Jan 14, 2) — „jdu, abych vám připravil místo,“ — „začkoli budete prositi Otce ve jménu mém, to učiním, aby oslaven byl Otec v Synu.“ (Jan 14, 13.)

Ó kdož by za vše to Ježíše nemiloval, lásky plamenné Kristu nevěnoval? Kdož by nevolal se svatým Petrem: „Pane, hotov jsem s Tebou i do žaláře i na smrt jíti?“ (Luk. 22, 33.)

Ano čistota, víra živá — naděje pevná — a láska ohnivá zdobila svaté apoštoly při svatém přijímání. Tak budiž i u vás. Proto dobře napomíná vás svatý František Sáleský: „V dokonalosti víry, naděje a lásky přijmi toho, jenž jest počátek, příčina a konec tvé víry, tvé naděje a tvé lásky.“

Z té příčiny, dívky drahé, obraťte se ke křtitelnici, k místu, kdež vás Bůh nevinností ozdobil a božskými ctnostmi okrášlil. Před tváří Boží a celé osady obnovte slib, jejž jménem vaším při křtu svatém kmotři byli učinili, obnovte slib křestní.

Dítě Kristovo, ptám se tě před Bohem, jako se tázal při křtu kněz katolický, odpověz upřímně, neohroženě, slavně před shromážděnými zde zástupy:

Odříkáš-li se zlého ducha?

I všech skutků jeho?

I vší pýchy jeho?

Věříš-li v Boha Otce, všemohoucího stvořitele nebe i země?

Veříš-li v Ježíše Krista, Syna Jeho jediného, Pána našeho, narozeného a ukřižovaného?

Věříš-li v Ducha svatého, svatou církev obecnou, svatých obcování, odpuštění hříchů, těla vzkříšení, život věčný?

Díky Bohu, že takové jest smýšlení vaše, dítky milé, že taková vaše víra! Odměnu velikou připravil Pán všem dnes u oltáře svého. — Nuže, přistupte radostně k oltáři ke svatému přijímání, — přistupte s čistotou, — s vírou živou, — s nadějí pevnou a láskou ohnivou, jíž tlumočí slova: „Můj Ježíši, po Tobě touží duše má. — O přijď ke mně, občerstvi a posilni mne a zůstaň se mnou na věky.“

Po svatém přijímání.

Dítky šťastné! Radujte se, Pán s vámi jest. Ježíše jste přijaly. — Ježíš v duši vaší! Ó raduj se, vesel se, dítě drahé, a nezapomeň nikdy na chvíli tuto svatou a znovu a opět volej: „Ježíši, Tobě žiji, Ježíši, Tobě umírám, Ježíši, Tvůj jsem v životě i smrti!“

Avšak pozor! I svatí tři králové přijati byli od Ježíše Krista. Proto z vděčnosti obětovali narozenému Spasiteli světa zlato, kadidlo a myrhu. Neučiníte-li, dívky milé, něco podobného?

Zlato dejte Kristu Pánu, zasvěcujíce mu *čistotu* duše nesmrtelné. Modlitby vaše ať k nebesům vždy letí jako vonný dým *kadidla*. Abyste pak i *myrhu* přinesly, slibte, že vždy naplníte, co se tak rády a často modlíte k anděli strážci:

„Ctnostem svatým mne vyučuj,
ať jsem tak živ, jak chce Bůh můj,
tělo, svět, ďábla přemáhám,
na tvá vnuknutí pozor dávám,
a v tom svatém obcování,
ať setrvám do skonání.

Než i k vám, drazí křesťané a přítomní katolíci, dle vůle svaté církve mám prosbu jménem Ježíše Krista. — Jsa kaplanem a spolu katechetou na dívčí škole v D., byl jsem volán k nemocnému žáku, abych jej zaopatřil svatými svátostmi. Byly to vzácné chvilky, kdy slavil jsem s čistým dítětem první svaté přijímání na lůžku smrtelném. Ano zemřel záhy. Duši svatou zavolal si Pán, aby ji od světa ochránil zkázy. Po málo dnech vedl jsem průvod pohřební, — ale byl jsem přesvědčen: Jest v nebi — raduje se s Ježíšem — a modlí se za ty, již mu milosrdenství prokázali.

Dnes však — přivedl jsem opět dítky k Tobě, ó Ježíši! — Kdo však mi dá záruku, že žádného z nich neztratím? O Tebe ovšem nemusím se starat, ó Ježíši. Ty jsi tak dobrým — nejlepším přítelem dítek — Ty jím budeš vždycky i všem přítomným dítkám zde. Ale svět jest zlý. Tak mnohé již od cesty pravé odloudil! Proto vás, drazí rodičové a přítomní katolíci, prosím a žádám pro lásku Ježíše Krista: Opatrujte dítky své jako zřítelnice oka, aby vám byly vždy radostí, útěchou i pomocí po všecky dny života pozemského. — Amen.

IV.

Palladium země české.

Mezi všemi svatými, jež naši předkové vřele ctili a v jejich ochranu rodnou zemi, mateřský jazyk a národ vždy poroučeli, nejprvé uvésti nutno *blahoslavenou Matku Boží Pannu Marii.* Důkazem toho jest úcta našich předků, jíž lnuli k milostnému obrazu Panny Marie ve Staré Boleslavi. Slyšte o tom hlas dějin a dle toho i vy, milé dítky, Matku Boží uctívejte — jako patronku našeho království. (J. K. Votka: Památky staroboleslav. pg. 320. Dědictví sv. Janské č. 66. 1879.)

O původu milostného obrazu staroboleslavského koluje více pověstí. Všecky však jsou srovnaly v tom, že obraz ten byl ve zvláštním vztahu ke sv. Methodu, ke svaté Ludmile a ke svatému Václavu. Nejrozšířenější pověst vypráví takto: Když kníže Bořivoj roku 874 na Moravě pokřtěn byl a do Čech se navrátil, přišel i sv. Method do Čech, vyučil manželku Bořivojovu Ludmilu a jí křest svatý udělil. Ludmila poručila hned modly pohanské roztlouci a ohněm rozlíti. Z kovové směsice dala ulíti rozličné nádoby kostelní i domácí a mezi jiným též *obraz* Panny Marie dle návodu sv. Methoda. Obraz vyhotovený požehnal svatý Methoděj. Svatá Ludmila před ním uctívala Bohorodičku a měla jej i při své smrti mučednické. Po smrti svaté Ludmily zdědil obraz svatý Václav. I nosíval jej *vždy* na prsou, jsa pln úcty ke drahocenné památce. Tak stalo se, že i při smrti svatého Václava obraz Panny Marie byl zbrocen krví svatého mučedníka pro nejsvětější Svátost Oltářní,

Dva ze vrahů vidouce obraz, vzali jej a zakopali v podhradí staroboleslavském na jednom poli, kdež

teprve ve 12. století byl nalezen. O tom nejjasnější zprávy podává (ibidem pg. 328.) děkan kapituly svatovítské Kašpar Arsenius z Radbuzy. Vypravujeť takto (pg. 327. ibidem): Za panování krále Vladislava, okolo léta 1160 byl ve Staré Boleslavi pracovitý rolník, Matky Boží milovník veliký. Oraje nalezl obrázek Panny Marie, kteráž chová dítě Ježíše Krista. I vzal obraz domů. Ráno však hledá obrazu — marně. I vyšel na pole a hle, obraz na témže místě jako včera. Totéž opakovalo se pětkráte. Z té příčiny rozjímáno o událostech a uznáno, že matka Boží chce na místě tom býti ctěna. I zbudována tu nejprve kaple, potom kostel, kterýž jest svědkem mnohých divův až do dnešního dne (ibidem pg. 330.). Tím začala *úcta*, již věnovali naši předkové milostnému obrazu Panny Marie ve Staré Boleslavi.

Od století 12.—16. víme o obraze Panny Marie staroboleslavské velmi málo, skoro nic. Tolik však jisto, že na př. svatý Jan Nepomucký před smrtí svou putoval do Staré Boleslavi a zde před obrazem Panny Marie se připravoval na smrt († 20. března 1393). Neblahou zásluhu o to, že tak málo zachováno zpráv, mají boje husitské, v nichž mnoho památek písemných bylo zničeno. — Než přišly doby ještě smutnější pro víru katolickou. Byla to doba, kdy strana pod obojí (pg. 333.) nepřidržovala se více kompaktat basilejských, nýbrž sestávala za 1. z takových Čechů, kteří se drželi *německé* víry Luteránské a 2. z tak zvané jednoty bratrské, která se dílem učení Kalvínova, dílem bludů Pikhardův přidržovala. Tito zvrhlí utrakvisté starali se o zdomácnění německého protestantismu a dosáhli toho svými piklemi, že 9. července 1609 vydán od Rudolfa II. *list královský*, čili *majestát*, jímž německému potestantismu propůjčena *svoboda* úplná a práva všeliká. Tak víra naše česká, víra svatého Cyrilla a Methoděje, víra sv. Václava pokořena byla a víra německá mohutněla. V těchto smutných dobách hledali katolíci pomoci u Boha skrze přímluvu svaté Rodičky Boží. I obrátili pozornost ke Staré Boleslavi, kdež chován milostný obraz Marie Panny s Jezulátkem, Dne 18. září 1609 vypraveno velikolepé procesí z Prahy (pg. 334.) do Staré Boleslavi,

kdež poutníci vroucně volali k Panně Marii za ochranu víry svatováclavské. Jest to *první příklad* v dějinách českých, že předkové naši ochrany hledali před milostným obrazem staroboleslavským. Od té doby obraz staroboleslavský nazýván jest *palladiem* t. j. ochranným obrazem země české. A ochrany mocné bylo lidu našemu potřeba. Blížilať se děsná válka třicitiletá, jež rozzuřila se právě v době, kdy za přispění císařovny Anny (manželky Matyášovy) a mnoha jiných svatyně staroboleslavská proměňovala se v kostel krásný. Tak ze smutného jeviště dějin českých dvojí zříti obraz — rozdílný jako noc a den, jako život a smrt. Nemělo by býti soudného Čecha, jenž by úkazu toho neznal. Na jedné straně zříš české katolíky a české vlastence, jak budují svatyni Bohorodičce — a na druhé straně také Čechy, kteří zavrhše víru svatého Václava, k německé víře se naklonili a německá vojska do Čech uvádějí a *Bohorodičku v posměch vydávají.*

Slyšme, co o tom vypravují dějiny (pg. 337.): Dne 24. února 1632 vyjeli si dva sasští rytmistři *Hrbovatý Řičan* a *Jan Tonner* se svými jezdci do Staré Boleslavi. Vydrancovali domy a s koňmi vjeli do obou kostelů tamních. Vše cenné vzali a ostatní posekali a popálili. S kořistí svou odnesli i milostný obraz Panny Marie do Prahy, kdež jej odevzdali svému plukovníku baronu Vavřinci Hoffkirchovi.

Hoffkirch dal 29. března 1632 na staroměstském náměstí naproti Týnskému kostelu vystavěti novou šibenici. Poručil pak pověsiti jednoho tovaryše tesařského pro vyzvědačství. A naproti této šibenici dal Hoffkirch postaviti obraz staroboleslavský na dvě staré, rozlámané židle a kolem židlí jehlanec z pik a mušketů utvořiti. Vedle obrazu posvátného zavěšen byl půlarch papíru, na němž — *v německé řeči* — vypsána a pečetí potvrzena byla jakási domnělá příčina potupy obrazu milostného. Pro množství vojáků nemohl nikdo z katolíků blíže, aby si vše přečetl. Tak jednali jinověrci *němečtí,* od nichž spásy očekávali mnozí svedení Čechové, již zapřeli víru svatováclavskou.

A co katolíci k tomu? Za všecky jasně jednala a mluvila česká paní Alžběta z Plavna, rodem z rytířů českých Kořenských. Ta vidouc pohanu obrazu, nedbá nikoho a dere se davem lidu a vojska k obrazu, padá na kolena a volá: „Rodičko Boží, Panno nejsvětější, neprodlívej mstíti se nad svými nepřáteli“ (ibidem pg. 338.). — Skvělé to vyznání víry před jinověrci. Za to Bůh ochránil ji, že se šlechetné ctitelkyni Panny Marie ničeho nestalo.

Říkává se: „Mlýny Boží melou pomalu, ale jistě.“ Toto přísloví naplnilo se na Hoffkirchovi. Na žádost císaře Ferdinanda II. sebral totiž proslulý Waldstein nové vojsko a udeřil na Sasy v Praze v květnu 1632 a vyhnal je z Čech. Roku pak budoucího dal Waldstein stíti i bratra Hoffkirchova a to pod touž šibenicí, naproti kteréž byl vystaven k potupě milostný obraz Panny Marie.

Tak pomstěna potupa. Ale obraz vzal s sebou Hoffkirch do Saska a nyní smrtí svého bratra jsa roztrpčen, nechtěl jej vydati leč za *veliké výkupné.* — Národ český sbíral po 6 let peníze. Teprvé roku 1638 (pg. 339.) mohl býti obraz vykoupen. I byl v Praze v paláci paní Benigny Kateřiny z Lobkovic uschován a později na rozkaz císaře Ferdinanda III. do Staré Boleslavi vrácen. Návrat obrazu milostného do Staré Boleslavi stal se co nejslavněji. Dne 12. září 1638 odpoledne o 2. hodině vyšlo procesí z kaple loretánské. Napřed šli řeholníci, za nimi světské duchovenstvo a kardinál arcibiskup Arnošt hrabě z Harrachů. Za kardinálem nesli 4 preláti na trůnu perlami a drahými kameny zdobeném obraz Matky Boží staroboleslavské. Za obrazem kráčel císař Ferdinand III. se svým komonstvem, nato řada českých šlechticův a předních úředníků. Napotom následovaly paní a panny šlechtické, po nich nesčetný dav lidstva. Nelze popisovati slávu veškeru. Jen připamatovati třeba, že pražští studenti zvláště se vyznamenali (pg. 340.), když byl obraz převážen z Brandýsa do Staré Boleslavi přes Labe. Jsouce totiž oděni v různé osoby jinotajné, na loďkách s po-

chodněmi k obrazu se přiblížili a čestnou stráží ho provázeli. — —

Když stanul průvod v kostele svatého Václava, vystoupil na kazatelnu děkan kapituly Jan Bílek a líčil události s obrazem velice dojemně a odprošoval Matku Boží tak pokorně, vroucně a úpěnlivě, že zástup lidstva i císař Ferdinand III. ve hlasitý pláč propukli (pg. 341.) a odprošovali Matku Boží za potupu a pohanu jí učiněnou.

Toť hlas dějin českých o úctě Panny Marie v našem království. I ptám se, milé dívky, jest možno, abyste se nazývaly dětmi českými, kdybyste Matky Boží dle vzoru svých předků nectily? — Sotva! Proto zde vidíš, dítě drahé, co ti činiti. Ode dneška navykni sobě každodenně nějakou modlitbou Pannu Marii uctívati. Tím nabudeš pevné naděje, že i na tobě se časem vyplní slovo písem: „Kdo by mne nalezl, nalezne život a obdrží spasení od Hospodina.“ (Přísl. 8, 35.)

V.

Prvosenky.

1887—1888.

Probatiční řeči ze studií theologických v Hradci Králové.

I.

Ježíš Kristus v jeslích — náš učitel, kněz a král.

Předneseno na Boží Hod Vánoční v Červených Pečkách. 1887.

Zpívejte Hospodinu píseň novou; neboť jest divné věci učinil. (Žalm 97.)
(Introit ex III. M. Nat. D.)

„Co patriarchové toužebně očekávali, co proroci předpovídali a spravedliví viděti žádali, to vyplnilo se dnes! Bůh zjevil se na zemi v těle lidském, Bůh přebývá mezi námi! A proto radujme se, veselme se! Plesal-li Jan v životě matky, když přišla Maria Panna k Alžbětě, čím více sluší se radovati, plesati, když vidíme netoliko Marii, ale i Pána samého, Vykupitele Božského, čím více sluší nám veseliti se z jeho narození a diviti se velikému tajemství Jeho vtělení, kteréhož žádná mysl nepochopí!“ Tak před dávnými věky volal veliký učitel Církve svatý Jan Zlatoúst. A hle! Hlas jeho podnes neumírá. Rok od roku spěje dál, naplňuje srdce radostí a veselím a tisícerou ozvěnou zní po celém světě katolickém: „Narodil se Kristus Pán, veselme se.“ Sejděte hory a doly, projděte chatrče i hrady, zcestujte vesnice a města, — a všude ucho slyší píseň a zpěv, všecka srdce hoří láskou k narozenému Spasiteli. Věru, milý katolíku, snáze sčítáš písek na dně mořském, než bys sčetl vroucné vzdechy, něžné modlitby, jimiž pozdraven dnešního dne narozený Spasitel. A je-li radost dítěte radostí matčinou, plesá-li srdce

matčino, když pozoruje klid a pokoj na tváři miláčkově, — co mi říci o matce naší nejlepší, o svaté církvi katolické? Dnes služebník církve svaté, dnes kněz obléká roucho bílé, roucho radosti, přistupuje k oltáři a, jakoby nemohl odolati srdci rozradostnělému, hned na počátku oběti nejdražší volá: „Zpívejte Hospodinu píseň novou; neboť jest divné věci učinil.“ Ano, zpívejte, zpívejte Hospodinu píseň novou. Veliké, divné věci učinil! Hle! Ve chlévě na jeslích leží slabé dítě — a to jest Syn Boží. Světlo nebeské ozařuje krajinu, Bůh posílá anděla ku pastýřům, anděl zvěstuje radost velikou: „Narodil se dnes lidstva Spasitel.“ Srdce se dosti nenasytilo blažeností — a již k uchu dolétá chvalozpěv, jehož posud nikdy na zemi neslýcháno. Andělé sestupují a zpívají: „Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle.“ I zdá se nám, jako bychom přítomni byli mši svaté, kdy kněz radostně volá: „Gloria in excelsis Deo! Sláva na výsostech Bohu!“ Ó v pravdě divné věci činí Pán. Na tom však není dosti! Nebeské světlo — zpěv andělský — anděl od Boha ku pastýřům poslaný — to jsou jen znamení a ukazují, že dítě na jeslích ležící jest velikým učitelem, knězem a králem. Vše k nám volá: „Zpívejte Hospodinu píseň novou; neboť jest divné věci učinil.“ I myslím, že dosti učiním hlasu tomu, myslím, že vyplním i přání vaše největší, když vám, drazí posluchači, ukáži, jak Ježíš Kristus již v jeslích jest

1. velikým učitelem světa,
2. veleknězem a
3. králem naším.

Ó Spasiteli můj, popřej mi světla i síly své, abych důstojně mluvil o slávě Tvé a platně přispěl ke spáse milých posluchačů!

I.

Bůh dal člověku rozum a vůli. Člověk Boha poznával, ctil a miloval — byl šťasten a blažen. Ráj rozkošný byl mu bydlem, v němž nebylo utrpení ani smrti. Ba i sám Bůh k němu sestupoval — jemu se zjevoval. Avšak nedlouho trvalo štěstí toto! Odvrátiv

se od Boha a sám sobě jsa zůstaven, klesal v temný hrob smrti. Ztupělať a zaslepila se mysl jeho. Člověk nepoznával, jaká potupa a jaké snížení to jest, před dřevem a kamenem otesaným padati na kolena. Ano tak hluboko klesl, že i neřestem a nepravostem božskou poctu vzdával. A měl-li takové bohy za vzor a zrcadlo dokonalosti, jaký mohl býti sám? Byl „naplněn vší nepravostí, zlostí, smilstvem, lakomstvím, nešlechetností“ (Řím. 1, 29.), člověk 1. nepoznával Boha, 2. neznal velikosti hříchu, 3. nedovedl oceniti ctnost, 4. neznal svého cíle! Ó můj Bože, jaká to nevědomost, jaká spousta! — Duše lidská, po ničem nelačníš tolik jako po pravdě (sv. Augustin) — a nikdo není, kdo by tě poučil; pohan nezná pravdy, narod vyvolený nezná jí úplně — ty toužíš po učiteli nebeském, vyšším! Nuže, pojď do Betlema, pojď k jeslím a uč se pravdu znáti!

1. Člověk hřešil, stal se nepřítelem Božím. Urážka Boha byla nekonečna. Nikdo mu pomoci nemohl. A hle! Moudrost věčná přece nalézá prostředek, jímž učiněno zadost spravedlnosti Hospodinově. Druhá božská osoba přijímá vinu naši, chce člověka smířiti s Hospodinem! Proto — stává se člověkem. Jaká to dobrota, jaká láska! Svatý, Nejsvětější vydává se za hříšníka, Spravedlivý za bezbožníka, Pán za sluhu, Bůh za člověka. — Věříš-li to, mohl bys někoho jiného milovati než Boha, Lásku neskonalou? Nikoliv. Duše tvá zalétá ke trůnu Všemocného, plesá a vyznává: „Dobrotu jsi učinil se služebníkem svým, Hospodine.“ (Žalm 118, 65.) Ty raduješ se, padáš na kolena a voláš: „U jeslí naučil jsem se Boha znáti, u jeslí poznal jsem, že Bůh jest nejvýš moudrý, že Bůh jest láska.“

2. Syn Boží v jeslích! Hle, ten, jenž nad hvězdami sídlí, milostný tvůj Stvořitel — v jeslích! Víš, co tobě hlásá tento čin? Velmi mnoho! Dozajista více než nejvýmluvnější řeč pověděti dovede. Jestiť to čin svatý, jenž hlásá nám ohavnost a tíži hříchu vůbec a prvotního zvláště. Popatř na jesle. Neleží tu člověk, neleží tu anděl, nýbrž leží tu — Syn Boží. Kdo by tu nežasl! Jistě veliká, důležitá příčina hnula srdcem Syna Božího

a na jesle Ho přivedla. Nuže, křesťane milý, přistup blíže k Pánu Ježíši a taž se Ho, proč přišel? Snad proto, že očekává na světě čest a slávu? Kdo by to se domníval, pozoruj Jeho pokoru. Vše, co tu lze spatřiti, jest plné pokory. Kdo by to se domníval, pomniž na slova: „Učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorný srdcem.“ (Mat. 11, 29.) Snad proto, že očekává přízeň lidskou a bohatství světa? Kdo to by se domníval, pozoruj Jeho chudobu a pomni na slova: „Do vlastního přišel a svoji Ho nepřijali“ (Jan 1,), uvažuj o slovech svatého Pavla: „Ježíš Kristus jsa bohatý, učiněn jest pro nás chudý.“ (2 Kor. 8, 9.) — Proč tedy přišel Ježíš Kristus na svět? Hřích jest příčinou jeho příchodu! Ó jak ohavný jest hřích, když nikdo jiný ho smýti nemohl než Syn Boží! Ó běda, přeběda, jestliže ani pohled na jesle nepřesvědčí tě o velikosti hříchu, běda, nenaučíš-li se u jeslí báti se hříchu více než smrti.

To jsou pravdy, kterým učí Ježíš Kristus v jeslích. Tentýž narozený Spasitel učí nás i mnohým ctnostem.

3. Přistupte ke svatým jeslím, zarmoucené a sklíčené duše. Váš tu odpočívá Těšitel, kterýž vám již káže skutkem, co potom hlásal: „Pojďte ke mně všickni, kteříž pracujete a obtíženi jste, a já vás občerstvím,“ (Mat. 11, 28.) a učte se důvěře v Boha. Přistupte sem vy, kteří opovrženi jste, hle, Pán nenalezl příbytku na zemi leč v jeslích a ve chlévě, — učte se pokoře a trpělivosti. Přistupte sem, kdož nemáte, kdebyste odpočinuli a čím se oděli — hle, Pán leží v jeslích, nemaje, kam by hlavu položil a čím by se přiodil, — poznejte krásu a vznešenost chudoby. Slovem: přistupte sem všichni, kteříž lačníte po spravedlnosti, a učte se lásce k Bohu i k bližnímu, trpělivosti, pokoře, nevinnosti. — Všichni dochází u jeslí poučení! A proto, vítej nám, Božský učiteli!.

4. Hle! Narozený Spasitel učí nás znáti Boha, Boha milovati, Bohu sloužiti t. j. hříchu se varovati a ctnost konati — a v tom spočívá náš cíl a toho cíle neznal člověk. Proto člověk nevážil si člověka: Spartáné

vrhají neduživce do Tajgetu — Římané v zápasech utrácejí nejeden život lidský — Tunis bývá svědkem trhů na lidi! A hle! Ježíš Kristus v jeslích učí nás znáti náš cíl, naše povolání. Není to však moudrost lidská, nýbrž Boží: „V těchto dnech mluvil k nám Bůh skrze Syna.“ (Žid. 1, 2.) Není to slovo, ale čin. Ó jak bezpečně můžeme se držeti Ježíše Krista, jak bezpečně Ho následovati. Pravda Jeho osvěcuje rozum, rozohňuje srdce — pravda Jeho jest světlo. Proto právem píše svatý Jan 3, 19.: „Světlo přišlo na svět,“ proto právem již v jeslích o Sobě hlásá Kristus: „Já jsem světlo světa.“ (Jan 8, 12.) Proto právem svatí Otcové jesle nazývají kazatelnou!

Ó děkujmež Bohu, že nám popřál vzácné pravdy poznati, že nám popřál býti učedníky narozeného Spasitele, že nám popřál býti členy církve katolické. Čím bychom byli, zrodivše se v krajinách pohany, kacíři, rozkolníky obývaných? „Kdo neuvěří, bude zatracen“ — dí písmo svaté (Mr. 16, 16.) — a proto i my byli bychom věčně zatraceni. Buďme vděčni a važme si pravdy poznané. Denně rozjímejme o nauce Ježíše Krista, zvláště před posvátným oltářem, kdež učitel náš největší skutečně dlí pod způsobou nepatrnou, kde k nám mluví jako z jeslí! Ó plesejme a volejme radostně s církví: „Světlo Kristovo máme.“ Toho se nespustíme nikdy! Kristus buď naším učitelem! I nebudiž ti ani času ani obtíže cesty líto, vše vykonej, abys mohl slyšeti slovo Kristovo s kazatelny! Nebudeš toho litovati. Slovo Kristovo způsobí i v srdci tvém božskou moc: pravda Kristova tě osvítí, pozdvihne, potěší, povzbudí a přinese hojný užitek k životu věčnému!

Poznali jsme, přátelé drazí, útěchyplnou pravdu: Ježíš Kristus v jeslích jest učitelem, světlem světa. A proč? Učí nás znáti Boha, učí nás znáti ohavnost hříchu a krásu ctnosti, u jeslí poznáváme i svůj cíl. Srdce ti plálo radostí a ústa šepotala: „Věřím, cokoli učí narozený Spasitel, nad slovo Jeho není pravdy.“ Ruku jsi kladl na prsa a volal: „Můj Ježíši, chci rád poslouchati pravdy Tvé.“ — Avšak, neodcházej od jeslí. Pozoruj, co se tu děje! Andělé sestupují a zpí-

vají: „Sláva na výsostech Bohu!“ Zdá se ti, jakoby kněz přišel k oltáři a započal oběť nejsvětější. Ó ano, dobře soudíš! Jesle jsou oltářem, Syn Boží přichází a započíná obět — Syn Boží již v jeslích jest velekněžem naším.

II.

Jako nevinné dítko vinul se Adam k Bohu. Cítil a poznával, že vládne nad ním vyšší moc — Bůh. Proto Jemu se poddával: byl hodným dítětem nebeského Otce. Než přišla doba zkoušky. Člověk neobstál, klesl, zhřešil. Bůh uražen, rozhněván, člověk od Boha odtržen. Co činí člověk? Chce Boha smířiti — koná obět smíru — přináší obět krvavou. Ale oběti ty nedostačují. Urážku neskonalou nemůže napraviti člověk. Člověk poznává nedostatečnost, pamatuje na slib Hospodinův, obrací se k nebesům, k Otci rozhněvanému a šepotá: „Prosím, Pane, pošli, koho poslati chceš.“ (2 Mojž. 4, 13.) Míjí staletí — bída roste, míjí tisíciletí — bída se šíří, a — zaslíbený Vykupitel nepřichází. Touha roste, vzmáhá se: „Zavítej, Messiáši, odejmi všechnu bídu naši.“ (Rorátní zpěvy.) Hle! Tu nad jeslemi utěšeně celým světem zní slovo: „Ejhle, kněz veliký, který se líbí Hospodinu.“ Ejhle, Syn Boží, který se 1. za nás modlí, 2. za nás koná obět — ejhle náš velekněz.

1. Přistup, křesťane milý, k jeslím narozeného Spasitele a pozoruj, jak koná Syn Boží již v jeslích úřad velekněžský! Co vše ti tane na mysli. Vidíš hřích prvního člověka, slyšíš i hlas spravedlivého soudce. Na nebesích vážný nastává okamžik. Bůh Otec zasedá na trůn a táže se: „Co učiníme?“ Hle! Člověku, kteréhož jsem slávou a ctí korunoval, člověku, jemuž jsem byl otcem, člověku, jemuž jsem dal hojnost darův i milostí — lehké přikázání jsem dal: „Nebudeš jísti se stromu onoho.“ A člověk — zapomněl na dobrodince nejlepšího, zapomněl, že ničím není — chtěl býti Bohem! Proto odvrátím milosrdné oko od něho — ať zahyne — ať zahyne věčně. Než — v tom okamžiku přistupuje druhá Božská osoba ke trůnu Otcovu, přistupuje

Ježíš Kristus a prosí za člověka: „Ano, Otče svatý, ano, vše pravda, co promluvila spravedlnost Tvá. Člověk zasluhuje věčnou smrt! Pomni však, že člověk jest tvor slabý, pamatuj, že ďábel ho svedl, pomni, že „láskou věčnou jsi miloval člověka“, (Jerem. 31, 3.) že „nechceš smrti hříšníkovy“. (Ezech. 33, 11.) Pamatuj, ne jeden člověk, ne deset, ne sto, ale milliony lidí — celé pokolení lidské bylo by zavrženo, vše by hlásalo, že jsi Bůh nelítostný, nemilosrdný. Věz, že nikdy jindy nemohl bys milosrdenství člověku zjeviti, a přece od věčnosti plane srdce Tvé láskou ke člověku, v lásce Tvé napsána od věků slova: „Zda se může žena zapomenouti nad nemluvňátkem svým, aby se nesmilovala nad plodem života svého. A byť se i zapomenula, já však nezapomenu se nad tebou.“ (Is. 49, 15.) Otče, dobrota Tvá žádá býti milosrdným, žádá milosrdenství.“ — — Bůh patří na něžnou modlitbu Syna jednorozeného — chce odpustiti. Nebe se rozveselilo: andělé padají na tvář, a velebný zní chvalozpěv „Bůh milosrdný, přelaskavý!“ Toť velekněžská modlitba Ježíše Krista za prvého hříšníka, toť Jeho i dnešní modlitba, kdy opět snižuje se v jeslích a modlí se za mě, za tebe, za celé pokolení lidské. Ó v pravdě máme velekněze, „kterýž se také přimlouvá za nás,“ (Řím. 8, 34.) „přímluvce máme u Otce, Ježíše Krista spravedlivého.“ (I. Jan 2, 1.)

2. Odpustím člověku, praví Pán, ale — obět smíru nutno přinésti, obět smíru ceny neskonalé! — Člověk ovšem kladl na oltář beránka, osení — vše nejlepší, oheň podkládal a ničil dar, aby ukázal, že to Bohu dává — konal obět smíru, ale dým padal k zemi jako při oběti Kainově — jeho obět byla nedostatečna — nemohla usmířiti spravedlivého Boha. Kdo nám pomůže? Obět ceny neskonalé nutno přinésti, nemám-li věčně zahynouti, nemá-li i modlitba Ježíše Krista býti marnou! Avšak nikdo nepřichází, nikdo nemůže! Nebe očekává, země se třese, peklo se raduje. Aj, tu přistupuje náš přímluvce Ježíš Kristus Syn Boží a hlásá slovo útěchyplné: „Nikdo, Otče, pomoci nemůže, nemůže pomoci anděl — jest tvorem a není člověkem, nemůže si pomoci člověk. „Obětí a darů z rukou jeho

jsi nechtěl“ (Žid. 10, 5.), pomoci může jen Bůh — nuže, já přicházím jako obět smíru.“ — Žasnou nebesa, žasne země, a z úst tisícerých zní chvála, čest, velebení. Ježíš Kristus sestupuje s nebes, mocný Ho doprovází chvalozpěv: „Svatý, svatý, svatý! Požehnaný, jenž se béře ve jménu Páně! Ejhle kněz, jenž líbil se Hospodinu!“ Ježíš Kristus přijímá přirozenost lidskou, stává se člověkem, leží v jeslích. V plénky dává se Ježíš zavinouti, a plénky — ctih. Beda — jsou znamením otroka, ale zároveň i obrazem provazův a pout, jimiž později svázán byl. A tak činí Ježíš proto, dí jeden zbožný spisovatel, tak činí proto, aby vinu naši odpykal. Ano i v jeslích počíná obět smírnou, obětuje Otci sebe sám, vše, co má, tělo i duši, ba božství klade na jesle, — již přiložen oheň, utrpení, dým k nebi se vznáší, plane obět, jež plamenem mocným strávena na kříži, u jehož paty pro celý svět zní slovo věkovité: „Dokonáno jest.“ — Obět smíru dokonána! Bůh přijímá obět a jsa smířen volá: „Toť velekněz, v němž se mi zalíbilo.“ Proto služební duchové trůnu nebeského oslavujíce počátek oběti smírné, zpívají: „Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle!“ a svatý Pavel, pln jsa radosti, jakoby neměl dosti slov, praví: „Takovéhoť zajisté potřebí nám bylo nejvyššího kněze.“ (Žid. 7, 26.) I nedivno, že mnozí svatí Otcové nazývají jesle velikým oltářem.

Příteli nejdražší! Jest někdo, jenž maje dosud jiskřičku lásky v srdci, mohl by hleděti na obět tuto smírnou chladně, mohl by viděti, jak Bůh v moře pokory a bolesti a potupy jsa ponořen, obětuje se za člověka, a necítil by vděčnosti v srdci, nepoznával by povinnosti Božské Srdce Ježíše Krista nade vše milovati? Pamatuj však, učí svatý František Sáleský, že Boha milovati, jest nejen v Něho věřiti, v Něho doufati a Jej ctíti, ale i z lásky k Němu konati, co Mu milé. „Milujme Jej, jako On miloval nás.“ Z lásky se nám *celý* dal, obětujme i my Jemu, co máme, tělo, duši, obětujme mu srdce, mysl, rozum — všecky síly duše své. Tak se mu připodobníme a zavděčíme za neskončenou lásku Jeho. Neboť „nic neučiníš velikého — dí

svatý Řehoř — opustíš-li to, co máš, ale velmi mnoho, zapřeš-li to, co jsi, v obět-li vydáš sebe sám!“ I nemeškej, bratře v Kristu, tak učiniti; zvláště však za jedno tě prosím, za jedno tě žádám. Když přítomen jsi nejdražší oběti mše svaté: tentýž Ježíš sestupuje na oltář, jako dnes sestoupil na jesle, tentýž Ježíš Kristus za nás se obětuje — obětuj se Jemu i ty. Všecky starosti nech přede dveřmi, před oltářem klekni, jediné Ježíše na mysli měj, Ježíše často skutečně, denně aspoň duchovně přijímej, s Ním se sjednocuj, buď Jeho v životě i ve smrti.

Nebeskou pravdou obohacena duše naše: pravdou, že Ježíš Kristus naším veleknězem, pravdou, že Ježíš Kristus koná úřad velekněžský již v jeslích. Láska a vděčnost plápolá v srdci, když patří na jesle, vůle ochotna obětovati se při nejdražší oběti mše svaté. Ó učiňme tak, toť obět Bohu milá, toť obět vzácná! Ježíš Kristus naplní srdce radostí, plesem, pokojem — přijde do srdce tvého — stáváš se Jeho poddaným — Ježíš tvým králem!

III.

Ježíš Kristus, narozené dítě — naším králem, my jeho poddaní! Přistupujeme k jeslím, padáme na kolena, ústa šepotají: „Zdráv buď, narozený králi náš!“ A dobře tak činíme. Narozený Spasitel jest naším králem; neboť králem jest, 1. kdo má trůn, korunu a žezlo, 2. kdo má poddané, kdo má království. To vše poznáváme u Ježíše Krista v jeslích.

1. V chatrči jedné viděl jsem nepatrný obraz. Byl starý, ale pro chudou matku vzácný, převzácný. Bylo to dědictví po předcích. Představoval narození Páně: Ježíš Kristus leží na slámě. Nad hlavou Jeho dva andělé snášejí korunu, v rukou nebeské dítě pozdvihuje srdce plamenné. Něžný to obraz! Ale něžnější vysvětlení jeho. — To jest dědictví naše, — praví stařenka — vždy nás těší v utrpení, vždy nás blaží. Jsme chudi, ale chudoba nás netíží. Hle! to náš král — dodala chudá matka ukazujíc na obraz. Jsme katolíci, jsme poddaní dítěte, jež leží v jeslích. Ale „podivné věci činí

Pán". (Žalm 97.) Trůnem jeho jest pokora a chudoba, v rukou má žezlo lásky, koruna nad hlavou Jeho jest korunou míru a pokoje. Ano, Ježíš Kristus v jeslích jest náš král a my jeho poddaní. Slza radosti kanula mi z oka. Cítil jsem, co koná církev katolická, cítil jsem, co napsal blahoslavený Tomáš Kemp. (II. 8.): „Což ti může dáti svět bez Ježíše? Býti bez Ježíše jest hrůza pekelná, býti s Ježíšem slast nebeská. Bude-li Ježíš s tebou, nic ti neuškodí. Nejchudším jest, kdo žije bez Ježíše." I přeji vám, drazí posluchači, aby týž pokoj zavítal i do vašeho srdce zbožného, abyste byli věrnými poddanými Ježíše Krista, poddanými krále, jehož trůnem pokora a chudoba, jehož žezlem láska, jehož korunou pokoj a mír! Slyším, že všichni ze srdce voláte u jeslí: „Zdráv buď narozený králi náš", pozoruji, že všichni poznáváte v narozeném dítěti svého krále. Ó ano, kdo by se mohl zdráhati nazývati Ježíše Krista, Syna Božího králem? — —

2. Hle! Ježíš Kristus vysílá anděla ku pastýřům. Pastýřové poslouchají hlasu Jeho, chvátají do Betlema a koří se narozenému králi. Toť počátkové království narozeného Messiáše! Toť počátek církve katolické — volá svatý Ambrož. A toto království Ježíše Krista — církev — vzmáhá se a roste a potrvá až do skonání světa. (Sv. Jan Zlatoústý.) Veliká ovšem burácí bouře, veliké jsou útoky nepřátelské, ale my poddaní Ježíše Krista, my stojíme na skále. „Ty jsi Petr, to jest skála, na té skále vzdělám církev svou a brány pekelné ji nepřemohou." (Mat. 16, 18.) Ať zuří moře, skále neuškodí, ať burácí vlna, království narozeného Spasitele nezničí. Nic mocnějšího nad království Ježíše Krista. Nevěříš-li slovu, věř skutečnosti! Již narozeného krále pronásleduje Herodes, království jeho hledí zničiti pohan i žid. Co tyranů pronásledovalo církev katolickou? Dnem i nocí pracovala pila, rožeň, meč a království Kristovu neuškodilo nic. Utěšeně vzkvétá, roste, šíří se, všude rozsévá lásku a pokoj, všude dosvědčuje, že království jest krále mocného, jehož trůnem pokora a chudoba, jehož žezlem láska, jehož korunou pokoj a mír! Vše to co hlásá jiného, než že narozený

Spasitel v jeslích jest král mocný a slavný? Vše to, což jiného, než opakování slov Ježíše Krista: „Král jsem já." (Luk. 23, 1., Mar. 15, 1.) Vše to, což jiného, než hlas svatých Otců, kteříž jmenují Ježíše Krista králem králů, panovníkem panovníků. Vše to, což jiného, než zpěv Církve svaté: „Opěvujme Krista krále!"

Ó narozený Spasiteli! Ač nevidím koruny zlaté na hlavě Tvé, ač nespatřuji trůnu skvostného a žezla nádherného, vím přece, že jsi králem veliké říše, církve katolické. Padám na kolena a velebím Tě. Přijmi ode mne nehodného slib slavný: Chci a slibuji vždy býti věrným poddaným Tvým, chci býti vždy věrným katolíkem. Proto chci a přeji si, aby srdce mé planulo láskou nejněžnější k Tobě, jenž pravdivě, skutečně a podstatně přítomen jsi ve Svátosti nejsvětější, chci a přeji si býti hodným synem matky nejlepší — Panny Marie. — Ó králi můj, posilni mě a mně pomáhej!

O dítěti Božském v jeslích — ukázáno, že králem. Před námi stál Ježíš Kristus jako král pokoje, jako král církve katolické. Co cítili jsme, proneseno slibem: Chci a slibuji milovati Tebe, ó královno Maria, klaněti se Tobě, ó králi můj, Ježíši Kriste v nejsvětější Svátosti. Nuže, učiňmež, co jsme slíbili, buďme věrnými katolíky, věrnými poddanými narozeného krále Ježíše Krista! —

* * *

Blažené chvíle ztrávili jsme u jeslí, u Tebe, narozený Spasiteli! Proto vítej, vítej nám, Božské dítě! Právě tím, že přicházíš k nám, zjevuješ světu moudrost, lásku, dobrotu v nejkrásnějším světle — Jsi velikým učitelem! V tvém snížení vidíme, že velikým jsi knězem, v tvé slabosti zříme moc a sílu, a protož koříme se a Tebe velebíme jako krále všech králů. „Nalezli jsme, čehož hledala duše naše" (Epist. 17.) voláme se svatým Jarolímem „nalezli jsme učitele, kněze i krále" — v jeslích. A plesal-li svatý Bernard nebeskou radostí, když v noci o vánocích Ježíš se mu ukázal jako pacholátko v jeslích, nedivíme se tomu! Sami na sobě jsme to zkusili. Za-

pomínali jsme na vše, plesali jsme. Srdce radostně bilo. Prsa dmula se veselím, jazyk pěl chvalozpěv. Padali jsme na kolena. Ruka spočinula na prsou, a vůle slibovala, že chceš rád poslouchati slovo Boží, ty jsi se zasvětil v obět živou, tys slíbil, že chceš nábožně býti přítomen nejdražší oběti mše svaté, tys slíbil, že chceš býti věrným poddaným Ježíše Krista — slovem, tys slíbil, že chceš býti dobrým katolíkem. — Dobře, příteli drahý, dobře jsi tak učinil. Jedině a pouze víra katolická může mně, tobě, celému pokolení lidskému pomoci. Když nevědomost kráčí světem — ona podá ti pravdu, světlo pravé, když jsi zhřešil — obmyje tě, když zármutek tě tíží — potěchy slova pronáší, když jsi malomyslný — v církvi katolické najdeš posily, když jsi opuštěn — dá ti matku nejlepší Pannu Marii, když lační duše po Bohu — církev katolická podá ti Boha ve způsobě nepatrné — ano, my katolíci máme všecko, máme matku nejlepší, Pannu Marii, máme oltář a na něm všemohoucího Boha! Než máme ještě více! Máme otce pečlivého, máme otce svatého — máme papeže římského. A tento otec náš dobrý za osm dní velikou koná slavnost. Padesát tomu let, co na kněze vysvěcen. Každý věrný vyznavač Ježíše Krista vysílá zbožné vzdechy k Otci nadhvězdnému, prosí, by mu žehnal a nám na mnohá, mnohá zachoval léta. Co ty činíš? Přines mu dar vánoční, dej mu srdce planoucí láskou k Panně Marii, srdce planoucí láskou k Ježíši Kristu v nejsvětější Svátosti oltářní — srdce, jež žije Bohu, církvi, Římu! Amen.

II.

Svaté přijímání spojuje nás s Kristem a rozmnožuje v nás milost posvěcující.

Předneseno v chrámu Páně Panny Marie v Hradci Králové. 1888.

A já slávu, kterou jsi mi dal, dal jsem jim, aby byli jedno, jako i my jsme jedno.
Jan 17, 22.

Kříž vložen na Spasitele. Pán Ježíš nese kříž na horu kalvárskou. Oko Jeho vyhaslo, tvář bleda, údy zkrvaveny, tělo vysíleno. Pán Ježíš klesá pod křížem. Ó hrozné, bolestné divadlo! Kdybych měl i výmluvnost svatého Bernarda, kdybych vládl jazykem jako veliký učitel církve svatý Jan Zlatoústý, nebyl bych s to, abych vylíčil stín toho, co pociťovalo srdce Syna Božího. Ó povstaňte, ulice jerusalemské, a vyprávějte o proudech krve, jimiž svlažena tvrdost vaše! Ó povstaň, kameni hory kalvárské, a vyprávěj o útrapách a strastech, jimiž splácí vyvolený lid Bohu a Pánu svému lásku neskonalou. Ó ano, vypravuj. — Pán Ježíš klesá po druhé, klesá po třetí, a nikdo mu nechce pomoci. Tu však vzpomněli, že by Pán Ježíš mohl na cestě umříti — a lid vyvolený by nemohl dokonati dílo hrůzyplné. Proto „přinutili nějakého, tudy jdoucího Šimona Cyrenského, aby nesl kříž Jeho.“ (Mar. 15, 21.) Pán Ježíš mu podává kříž. Šimon béře jej nerad, byv přinucen, na rameno. A hle! Sotva se dotekl kříže — jak *veliká* s ním děje se změna! Srdce jindy chladné — počíná milo-

vati Spasitele, slza lítosti svlažuje bledou tvář — Šimon stává se učedníkem Páně. Ó dobroto neskonalá — volají svatí Otcové — dobroto Syna Božího! Tak-li odměnil Kristus Šimona, který nerad, jen jsa přinucen, kříž nesl, jaké odměny by se mu dostalo, kdyby ochotně, rád kříž Páně přijal! Ó šťastný, blažený Šimon! Ale šťastnější a blaženější jsi ty, katolíku. Šimonu podal Pán Ježíš kříž a s ním potupu, jež na něm po názoru tehdejším byla, *tobě* však podává *sebe sama,* oslaveného t. j. v oné slávě, kterou dal mu Bůh v onom okamžiku, kdy nad hrobem jeho zavznělo slovo: „Vstalť jest.“ (Mar. 16, 6.) Ano, kdykoli přistupuješ ke svatému přijímání, přijímáš oslaveného Ježíše Krista. Svaté přijímání jest totiž, jak minulý pátek ukázáno, skutečné požívání těla a krve Ježíše Krista za pokrm duchovní. A Šimon-li Cyrenský tak odměněn byl, že nesl *znamení* Spasitele našeho, jaké odměny dostane se tobě, když *Krista oslaveného* přijmeš a neseš v srdci čistém a nevinném? Velikou, hojnou odměnu obdržíš; neboť svaté přijímání spojuje nás s Kristem a rozmnožuje v nás milost posvěcující. Tak zvláštním a podivuhodným způsobem v naší církvi apoštolské plní se slovo velekněžské modlitby Kristovy: „A já slávu, kterou jsi mi dal, dal jsem jim, aby byli jedno, jako i my jsme jedno.“ Člověk žasne, diví se neskonalé lásce Boha věčného. I myslím, že vyplním největší přání zbožných posluchačův a dostatečně vyložím uvedená slova Pána Ježíše, když ukáži, jak svaté přijímání

1. spojuje nás s Kristem a
2. rozmnožuje v nás posvěcující milost.

Ó veliký učiteli lidstva, Ježíši Kriste, jenž pravdivě a skutečně s námi tu ve svatostánku přítomen jsi, osvěť rozum, rozohni srdce, nakloň vůli, abychom pravdu dokonale poznali, ji milovali a skutkem osvědčovali! Vás pak, drazí přátelé, žádám, vyslechněte mě nábožně a pozorně, když mluviti budu o tom, že svaté přijímání 1. nás spojuje s Kristem a 2. rozmnožuje v nás posvěcující milost.

I.

Nejstarší zprávy dějepisu světového líčí nadšeně ony zlaté časy, kdy člověk s Bohem obcoval. Člověk zhřešil. Bůh rozhněván. Avšak myšlenku a touhu, opět spojiti se s Bohem, nedovedla ze srdcí lidských vyhladiti leta, desítiletí, století, tisíciletí — ta myšlenka a touha jest jasným světlem v dějinách lidstva. — Moc a vládu Hospodinovu poznával člověk ve tvorstvu, cítil i mocnou pravici všemohoucího Otce, ale srdce jeho chtělo více, člověk chtěl Boha viděti a s Ním dokonaleji se spojiti. A tato pravda, která celé lidstvo blažila, která po všecky věky srdce lidská rozohňovala, — mohla by býti bludem? Tu by blud mocnější byl nad pravdu. Co jest jiného pohanství než mocný hlas a touha po Bohu? Proč budoval člověk oltář? Proč vládla ruka mistrná štětcem a dlátem? Co hlásají nejstarší sochy a obrazy jiného než touhu, úžeji s Bohem se spojiti. A je-li tato touha obecná, je-li požadavkem člověka nezbytným — mohlo by náboženství zjevené, náboženství nejdokonalejší, náboženství katolické nedbati této touhy? Mohl Bůh, zakladatel církve naší nevyplniti tohoto nutného požadavku člověka? — Nikoliv! Náboženství zjevené, nejdokonalejší, katolické musilo podati způsob, nejdokonaleji s Bohem se spojiti. A tak se stalo. Kristus ustanovil nejsvětější Svátost oltářní; a každý, kdo tuto svátost lásky nejčistší přijímá — spojuje se s Bohem — s Kristem co nejdokonaleji.

David a Jonathas byli čisté duše a šlechetné. Žalost, jež potkala jednoho, rmoutila i druhého. Radost, již jeden zažil, pocítil i druhý. David a Jonathas si sdělovali všecko své myšlení a cítění, všecku naději a bázeň, všecku svou touhu a blaženost. I není divu, že ctihodné listiny písem svatých nadšeně volají: „Duše Jonathova spojila se s duší Davidovou.“ (I Král. 18, 1.) Plesá duch náš, když slyší o tak něžném spojení, svazku, přátelství, žasne a diví se! Ale co jest toto spojení proti onomu, ve které vcházíme při svatém přijímání? Pouhý stín proti světlu, obraz proti skutečnosti. Hle! Kristus jest Bůh — a člověk tvor, Kristus Pán — a

ty sluha, Kristus král — a ty chuďas, Kristus požehnaný vládce nebes a země — a ty nepatrný obyvatel povrchu zemského! (Dle svatého Tomáše Aquinského.) A přece, jak snadno můžeš se spojiti s Kristem. Přiklekneš ke zpovědnici, upřímně na sebe žaluješ. Slza lítosti stéká po zarmoucené tváři. V duši zní ohlas slov: „Hříchové jsou ti odpuštěni, jdi v pokoji.“ (Luk. 7, 48—50.) — Klid uhostil se v srdci a v něm rozléhá se chvalozpěv: „Bůh milosrdný, dobrotivý.“ Trváš na modlitbách. — Víra tě sílí, naděje těší, láskou planeš ke Spasiteli. A Kristus by neodměnil lásky tvé? Či není psáno u sv. Jana: „Miluje-li kdo mne, řeč mou zachovávati bude . . . a přijdeme k němu a příbytek u něho učiníme?“ (Jan 14, 21—23.) Ó ano, Spasitel chce k tobě přijíti. Povstáváš, přistupuješ k posvátnému oltáři — klekáš — biješ se v prsa a voláš: „Pane, nejsem hoden, abys vešel pod střechu mou, ale toliko rci slovem a uzdravena bude duše má.“ A Spasitel k tobě přichází, požíváš tělo a krev Kristovu, spojuješ se s Jeho božstvím, člověčenstvím, duší i tělem, spojuješ se s Kristem — jak se říká slovem jediným — spojuješ se s Kristem opravdu, bytelně t. j. tak, že jsi s Ním v jedno sloučen, že celý Kristus jest v tobě a ty v něm. Za to nám ručí slovo Syna Božího: „Kdo *jí* mé tělo a pije mou krev, ve mně přebývá a a já v něm.“ (Jan 6, 57.) Za to nám ručí i slovo všech svatých Otců. Radostně volá svatý Hilarius: „Jako otec v Kristu a Kristus v Otci, tak jest Kristus *skrze svaté přijímání* v nás a my v Něm.“ Plesem naplněno srdce svatého Tomáše Aquinského, svatého Bernarda, kdykoli vysvětlují toto spojení s Kristem při *svatém přijímání.* Jen jednoho ještě si připomeňme, sv. Cyrilla, který toto tajemné spojení s Kristem zcela jasně vypodobňuje, když praví: „Přileje-li se jedna částka tekoucího vosku ke druhé, smísí se nevyhnutelně obě částky; rovně tak spojuje se s Kristem, kdo *přijímá* jeho tělo a krev, čímž se stává, že Kristus jest v něm a on v Kristu.“ Pozastavme se při této vznešené myšlence: Při svatém přijímání sestupuje k nám Kristus, s námi tak se spojuje, že s ním v jedno sloučeni jsme, že jest celý Kristus v naší duši a duše naše v Něm,

Kristus s námi se spojuje opravdu, bytelně! Ó toho posvátného spojení, nad něž nic velebnějšího nelze pomysliti. Kristus přicházeje k nám, sděluje nám svou lásku, čistotu, tichost, trpělivost, slovem své božské smýšlení, a my Jemu dáváme vše, co Mu dlužni jsme jako Bohu a Pánu svému, t. j. rozum podrobujeme Jemu skrze víru, své srdce obětujeme Mu skrze naději, svou vůli oddáváme Jemu skrze lásku. Tak jsme spojeni s Kristem jako údové s hlavou! A proto právem volati můžeme v největší rozkoši a slasti jako svatý apoštol Pavel: „Živ pak jsem již ne já, ale živ jest ve mně Kristus,“ (Gal. 2, 20.) anebo jako svatý Ignác: „Kristus jest ve mně a já nosím Krista v srdci svém.“

Kristus — Bůh a duše člověka ve spojení! Jak veliká to myšlenka! Bůh v srdci a ono by neplesalo? Ano, radostí nebeskou plesá srdce, děkuje Bohu, člověk klade ruku na prsa a volá: „Není národa, jenž by měl bohy tak blízko, jako Bůh náš. Bůh náš Kristus při svatém přijímání s námi se co nejúžeji spojuje.“

Přátelé drazí, mluví se mnoho za dnů našich o prostředcích, kterými by bylo lze urovnati rozdíl velký mezi boháčem a chuďasem! Mluví se mnoho, jak by bylo lze utišiti bouře a rozbroje národní. Veďte svět nazpět do školy Kristovy, spojte všecka srdce s Kristem. Před oltář Kristův, ke stolu nebeskému přiveďte celý svět a divy na světě díti se budou! Nastane pokoj, nastane mír, každý spokojen bude věda: „Kdo Krista má, všecko má.“ Pak pozná i osvícený svět, že jediné a pouze církev katolická pěstuje pravé blaho člověčenstva, pozná, jak významno jest slovo církve katolické v dějinách světových a v dějinách jednotlivých národů zvláště, pozná, že jediné a pouze církev katolická jest církví onoho slavného „knížete pokoje“, při jehož narození zvěstován „pokoj lidem dobré vůle“. Neboť právě za dnů našich, kdy poměry tak příkry jsou, jest to církev katolická, která volá celý svět, všecky národy k oltáři Kristovu, je napomíná, aby ruce si podaly a skrze Krista se spojily. Proto neváhejme. Přistupme k posvátnému oltáři a spojme se s Kristem a skrze

Krista spojme se vespolek. Ano, toť první účinek hodného svatého přijímání — skutečné spojení člověka s Kristem! Zbývá nám však ještě věc důležitá, zbývá nám vyložiti, že „svaté přijímání rozmnožuje v nás posvěcující milost“.

II.

U Sichar v Samařsku u studnice sedí Pán Ježíš. Rozmlouvá se ženou Samaritánkou a praví k ní: „Každý, kdo pije z vody této, kterouž já dám jemu, nebude žízniti na věky.“ (Jan 4, 13.) Vody obyčejné jistě nemínil Pán. Ta jest darem přirozeným, dar pro tělo. Pán mínil dar jiný, dar *pro duši,* dar vnitřní, dar nepocházející ze přírody, dar nadpřirozený. Avšak totéž, co působí voda tělu, působí dar tento nadpřirozený pro duši. Člověk žízní umírá, tělo jeho jest vyprahlé, prázdno téměř života. Jakmile však člověk ukojí žízeň, nový v něm nastává stav, stav síly, stav zdraví, stav života. Tělo zbaveno vší slabosti — smrti. Dar Pánem přislíbený totéž působí v duši! Člověk dopustiv se hříchu, až k smrti seslabil, zmařil, poskvrnil duši svou. Kdyby nebylo daru, o němž mluvil Pán u studnice Samařské, zahynula by duše na věky. A hle! Pán dobrotivý jest hotov uděliti takový vnitřní, nadpřirozený dar, jehož pomocí nový nastane stav v duši, stav života. Hříchy zmizí, duše jest očištěna, oživena, posvěcena. Tento vnitřní, nadpřirozený dar, kterým býváme od hříchů očištěni a posvěceni, nazýváme posvěcující milost. Katolíku zbožný! Když u zpovědnice se srdce tvého led hříchu sňať, když jsi nabyl milosti posvěcující, stal jsi se synem Božím, bratrem Kristovým, — nabyl jsi mnoho. Byl jsi přioděn rouchem svatebním, rouchem bílým, rouchem nevinnosti. Chceš se spokojiti? Netoužíš zvýšiti krásnou bělost duše své? Ó ano! Srdce tvé touží po záři, slávě nebeské! A jak toho dosáhne již zde na zemi? Toho dosáhne zvláště častým a hodným svatým přijímáním.

Pohleďte na svaté! Posvěcující milost zdobila jim duše, ale oni nepřijímali jednou za rok. Často, každou neděli, ba mnozí denně, a nyní stkví se jako hvězdy

na věky, září tam v nebeském hradě leskem a krásou nevídanou. Ó otevřte se, nebesa, duchu našemu! Ukažte nám zástupy vyvolených! Ó nebešťané, povězte nám, čím jste dosáhli toho lesku bělostkvoucího, té záře přeslavné, jíž ozdobena jest duše vaše plesající před trůnem Božím? — Oltář — oltář, u něhož jsme klečeli, oltář, u něhož jsme Spasitele do srdce přijímali, oltář, u něhož jsme duše obmývali v krvi Beránkově, oltář dopomohl nám ke slávě té! A nedivno — uvažujeme dle svatého Tomáše Aquinského — Kristus přišel na svět a hojně milostí člověku přinesl. Co říci, když přichází do srdce našeho? Přicházeje k nám, působí v nás život nový, život milosti a slávy, řka: „Kdo jí mé tělo, živ bude pro mne.“ (Jan 6, 58.) Ó v pravdě! Když duše přijímá Krista a s Ním úzce se spojuje, oděna bývá leskem, jímž se stkvěl Kristus proměněný na hoře Tábor. Člověk pln zápalu, zapomíná světa, žalu, bolu — tone v radosti a volá: „Dobře jest mi tu býti“ — poznává, že při svatém přijímání skutkem stává se, co řekl Spasiteli svatý Augustin: „Ty mne v sebe nepřetvoříš, nýbrž přetvořen budeš ve mě“ — a vyznává „Ó milý Kriste, tys mi dal slávu, kterou jsi od Otce obdržel.“ A jak se to vše děje? — Kristus přichází k nám — vysvětlují svatí Otcové — zvláštním způsobem rozmnožuje v nás milost posvěcující, kteráž nás činí světějšími a „zemi proměňuje v ráj a v nebe“. (Sv. Jan Zlatoústý.) Proto i blahoslavený Tomáš Kemp. zcela jasně celému světu hlásá: „Ve svátosti této uděluje se milost duchovní a *krása* hříchem porušená opět se navracuje.“ Avšak nemusíme ani daleko choditi. Vzpomeň si, příteli drahý, na ten okamžik, kdy poprvé, jako nevinné dítě přistoupil jsi k posvátné večeři Páně! Pamatuješ se na tu radost, která provívala srdce tvé, když kněz volal: „Ejhle Beránek Boží, kterýž snímá hříchy světa.“ Necítíš-li podnes plesu nevinného srdce, když zavítal Spasitel do srdce tvého? Ano! Maje Ježíše Krista v srdci, rozplýval jsi se radostí, blažeností, jakéž nedá ani sláva knížecí, ani bohatství stkvělé. Svět nemá ani tušení o blaženosti takové, jedině, „kdo jí zkusil, ví o ní.“ Slovem: Tys cítil, poznal, že zavítal k tobě

štědrý dárce milosti, že rozmnožena v tobě posvěcující milost. A kterak za dnů našich? Kterak to se mnou? Snad rok, dva, tři, pět, deset, dvacet — dále se děsím vysloviti — snad dvacet pět let nepřijal jsem Krista. V mém srdci pusto a prázdno. Ale co dím — prázdno a pusto. Ó kdyby bylo! Tam mnoho — tam veliká vře touha po osvícenosti a slávě nebeské, tam veliká touha po blaženosti — a ta jest neupokojena. Svět, bohatství, věda ji upokojiti nedovede! Co učiním? Oželím netečnosti a navrátím se k oltáři Kristovu! Ó lide můj, lide milovaný, učiň tak! Kéž bych tě mohl vídati na kolenou po hodném svatém přijímání a kochati se s Kristem; tu by zajisté znechutila se ti radost světská, zvláště v tomto čase postním, když Církev zobrazujíc a obnovujíc onu velikou obět smíru na kříži, volá: „Ejhle dřevo kříže, na němž pněla Spása světa!“ Tichá spokojenost rozhostila by se v rodinách, v obcích, v zemi — všude by bylo znáti stopy pravdy, že častým svatým přijímáním stáváme se Bohu milejšími, světějšími, že se v nás rozmnožuje posvěcující milost! A hle! Toť druhý účinek hodného svatého přijímání: rozmnožení posvěcující milosti.

* * *

Křesťané drazí, chvíle naší úvahy chýlí se ke konci. Poznali jsme, že „svaté přijímání nás spojuje s Kristem a rozmnožuje v nás posvěcující milost“. Vše tedy dáno, vše vyplněno, po čem lidstvo toužilo. Nejen na Boha patřiti může člověk, nejen dotknouti se Ho, jak svatý Tomáš žádal, nejen jako Magdalena k nohám Kristovým se skloniti, nejen na prsou Páně spočívati jako svatý Jan, nýbrž člověk může Boha přijmouti do srdce, s Ním se spojiti, žíti v Něm a s Ním! Ó žasni, duchu lidský! Země není již hroznou pouští, země přestává býti údolím bolu. Hrozná kletba hříchu prvotního sňata, píseň žalu a touhy dozněla — a člověk při svatém přijímání spojiv se s Kristem a nabyv hojně posvěcujících milostí, přioděn bývá slávou nebeskou, Kristovou, neodolá srdce a volá: „Rozezvuč se k chválám krále, nemůž' zpěv říc' dokonale, jak on velký, dobrý jest!“

Ó ano, povstaň člověče a dosvědč, že při svatém přijímání plní se slovo Kristovo: „A já slávu, kterou jsi mi dal, dal jsem jim, aby byli jedno, jako i my jsme jedno.“ (Jan 17, 22.) Nuže, co učiníme? Pro koho se rozhodneme tuto velikou noc? Pro svět anebo pro Krista? Volba není těžká! — Pohleďněme na kříž! Patřme na Krista! Ach, kde oheň Jeho očí, kde jasnost Jeho tváře, kde ona laskavost Jeho pohledu? Kde velebná Jeho stkvělost a spanilost? Ach, vše to se změnilo a zmizelo. Oko zkalené, tvář bledá, svatý obličej zkrvaven, ctihodná hlava Jeho ověnčena trnovou korunou; ruce a nohy probodeny, celé tělo ztrýzněno. Kristus visí mezi nebem a zemí na kříži. A to vše učinil jsem Mu já, ty, — hřích celého světa. A hle! On na vše zapomíná — rámě k tobě vztahuje, jakoby tě chtěl přivinouti k srdci svému — a ty bys od Něho se odvrátil? Hlavu k tobě kloní Kristus, jakoby ti raditi chtěl, — a ty bys Ho nevyslechl? Ne, nikoliv, milý Spasiteli! Toho neučiníme. Neodvrátíme se od Tebe, rádi tě poslechneme. Na důkaz toho přijmi od nás upřímný slib: „Slibujeme Ti slavně v tomto čase postním ze hříchů se vyznati a s Tebou, dárcem vší milosti a blaha ve svatém přijímání se spojiti. Amen.

OBSAH:

Str.

I. Tlukot Srdce Kristova 5

Místo předmluvy 7
Úvod 9
I. Vždy v před 13
II. Ve kříži síla má 23
III. Srdce otevřené 30
IV. Srdce knězovo láskou plá 41
V. Tlukot Srdce Kristova 50
VI. Svatost knězova 60
VII. Odměna ctitelů nejsv. Srdce Páně 72
Doslov 84

II. Činnost pastýřská a náš duch stavovský . 87

I. Pastýřská činnost 91
A. Podmínky zdárné činnosti pastýřské 91
1. Svaté nadšení pro věc Kristovu 91
2. Jisté vědomosti a osvědčená svatost pastýřova . . 93
3. Jistota a ochota knězova 100
B. Směr činnosti pastýřské 104
I. Potírejme materialismus skutečnými fakty a učme důsledně mysliti 104
II. Pečujme o to, aby naše činnost provázena byla vždy krásnem 108
III. Apologie a pokoj duše 109
II. Duch stavovský 112
a) Vzájemná vážnost 113
b) Společná práce 114
c) Výpomoc v boji 116
d) Opravdová radost z vítězství a všech úspěchů 118
e) Dětinná láska k církvi 119

Str.

III. Řeči příležitostné 123

I. Vojín Kristův 125
a) Věrnost 127
b) Poslušnost 128
c) Neohroženost 129
II. Osvěta, síla, svoboda 132
I. Osvěta 134
II. Síla 138
III. Svoboda 143
Závěrek 146
III. Já jsem neposkvrněné početí 148
1. Dvě chyby našich dnů 151
2. Šlechetnost mateřského srdce blahoslavené Panny Marie 155
3. Panna Maria bez hříchu prvotního počatá drtí zatvrzelé nepřátele a pomáhá věrným ctitelům . 157

IV. Slovo k mládeži 161

I. O čase 163
1. Vše má svůj čas 163
2. Nepronedbej příhodného času 165
II. Před svatou zpovědí 169
a) Zpytování svědomí 169
b) Lítost 170
c) Pravý úmysl 171
d) Zpověď a rozhřešení 171
e) Zadostučinění 172
III. První svaté přijímání 174
Po svatém přijímání 176
IV. Palladium země české 178

V. Prvosenky 183

I. Ježíš Kristus v jeslích — náš učitel, kněz a král 185
II. Svaté přijímání spojuje nás s Kristem a rozmnožuje v nás milost posvěcující 197

Omyly tiskové.

Na	str.	18.	v řádku	6.	čti	*svém*	místo	*své.*
„	„	28.	„	1.	„	*ale*	„	*a.*
„	„	102.	„	20.	„	*účastnu*	„	*účastni.*
„	„	107.	„	31.	„	*čeho*	„	*co.*
„	„	120.	„	11.	„	*tupí*	„	*tupi.*
„	„	177.	„	5.	„	*andělu*	„	*anděli.*

Ostatní omyly bedlivý čtenář snadno pozná a laskavě opraví.